

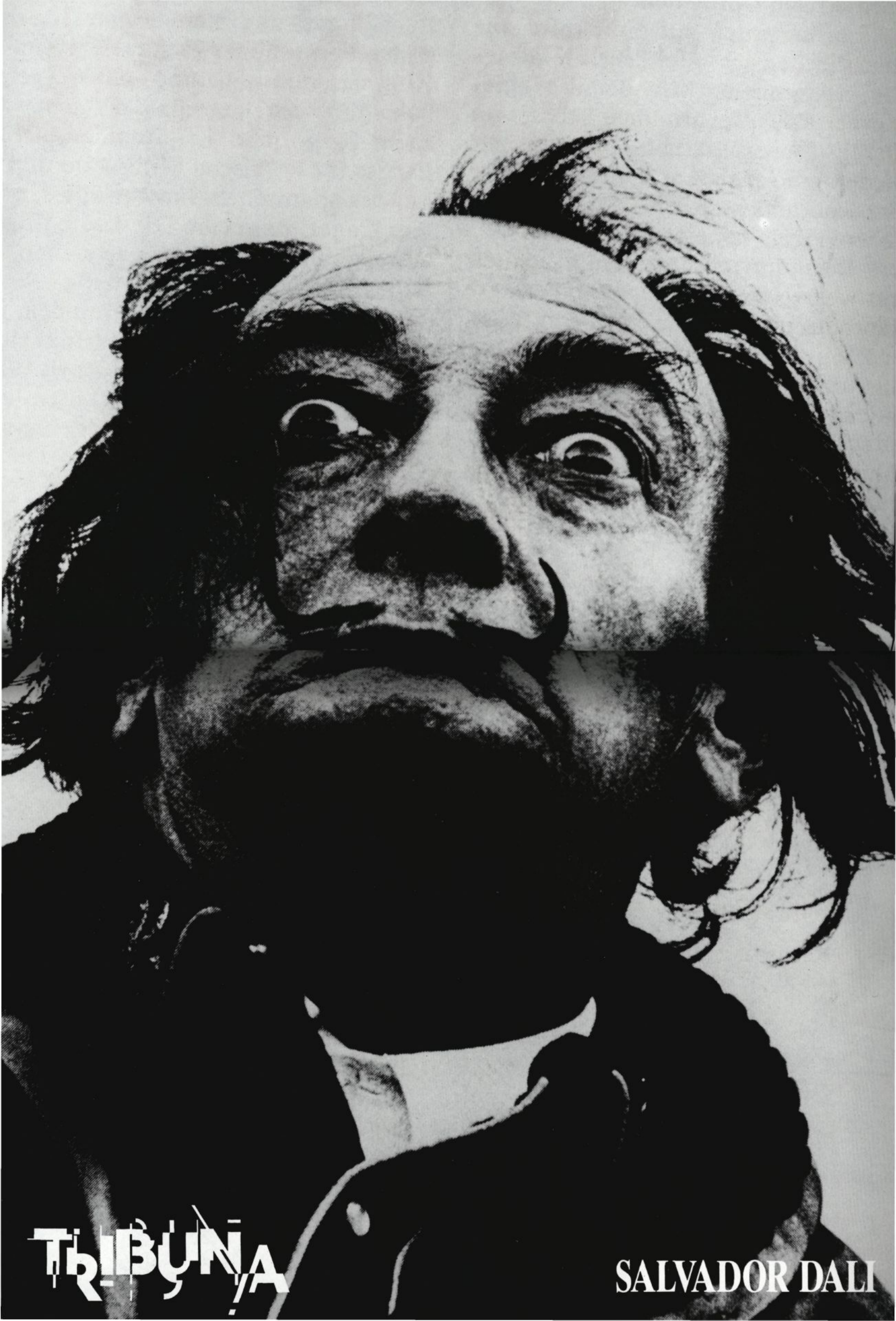

Številka 3/19. februar 1990
cena 10 din

**Kosovo: okupacija
/ šestindvajsetih
slikah**

TRIBUNA

TRIBUNA

SALVADOR DALÍ

KAZALO

- 1 Hamfri
- 2 Intervju Ivan Ranzinger-Janez
- 8 Kosovo
- 14 Volilni zakon
- 16 Z drugo zvezdo ...
- 21 Janičarji
- 24 Fotolabor
- 26 Stalinistična revolucija na slovenskem
- 30 Intervju: Roman Jakič
- 32 Prešernove nagrade
- 36 Fest
- 44 Oni o nas
- 45 Jordanija
- 46 Protokoli
- 48 ZKS
- SZDLJ

UVODNIK

POLITIČNA HISTERIJA

Ljube bralke in dragi bralci, verjetno ste že sami kdaj opazili, da je nek problem mnogo lažje premagati s trezno bučo kot pa s histeričnim vpitjem na pomoč in klatenjem vsepovsod okrog sebe.

In čeprav je histeričnost političnega obnašanja bolj značilnost dežel, kot so Libanon, Vietnam, Uganda ali iz enakih vzrokov njim podobnim kakor pa evropskih, si moramo žal priznati, da je tudi del te čudne države padel v že omenjeno skupino.

Ker pa histerija še nikoli ni prinesla nič dobrega, tudi ni pričakovati, da bi občana srbska histerija lahko prinesla rešitev kosovskega problema. Prej nasprotno. Če bo na Kosovem zares prišlo do prave državljanske vojne, tega zagotovo ne bodo krivi ne Albanci in ne Slovenci, temveč neustavljiva histerija Srbov in Črnogorcev. Zato rešitve kosovskega problema ne bo, dokler ne bo racionalnega spoznanja Srbov, da je Kosovo enkrat za vselej postalo albansko in je že sama misel na zatrtje triindvetdesetih odstotkov prebivalstva absurdna. Konec koncev so Srbi v večini primerov zemljo prodali. Nihče jim je ni ukradel.

Napočil je trenutek, ko bodo Srbi morali zaužiti nekaj apaurina v obliki demokratizacije njihove republiške politike in se prijeti dela, da bodo zmogli poravnati pufe, nastale kot posledica politične histerije.

Pomislite samo, ljube bralke in ljubi bralci, kako bi na Slovence gledala Evropa, če bi na vsem lepem začeli tuliti: »Hočemo orožje, gremo na Gosposvetsko polje!« Najprej bi nas gledali in pomislili, da se nam je vsem skupaj zmešalo, nato pa bi nas lepo odščipnili kot maligni tumor in pustili crkniti v lastni norosti. In prav o tem receptu bi veljalo razmisliti.

Zgodovinska oportunistična prav tipična za nas Slovence ni bila nikdar, toda pameten se uči na tujih napakah in prav iz tega pogovora izhaja razlog za »tisti« referendum.

V Ljubljani, 15. februarja 1990

Vaš Hamfri Bogart

P.s. Da tudi drugi niso neumni, nas opozarja dejstvo, ki bi moralo služiti kot alarm in ne kot neopazna vest med poročili o pobitih Albancih: januarja je odšla na obvezno služenje vojnega roka nevemkateraze generacija slovenskih regrutov in niti eden ni ostal v Sloveniji. Bog se nas usmili, bedake!

SPOŠTOVANI PROF. DR. ING. B. BERCE - VANJKO

Žal Vam moram sporočiti, da nam Vaše cenjeno pismo, ki smo ga v prejšnji številki TRIBUNE priobčili, ne bo kaj prida koristilo v naši uredniški politiki.

To, da je dal general de Gaulle po vojni pobiti sodelavce okupatorja, nam je dobro znano. Tudi to, da je številka zelo velika. Nekateri navajajo celo številko 260.000, nam je znano. Znano nam je tudi to, da Francozi o tem neradi govorijo, vendar po mojem mnenju to s pobjem slovenskih domobrancev nima nič skupnega.

Slovenski domobranci so bili komunistom izročeni kot vojni ujetniki in je njihov poboj vojni zločin, ki pravno ne zastara. Torej je dolžnost vsakogar, ki o tem kaj ve, obvestiti pristojno sodišče. Jugoslovanska komunistična oblast je imela možnost pravnega pregona tistih, ki so storili vojni zločin, a tega ni storila. Zato je mučenje in pobijanje vrmljenih domobrancev, vsaj zame, poboj nedolžnih ljudi, ki jim kakršnekoli krivde ni nihče dokazal. Niti zgodovina. Da ne govorim o mučenju, pobijanju in posiljevanju njihovih žena in otrok, kar je neopravičljiv zločin in jaz ne vidim prav nobenega vzorka, da bi pred tem mižali. Nasprotno. Naša zgodovinska dolžnost je to razčistiti in tiste, ki so to ukazali tudi pripeljati pred sodišče.

Mi se pač ne nameravamo delati »Francoze«!

Lep pozdrav,

Tomi Drozg, v.d. odgovornega
urednika TRIBUNE

ODPRTO PISMO SLOVENSKE SKUPŠČINI IN PREDSEDNIKU REPUBLIKE SLOVENIJE

Spoštovani,

Koncem leta 1985 ob dopolnjenem petindvajsetem letu sem končal s študijem na ljubljanski Univerzi. Leta pred tem in zatem je vladajoča jugoslovanska oligarhija neodgovorno tirala deželo k popolnemu gospodarskemu, moralnemu, mednarodnemu in političnemu razsulu. Drugačno mišljenje je bilo kaznivo, posebej oporečništvo služenju v oboroženih silah je veljalo za glavni greh. Na začetku leta 1986 sem se s svojo družino izselil v Avstralijo in zatem na Dansko. V času mojega odhoda je bila Jugoslavija grob kršitelj osnovnih človekovih svoboščin. In kot takšna ostaja tudi danes.

Moj »mišljenski delikt«, oporekanje služenju v oboroženih silah v preteklem obdobju in sedanjosti ni izgubil na teži. Ker pa do danes nisem prejel nikakršnega uradnega poziva (naslov mojega zakonitega zastopnika so ustrezni organi vseskozi imeli), mi svojih stališč do služenja domovini ni bilo potrebno in dovoljeno pojasnjevati. Pa si bom sedaj, ko mi jugoslovansko diplomatsko predstavništvo v Kopenhavnu že tretji teden brez pravne obrazložitve odlaga podaljšanje jugoslovanskega potnega lista (še vedno sem lastnik samo enega potnega lista), dovolil obrazložiti moje oporečništvo.

Služenju domovini z orožjem oporekam iz etničnih-humanih nagibov. Orožje je seme totalitarizma. Orožje omogoča neustrezno vrsto

komunikacije med ljudmi, ki v zadnji fazi vodi v nasilno smrt. Vsakršnemu služenju znotraj JLA pa oporekam še iz političnih in patriotskih razlogov. Obstoj in namen jugoslovanskih oboroženih sil v zadnjem času očitno ni le odvrčanje zunanje agresije, temveč poudarjena represija lastnih državljanov in obramba razkrajajočega se totalitarizma. Armada, politično neobzdana država v državi, je zahrbtna bolezen gospodarstva, demokratičnega napredka, razvoja osebne svobode posameznikov. Orodje v rokah oblastiželjnih spolitiziranih generalov, okupator lastne dežele, ki je vedno pripravljen obrniti puške proti lastnim prebivalcem. Dokler slovenska skupščina ne more izvajati popolne in neodtujljive kontrole nad vsemi oboroženimi silami na ozemlju republike Slovenije, je njihova prisotnost trajna, potencialna nevarnost slovenski suverenosti in prebujajoči se slovenski demokraciji. Očitno je, da armada ne skriva puščičnih ambicij do slovenskih pomladanskih volitev.

Prepad med trenutnimi zakoni in osnovno človekovo etiko je ogromen, a izbral sem slednje. Pravica zavrnitve služenja domovini z orožjem in v JLA je temeljna in neodtujljiva svoboščina vseh državljanov Slovenije in Jugoslavije. Zakonska obveza državljanov naj leži do domovine in ne do njenih organov represije. Z zanikanjem pravice alternativnemu služenju domovini brez orožja in izven oboroženih sil so grobo kršene svoboščine vseh državljanov.

Odložitev podaljšanja potnega lista za nedoločeno čas, brez vročitve poziva in brez pravnih možnosti pritožbe, predstavlja pasiven pritisk za mojo vrnitev v Jugoslavijo. Odločno obsojam uporabo takšnega pritiska mimo odločitve pristojnega sodišča. Uporaba tega pritiska grobo posega tudi v zasebnost ostalih članov moje družine. Kako cinično. Pred kratkim je jugoslovanska vlada zaprosila za vstop v »Evropski parlament«. Kako paradoksalno, na pragu »Evropa zdaj!« se moramo državljanji Slovenije za uveljavitev in zaščito osnovnih človeških svoboščin še vedno zatekati po pomoč k vladam tujih dežel.

Apeliram na vas:

- za takojšnjo praktično in zakonsko vpeljavo alternativnega služenja domovini oporečnikom na podlagi ugovora in takojšnjo pomilostitev vseh obojenih oporečnikov;

- da se nas izdeljane (začasno in trajno) Slovence že enkrat neha preganjati in nam krstiti osnovne svoboščine z nepravimi metodami zaradi »deliktov mišljenja«;

- da zaradi obstoja asimetrične federacije z asimetrično zakonodajo preučite možnost uvedbe diplomatskih predstavnikov republike Slovenije znotraj jugoslovanskih ambasad, ki bodo interese republike Slovenije lahko predstavljali in ščitili v tujini.

Že vnaprej zahvaljujem za pazljivo prebiranje mojega odprtega pisma.

Dr. Jure Piškur

KRIZARSKI POHOD IVANA JANA?

Ivan Jan je predlagal predsedstvu ZZB Slovenije, naj takoj skliče borce iz cele Slovenije, da bi se dogovorili, kako bi se zoperstavili »neupravičenim napadom na vse, kar je povezano z NOB«. Pove še, da »avtorji skušajo javnosti vsiliti podobo narodnoos-

vobodilne vojne kot rezultat ideoloških nasprotij, ki so povzročila bratomorno vojno, revolucionarne težnje borcev pa izničiti«. Kdor bo podrobneje prebral to Janovo trditve, bo takoj opazil, da sam(a) sebe izključuje. »Revolucionarnih težnje« noče nihče izničiti, saj so prav te »težnje« povzročile krvavo bratomorno vojno (vosovski teror - Zdenka Kidrič in partizansko vojsvodstvo - Boris Kidrič).

Vendar, nekaj drugega je aktualnega ob teh besedah Ivana Jana, ki je med vojno zverinsko pobijal ljudi (kot beremo v 7D in Tribuni!) in je bil po vojni oficir vojaške kontraobveščevalne službe, ko poziva borce v akcijo proti kritičnemu pisanju o krvavi revoluciji in državljanski vojni na Slovenskem. Namreč, prav danes sem izvedel, da so »neznanci« pravkar (že tretjič) do tal uničili Lipo sprave na Žalah. Tisto lipo, ki je bila zasajena zato, da bi se na smrt sprti slovenski narod začel končno po 45 letih zblíževati.

Zato me prav zanima, kakšen križarski pohod bi Ivan Jan rad vodil in proti komu? Naj Ivan Jan raje jasno pove, kdo in na kakšen način je prisilil Slovence v »kolaboracionizem«, če že mora uporabljati ta nazadnjaški besednjak?

Ljubljana, 5. februar 1990

Ivo Žajdela
Ljubljana

1941-1990

Delegati KZJ so na kongresu, 22. jan. 1990, izglasovali sklep, da se odpravi politični monopol stranke in da se sprejme strankarski pluralizem. Postopek za tozadevno spremembo zakonodaje je uveden. Prešli bodo meseci... na Češkem je zadohtovalo 10 dni.

Spričo poloma komunizma v svetu in hitre demokracije v vzhodno evropskih državah, je upanje v pravo demokratsko ureditev upravičen. Iz perspektive SFRJ in še posebno republike Srbije, je nujno in koristno, da v demokratizaciji prehitimo Albanijo.

Ob takem poteku in v pričakovanju pomislimo na dogodke iz leta 1941. Tam je bil začetek naše nesreče, ki nam je vzela 50 let pomembnega in koristnega narodnega življenja. Misli se vračajo k Erlichom, Dr. Natlačnom na celu. Spominjamo se težke, zgubljene, vendar neizbežne borbe, ki so jo bojevale naše vaške straže, domobranci, četniki in legionarji. Vsi ti naši rojaki so se borili za iste cilje, za katere se tolče naša opozicija doma v zadnjih letih. Z moralnim zadoščenjem, da so se borili za pravico in resnico, toda brez najmanjše misli na kako maščevanje, se jih spominjamo s hvaležnostjo in spoštovanjem. Njihov spomin, njihova žrtev, bo za vedno ostala v naši zgodovini.

Pred skoraj 50 leti je šlo za odpor proti kruti neusmiljeni roki partijskega oblastnega monopola. NOB, okupacija so bili prisotni, boleči, toda nebitveni faktorji. In glej, za kaj gre zadnjih pet let: za isti nepopustljivi partijski namen zadržati monopolno oblast, mogoče v malo bolj človeški formi, dokler bo mogoče.

Slovenska politična emigracija je živila 45 let v ekzilu. Nujna posledica tega je, da bo povratek v svobodno domovino možen in sprejemljiv, samo maloštevilnim. Neposredno delovanje predvojnih političnih strank, enako, kot je primer drugih vzhodno evropskih državah, bo v fazi stopanja v svobodo,

skromno. Teža politične opozicije leži v novih demokratskih gibanjih in njih voditeljih.

Volitve novembra 1945, bi morale biti svobodne. Da je bilo povsem drugače, to vemo danes vsi. Narod, zastrahovan kot nikoli prej v zgodovini, je tiho trpel krivico. Volitve aprila 1990 bodo, kot je videti, formalno svobodne. Ali bodo tudi dejansko? Razlika po 45 letih je ogromna: narod se je znebil strahu, tega ima danes partija. Romunija je vsem neprijeten zgled. Upanje na ugoden razvoj, pri vsem dosedanjem razočaranju, postaja opravičeno.

Dr. Peter Urbanc

ENCIKLOPEDIJA SLOVENIJE

V 2. letošnji številki vaše revije se je s pismom oglasil tudi ugledni emigrantski pisec in funkcionar SNO, dr. Peter Urbanc. V njem obravnava t.i. komunistično enciklopedijo, oziroma omenja kratko polemiko med meno in Ivom Žajdelo v Mladini v zvezi z nekaterimi gesli v 3. zvezku Enciklopedije Slovenije. Ker se v omenjenem pismu pojavljajo nekatere nejasnosti, samovoljne trditve in neresnice, vas prosim, da objavite moja pojasnila.

Glede gesla »Vaške straže« dr. Urbanc nerazumljivo trdi, da ga ni. Seveda ga sedaj še ni v enciklopediji, saj je le-ta s 3. zvezkom dospela šele do črke H, jasno pa je, da taka dela izhajajo po abecedi. Treba bo pač počakati par let. V tem geslu bom verjetno obširneje opisal tudi vzroke za nastanek bele garde in s tem tudi Vaških straž, mogoče tudi zaradi slabe vesti, ker sem pri geslu o beli gardi na to pozabil!? Vsekakor pa lahko dr. Urbancu zagotovim, da je bilo geslo »Vaške straže« v enciklopediji že od vsega začetka predvideno; to poudarjam za primer, da je pisec z zgoraj omenjeno negacijo mislil na to. Glede »nepredvideni« gesel »Krimska jama« in »Kočevski Rog« naj samo dodam, da sem obveščen, da bralci prihodnjih zvezkov ES ne bodo ostali nepotešeni kar se tiče opisa medvojnih in povojnih pobijanj na teh dveh lokacijah.

Dr. Urbanca pa predvsem prosim, da razloži, kako naj bi »že malo mislil na bodočnost« s tem, ko sem na Žajdelin očitek o t.i. zasluženih povojni kazni za belogardiste samo suhoparno bralce informiral, da tega dodatka nisem napisal jaz. Mislim, tudi, da ta problematika sicer sploh ne spada h geslu o beli gardi in že v odgovoru v Mladini sem dodal, da če bi že to pisal, bi to drugače formuliral. No, moram pa priznati, da sem po drugi strani dobro razumel, kaj je dr. Urbanc mislil z »mislijo na bodočnost«. Mislil je seveda na vnaprejšnji oportunistem in obračanje po vetru ter bojazen pred zamero pred bodočim javnim mnenjem in bodočimi oblastnimi strukturami ob predvideni in zaželeni marginalizaciji slovenskih komunistov. Odločno (seveda podprto le s svojim subjektivnim prepričanjem) mu zagotavljam, da je našel v moji osebi in »mojih« citatih kaj slab primer za takšno morebitno dokazovanje. S tem v zvezi je namreč tudi zaključeno sklepanje v pismu dr. Urbanca, kjer piše, da naj bi sedaj po svojem izvoru oportunistični »komunisti nižjega ranga« spet oportunistično (!) prihajali v nasprotje s partijskim vrhom in »zdravimi silami«. Če sem v danem kontekstu to dobro razumel, me pisec enači s komunisti nižjega ranga. S tem v zvezi naj preprosto izjavim, da nikdar nisem bil komunist, niti po prepričanju, niti po članstvu v KP. Njeno brezprizivno vodilno vlogo sem

v mladih letih preprosto jemal kot »naravni pojav«, dandanes pa seveda drugače. A to je že druga in daljša zgodba. Seveda pa moram spet priznati, da obstajajo različne, formalne in neformalne oblike in plasti pristajanja in indentificiranja z »režimom«. Eno pa je gotovo. Če hoče dr. Urbanc dokazati meni ali pa slovenski javnosti, da sem ali pa sem bil režimski zgodovinar, se bo moral v svojih izjavanjih malo bolj potruditi.

Z lepimi pozdravi,

Boris Mlakar

SPOŠTOVANEMU (NEKDANJEMU IN SEDANJEMU SOTOVARIŠU TONETU KEBETU!

Na pismo, posebno če jih je več, pa še eno javno, je primerno v pravni deželi tudi odgovoriti. Zaradi jasnosti bralcem moram pripomniti, da se nisem sam spustil v »lažno obrekovanje pisca«, ampak mislim, da je naslovnik to začel prvi.

Na njegovo dokazovanje o »vojnem zločincu« Vinku Levstiku v Nedeljskem dnevniku na osnovi nekega dokumenta in borčevskih prenapetih pričevanj sem zaradi prizadetosti vsakokrat, ko se nekoga pisateljsko ali zgodovinarsko obsoja, poiskal o tem informacije. Taka - pisatelj in zgodovinarjev samoukov »krvava rihta« - je namreč posebno na Gorenjskem in Štajerskem precej pogosta ter je še edini preostanek (razen seveda v vojaških sodiščih) jugoboljševistične policijske in sodne prakse. Sam sem to doživel, zato se borim proti temu, ne pa zaradi »prenašanja vaših udarcev od drugih«, kakor meni pisec. Obstoječi dokument je samohvala pisca, tako kot so številne izjave borcev zaradi prejemanja pokojnine. Po teh izjavah bi sovražnika s sodelavci pokončali že mnogo pred koncem vojne. O samem prizadetem domobrancu meni visok partijski borec iz tistih krajev, da pravzaprav ni nobenega pričevanja, da bi osebno koga pokončal. Tudi pisec knjige »Po sledeh črne roke«, v času pisanja knjige še nekoliko površen in pretiravaajoč, o tem nič ne navaja. Sodelavec Inštituta za novejšo zgodovino, poznavajoč zadevo, pa je mnenja, da naslovniku pisma ni uspelo dokazati vojnega zločina Vinka Levstika. V osebnem pismu uredniku ND Milanu Medenu sem svoje dvome omenil, prav tako pa sem izrazil svoje mnenje, da s takimi dvomljivimi objavami ni primerno zaostrovati odnose s Slovenci v svetu, ki so nam še kako potrebni v sedanjem času. Pa tudi krivic smo jim napravili cel kup, tudi s tisto, bolj obveščevalno kot izseljeniško matico. Odgovora nisem dobil.

Nato se me naslovnik pisma loti v Borcu ter mi pripisuje spravaštvo ob spominski lipi na Žalah, čeprav tega izraza nisem nikjer uporabiljal, niti nisem spravaško nastopal. Prezre spominske slovesnosti za revolucijske žrtve brez grobov, žrtve med udeleženci partizanske in revolucijske borbe, vojvodske žrtve, žrtve pohorske zadeve, dachavovce, golotočane in druge, za katere je bila celo maša zadušnica v Stari Gorici. Med vsemi temi je resda sprava, pokončani in neznano kje pokopani so vsi spravljeni med seboj in tudi z nami, civilizacijsko čutečimi še živimi. Moje pripombe na te njegove trditve, poslana tudi njemu osebno, mi Borec ni hotel pravočasno objaviti, pa sem od te zahteve odstopil.

Iz vseh teh razlogov tudi ne morem mimo trditev naslovnika ter ga omenim v Mladini v svojem pismu »O težavah slovenske obveščevalne službe«, na kar sledi njegovo osebno in javno pismo, v katerem postanem po že omenjenem jugoboljševističnem policijskem sistemu »odposlanec obveščevalne službe« (verjetno med KGB, UDB in CIA). Zaradi njegovega duševnega borčevskega miru in da ne bomo o tem še nadalje pisali, je najbolje, da vse priznam. Njegova metoda dokazovanja je videti boljša od tiste pred štiridesetimi leti, ko sodelovanje s temi zato še drugimi, vse do mongolske obveščevalne službe, nisem hotel priznati.

V vsem pisanju mi naslovnik tudi očita pristranost mojega zanimanja samo za nasprotnikove žrtve. Lahko bi podobno očital tudi jaz njemu. Nič o tistih na partizanski strani, za katere bi bil dokazni postopek glede na še živeče priče, pa tudi obstoječe papirčke dokaj lažji. Naj malo razmisli o raznih Nacetih, Čortih, Ahacih, Urbanih, Rometih, Matijah, Cirilih in drugih, da tistih z Golega otoka sploh ne imenujem. Bog bodi živim in mrtvim prizanesljiv in milostljiv!

Obžalujem, da se dva nekdanja borca tako tudi javno obdelujeva. Vendar bom tako ravnal vedno, dokler se bo še kdo hotel po skoraj pol stoletju iti »ravbarje in žandarje«.

Ravbarstvo in žandarstvo bi moralo biti danes usmerjeno popolnoma drugam. Na jug Balkana, na naše bratstvo in edinstvo.

Na koncu se bojim, da bom moral še enkrat pisati o vsem tem. Videti je, da hoče Tone Kebe prevzeti mojo, od njega razkrinkano vlogo »odposlanca obveščevalne službe«, čeprav zaradi svoje sedanje obveščevalne nepoučenosti ne vem, med kom. Pogovarja se namreč o obisku v Stari Gorici pri »univerzalnem agentu« tujih obveščevalnih služb, emigrantu Vinku Levstiku. Mogoče je to že v skladu z našim tržnim, v Evropo usmerjenim delovanjem!

Pa brez zamere, dragi kolega!

Z obveščevalnimi pozdravi!

Zdenko Zavavlav

Ljubljana, 10. januarja 1990

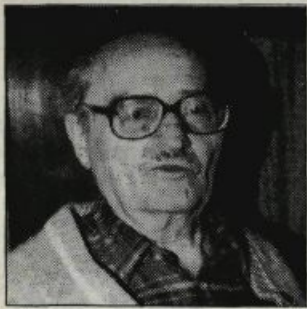

DRAGO UREDNIŠTVO TRIBUNE

Oglašam se vam iz ene izmed ljubljanskih občin. Konkretno iz občine Ljubljana-Vič. Kot občanka te občine me zelo moti, ko vidim, da si bivši občinski funkcionar, ki si je že doslej nagrabil mnogo bogastva, dva stanovanja, več osebnih avtomobilov, kombi, poleg vsega pa si še gradi hišo na Turjaku, še zmeraj prizadeva, da bi ostal na svojem toplem stolčku. Očitno mu bogastva še ni dovolj. Konkretno gre za tov. Z.P., ki je poleg vsega še član volilne komisije. Že samo njegovo članstvo v volilni komisiji mi poraja dvom v korektno in tajno izvedbo volitev.

Hvala za tako demokracijo!

Bralka iz Ljubljane

Ivanu Ranzingerju - Janezu se je stemnilo pred očmi. Pet let zapora je zaradi komunističnega delovanja odsedel v stari Jugoslaviji, od tega skoraj štiri leta v Sremski Mitrovici, 17. aprila 1941 je bil ponovno aretiran. Gestapo ga je poslal v Maribor, na grad Bori, od tam pa v Auschwitz in kasneje Buchenwald.

6.7.1945 se je vrnil iz koncentracijskih taborišč.

Deset let je preživel v različnih zaporih, prenašal udarce različnih zasliševalcev in odklanjal različne pripravljene dogovore in laži.

A najbolj so ga boleli udarci njegovih nekdanjih tovarišev.

Za Ivana Ranzingerja - Janeza sem slišal že pred leti, a ne vem zakaj se nisem že prej odpravil k njemu. Morda bi izvedel takrat več, toda že podatki, ki sem jih dobil tokrat in njihova količina, lahko ostanejo le v odličnem spominu. Takšnega moj sogovornik tudi ima. Drugi so ga prisilili, da pomni!

SODBA V IMENU LJUDSTVA!

INTERVJU:

VAN RANZINGER-JANEZ

Sodba v imenu ljudstva!

»Okrožno sodišče v Ljubljani je pod predsedstvom s.o.s. JEZERŠKA LUDVIKA, ob sodelovanju sodnikov porotnikov **ŠEFIC LUDVIKA** in **KOROŠEC JANEZA**, ter zapisnikarice **SUŠNIK MARICE**, v prisotnosti javnega tožilca za ljubljansko oblast **GRGIČ EDOTA**, v navzočnosti obtožencev v priporu **FIGAR VEKOSLAVA** in **RANZINGER IVANA**, obtoženih kaznivih dejanj po ZKDL, ki ju branijo **dr. ŽENJKO FRANC**, za obt. Figar Vekoslava in **dr. KREVELJ JOSIP** za obtoženega Ranzinger Ivana, po dne 29.06.1949 opravljene javni obravnavi

r a z s o d i l o

Obtoženca Figar Vekoslav ... in

Ranzinger Ivan, sin pokojnega Antona in Pavle, rojene Martini, rojen 9.9.1909 na Dunaju, po poklicu steklar, nazadnje zaposlen v steklarni Paračin, poročen z Marico Grčar, oče enega otroka v starosti enega leta, brez premoženja, Slovenec, državljan FLRJ, po lastni izjavi nekaznovan, nazadnje bivajoč v Paračinu, LR Srbija, pismen s tremi razredi ljudske šole, v priporu od 3.9.1948

STA KRIVA

..... in se

o b s o d i t a

1. Figar Vekoslav na 15 let odvzema prostosti s prisilnim delom, na izgubo državljanskih pravic za dobo štirih let;
2. Ranzinger Ivan na 18 let odvzema prostosto s prisilnim delom, na izgubo državljanskih pravic za dobo štirih let.

Oba obtoženca se oprostita povrnitve stroškov kazenskega postopanja, katere nosi državna blagajna.«

TRIBUNA: Preživeli ste tri različne zapore v treh različnih režimih. kateri so bili najhujši?

RANZINGER: Tudi starojugoslovanski in nacistični zapori se ne morejo primerjati s socialističnimi povojnimi mučenji, katerim so najprej sledili Dachauski procesi, nato pa še Buchenwaldski procesi, v katerih je KPS s pomočjo OZNE in »prepariranih« priči eliminirala prave komuniste, intelektualce, ljudi, ki bi pognali naše gospodarstvo naprej!

Ne bi se spuščal v podrobnosti zaslisevanj, kjer je moč najti različne, z roba človeške pameti pobrane metode mučenja in zastraševanja...

(Ko sva se v najinem prvem pogovoru dotaknila mučenja, samic in drugih neopisljivih pretresov, ki jih je doživel, se mu je obraz spremenil v gubo, kot da je spet to doživljal - utrnile so se mu solze!)

Ponudili so mi tudi samomor, kot častno obliko rešitve. Odklonil sem, ker sem pričakoval, da mora moji krivici slej ko prej priti kraj. Verjel sem, da bo Moja Partija spoznala napako, ki jo je storila. Zato sem lažje trpel, še vedno za idejo pravičnosti.

TRIBUNA: Ko sem pred leti bral Torkarjevo Umiranje na obroke, mi nekako ni šlo v glavo tisto, kar je tam pisalo. Je Torkar pretiraval?

RANZINGER: Ne, Torkar na žalost ni pretiraval. Tako kot je opisal mučenja, ki smo jih preživeli, lahko stori le nekdo, ki se mu je takšna krivica zgodila. Zakaj vem, da ni pretiraval? Tudi sam sem bil zaprt s Torkarjem!

TRIBUNA: Kaj je torej ločilo Dachauske procese od Buchenwaldskih, razen, da je šlo za komuniste iz dveh različnih koncentracijskih taborišč?

RANZINGER: Dachauski so bili osnova za Buchenwaldske. Kot boš videl v obtožnici in sodbi, se obe opirata na dejstva ugotovljena v Dachauskih procesih, za katere je bilo kasneje uradno priznано, da so bili montirani. Buchenwaldskih procesov ni nihče direktno označil za takšne. Še ena zanimivost je v zvezi z mojim procesom V obtožnici je poleg mene večkrat nevede DUŠAN KERMAVNER kot človek, ki je skupaj z mano zagrešil dejanja, za katera mi sodijo. Ni pa bil obtožen. Njega je v začetni fazi procesa »potegnil ven« KARDELJ, midva s Figarjem očitno nisva bila dovolj pomembna.

TRIBUNA: Zavrtimo kolo zgodovine za nekaj desetletij nazaj. Opišite mi na kratko svojo zgodbo!

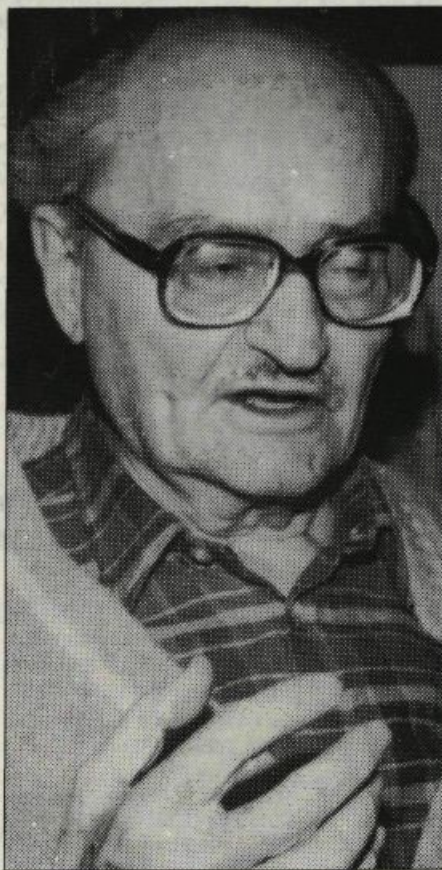
RANZINGER: Rojen sem 9. septembra devetega leta na Dunaju. Moj oče je bil steklar in kot tak se je kmalu preselil na Madžarsko, kjer je bil zaslužek boljši. Steklarji so v tistem času pač »vandrali« za boljšim zaslužkom. Ob pričetku prve svetovne vojne je bil z vsjo družino izgnan v avstrijski del bivše Avstro-Ogrske. Preselili smo se v Zagorje. Naše takratno stanovanje je merilo kot tale sobica (op. 5-6 kvadratnih metrov). Skoraj vsako leto se je rodil otrok. Ker je oče zaradi pomanjkanja hotel moje brate in sestre razdati kmetom, sem se mu še ne devet let star uprl in mu ponudil pomoč ppr pri reživljanju družine. Tako sem z osmimi leti v steklarni začel »odnašati« steklo. Ko je zakon iz leta 1921 prepovedoval delo mlajšim od štirinajst let, je moj oče pri upravi ponaredil moje dokumente in od takrat sem bil star namesto dvanajst - štirinajst let.

TRIBUNA: Kako pa je bilo z začetki Vaše politične aktivnosti?

RANZINGER: 1927. leta sem postal član SKOJA, dve leti kasneje član Partije. Med tem pa sindikalni funkcionar v steklarskem sindikatu. Devetindvajsetega leta sem postal tudi že član okrožnega komiteja KPJ in bil aktiven tudi na drugih področjih političnega dela. Od organiziranja stavk do prenašanja letakov in priprav za njihovo izdelovanje od avstrijske meje v Revirje.

TRIBUNA: Kdaj ste »doživeli« politično udejstvovanje resneje tudi izza rešetk?

RANZINGER: Poleti 1932. leta sem bil zaprt zaradi neke SKOJ- evske akcije v zvezi s trosenjem letakov in aprila naslednje leto sem dobil sodbo, v kateri je pisalo: dve leti in pol zapora. Priprt in zaslišan sem bil večkrat že prej. Poslan sem bil v Maribor, kjer me je sprejela samica. Tri mesece. Brez stikov z ljudmi, obiskov... Že v tistem času pa sem po tajni poti dobil listek s sporočilcem, da bom čez tri mesece v sobi s samimi komunisti.

TRIBUNA: Ali se je to res zgodilo? Kdo vam je poslal listek?

RANZINGER: JOSIP BROZ, ki je bil takrat zaprt v Mariboru. Čez tri mesece sem res prišel v sobo s samimi komunisti. Štiri mesece, ki so sledili, sem izkoristil za izobraževanje. Takrat sem prvič videl stenski atlas. Dr. Levi me je učil geografije, Josip Broz sindikalna vprašanja in Lenčak matematiko.

TRIBUNA: Kako lahko opišete Tita? Kakšen je bil kot sojetnik?

RANZINGER: Broza kot sojetnika lahko sodim

le dobro. Bil je, vsaj takrat, ko sem ga jaz poznal, zelo skromen in darežljiv. Rad je tudi nudil svoje znanje. V Mariboru se je učil angleščino in matematiko ter filozofijo. Bil pa je zelo previden do intelektualcev. Ni jim stoodstotno zaupal. Imel sem vtis, da gre za različne frakcije v partiji.

TRIBUNA: V zvezi z njim sem slišal tudi za ponovno krivico, ki vam je bila storjena ob njegovem obisku v Hrastniku, konec šestdesetih let. Za kaj je šlo?

RANZINGER: V času njegovega obiska v Hrastniku je v moji bližini ves čas stal vsaj en miličnik. Prav tako ob moji ženi. Tito je imel slavnostni govor pred Steklarno. Sam sem stal neposredno pod tribuno v množici ljudi. Takrat sem slišal enega najbolj nizkotnih in podlih odgovorov v svojem življenju. Pruhajajoč iz Steklarne se je Tito spomnil, da sem mu to steklarstvo v mariborskem zaporu jaz opisoval. Spomnil se je tudi mojega primka. Takoj je povprašal občinske veljake, kje sem. Nastala je manjša zmeda in odgovor: »Ranzinger je hudo zbolel in odšel iz Hrastnika. Trenutno ga ni tukaj.« Vse je bilo izrečeno tako glasno, da sem slišal jaz in ljudje pod tribuno. Lahko si misliš, kako sem se počutil.

TRIBUNA: Rahlo sva preskočila Vaše pres-tajanje kazni v Mariboru. Kaj se je zgodilo potem?

RANZINGER: Oktobra 1933. leta sem bil premeščen v Sremsko Mitrovico po tamkajšnji gladovni stavki in uspeli zahtevi po koncentraciji političnih zapornikov.

TRIBUNA: Kolikor vem iz najinega prejšnjega pogovora, ste bili tudi tam s kasnejšimi narodnimi junaki socialistične revolucije in to v času t. im. univerze, ki jo je organiziral Moša Pijade! Mi lahko naštejete nekatera imena, s katerimi ste bili skupaj zaprti v Sremski Mitrovici?

RANZINGER: Mitrovico sem preživljal skupaj z Mošo (op. Pijadejem), Rankovičem, Hebrangom, Veselinovičem, Ognjenom Prico, Dušanom Kermavnerjem, Tonetom Tomšičem, Srečkom Vilharjem, Jako Žorgo, Otokarjem Keršovaniem... še več jih je bilo, vendar se ne spomnim več vseh imen.

TRIBUNA: Kaj se je zgodilo po Vašem povratku iz zapora. Potem, ko ste odsedeli tudi kazni, ki ste si jo prislužili s sodelovanjem v stavki v zaporu samem?

RANZINGER: Takoj in še bolj aktivno sem se vključil v delo Partije. Na njen poziv sem šel aprila meseca 1941 kot prostovoljec braniti državne meje. S skupino, ki sem jo zbral, smo prišli do hrvaške meje, kjer pa so nam ustaši preprečili pot do nje. Večkrat smo poskusili, toda ni šlo. Tako smo se vrnili peš v notranjost. V Ljubljani smo zastonj iskali zvezo s Partijo, zato smo odšli nazaj v Hrastnik. Dva dni po prihodu me je gestapo aretiral. Poslan sem bil v Maribor, na grad Borl. Takrat sem preko prve žene poskušal navezati stike s Slavkom Šlandrom in Milošem Zidanškom. S slednjim mi je to tudi uspelo. Uspel sem organizirati kratek tajni sestanek, kjer sem ga zaprosil za pomoč v obliki legitimacije, da bi lahko pobežnil in se kolikor toliko varno gibal okoli Maribora. Od te pomoči, ki mi je bila obljubljena ni bilo ničesar. V partijskih dosjeh piše, da mi je bila ponujena pomoč, pa sem jo odklonil.

Iz Borla sem bil poslan v Auschwitz in naprej v Buchenwald. V Buchenwaldu sem bil član **Internacionalnega komiteja** in organizator **Jugoslovanskega komiteja**, komunistov seveda.

TRIBUNA: Za kakšni organizaciji je šlo? Bistvo obtožnice je prav v obsojanju Vašega delovanja na omenjenih komitejih. Obtožnica trdi, da je šlo za gestapovsko organizacijo?

RANZINGER: To je svojevrsten absurd. Šlo je za organizacijo komunistov, ki je skrbela za svoje sojetnike. Do tega je lahko prišlo, ker je delovala znotraj legalnih taboriščnih organizacij: od vrtnarje do frizerske delavnice.

Obtožen in obsojen sem bil za spravljanje v smrt svoje tovariše - mi smo jim reševali življenja.

TRIBUNA: Kaj se je zgodilo po vojni z ostalimi člani obeh komitejev?

Postali so narodni heroji, predsedniki vlad, ministri. Hrvat Ivan Supek je bil pred kratkim odlikovan v Franciji z Legijo časti za svoje delo v komitejih. Jaz sem bil nagrajen z osemnajstimi leti.

Ljudje, ki naj bi jih pošiljal v smrt po obtožnici se me vsako leto spomnijo. Poglej tisti kup pisem (na omari v kotu je ležal zajeten kup pisem več deset jih je bilo). V vsakem od njih je voščilo za novo leto in zahvala. Zahvala za rešeno življenje. Ta pisma sem dobil letos ob novem letu.

TRIBUNA: Kaj se je zgodilo po Vaši vrnitvi iz Buchenwalda?

RANZINGER: Takoj naslednji dan po vrnitvi sem se javil na CK KPS, da bi pomagal pri »repatriaciji«
preživelih taboriščnikov. S seboj sem kot član Internacionalnega in Jugoslovanskega komiteja Buchenwalda preinesel obsežno literaturo in jo predal **LIDIJI ŠENTJURC**, bivši partijski sodelavki iz Revirjev.

Ona me je poslala na štab za repatriacijo k majorju **NACETU MAJCNU**. Sledila je aretacija in zaslišanje. Po enomesečnem priporu so me izpustili. Odšel sem k Lidiji in jo vprašal, zakaj me je dala zapreti. Ona pa je to zanikala.

Ko sem se vrnil v Hrastnik, sem dobil obvestilo, da sem po sklepu CK KPS kooptiran v okrajni komite v Trbovlje kot organizacijski sekretar in agit-prop. Delo sem uspešno opravljal in bil na volitvah kandidat za okrajnega odposlanca in predsednika okraja Trbovlje.

Takoj za tem so pred volitvami sledila zasliševanja in aretacija OZNE, ter nekaj dni celjskega Starega piskra. Po štirih dneh sem bil izpuščen in obvešččen, da sem odstavljen iz okrajnega komiteja, ter dan na razpolago CK KPS. Po nalogu tega pa razvrščen na upravo Ljudske pravice kot referent za prodajo. V tem času sem bil na CK KPS večkrat zaslišan. Zasliševalci so bili **ZDENKA KIDRIČ**, **MICA ŠLANDER** in **STANE KAVČIČ**.

TRIBUNA: Kaj se je zgodilo po teh »zasliševanjih«
na CK KPS?

RANZINGER: Konec novembra sem bil poklican na CK in obvešččen, da sem **izključen iz partije zaradi neizvrševanja discipline**. Šlo je za pobeg iz Borla, ki naj bi mi ga pripravil Zidanšek, jaz pa naj bi odklonil pobeg, ker sem sodeloval z Gestapom. Za pobeg sem prosil jaz, jaz sem ga

organiziral. Zidanšek mi je obljubil pomoč, a te ni bilo ne od njega ne od drugih tovarišev.

Taval sem po ljubljanskih ulicah kot pes brez gospodarja. Srečala me je **VIDA TOMŠIČ**. Vprašal sem jo, kaj naj storim. Potolažila me je, da bo vse v redu in naj s poštenim in vestnim delom dokažem, da sem primeren za članstvo v Partiji.

TRIBUNA: Hoteli ste ponovno v partijo in predpostavljam, da ne iz koristoljubja. Zakaj?

RANZINGER: Celo življenje sem se boril za eno idejo. Proti krivici in izkoriščanju. Oboje sem doživel kot majhen otrok in sovraštvo do tega je z menoj rastle.

Ko smo stopali v partijo, ni bilo od tega nobenih koristi. Pač pa ena sama nevarnost. Tisto, kar sem doživel po osvoboditvi, me je razočaralo. Nisem več videl komunista, za katerega sem se boril

Žena je imela domotožje za rojstnim krajem, pa tudi sam bi se vrnil, zato sem po šestnajstih mesecih poslal prošnjo na CK KPS, kjer sem prosil za vrnitev v Hrastnik in za ponoven sprejem v partijo.

Odgovor na prvo vprašanje je bil pozitiven, na drugo ni bilo odgovora.

Z družino in premoženjem sem bil pripravljen na selitev, ko sta me prišla aretirat dva člana UDBe. Odpeljali so me na republiško UDBo v Beograd, od tam pa z istim vlakom, na katerem je bila tudi moja žena. Seveda je nisem videl. V Ljubljani so me prevzeli slovenski udbovci in odpeljali v Poljanski nasip. Tam sem bil zaprt skoraj eno leto v samicah, bunkerjih...

TRIBUNA: Kdaj ste bili obsojeni in kako se je glasila sodba?

foto: Leonardo Peklar

sam. Postal je birokrat, postal je izkoriščevalec. Večji izkoriščevalec, kot je bil kapitalist. Zaradi osebnih koristi, da je ostal na položaju!

TRIBUNA: So vas kdaj sprejeli nazaj v partijo? Ste ubogali Vido Tomšič?

RANZINGER: Ne, nikdar več me niso sprejeli. Niti priznali niso mojega članstva od 1929. do 1949. leta. Čeprav sem pisal na vse mogoče instance. 6. kongres slovenske partije, kamor sem zaprosil za priznavanje članstva v omenjem, od katerega ne bi imel popolnoma ničesar, le moralno zadoščenje, mi je poslal odgovor, da mi ne morejo ugoditi, ker moj problem nima zveze z **dachauskimi procesi**, katerih obsojenci so bili rehabilitirani. Seveda, v mojem primeru je šlo za Buchenwaldski proces.

TRIBUNA: Torej ste se vrnili v Hrastnik?

RANZINGER: Vrnili sem se med steklarje, toda ne v Hrastnik in ne v Rogaško Slatino. To mi je bilo prepovedano. Odšel sem v steklarstvo Paračnin. Tudi v Srbiji sem svoje delo vestno opravljal. Štirikrat sem bil proglašen za udarnika, dobil sem prehodno zastavico in ogromno knjig, ki sem jih podaril sindikatu.

RANZINGER: Junija 1949 sem po vseh mučenjih in izsiljenih priznanjih slišal obsodbo: osemnajst let zapore s prisilnim delom in štiri leta izgube državljanjskih pravic.

TRIBUNA: Koliko od tega ste odsedeli v novi Jugoslaviji?

RANZINGER: Skoraj pet let, izpuščen sem bil pogojno na podlagi različnih intervencij. Od moje žene do mojih sotovarišev iz koncentracijskih taborišč, ter mednarodnih intervencij kolegov iz Interacionalnega komiteja, ki so bili tedaj na visokih položajih.

Kolikor sem slišal kasneje je ena od prošelj prišla celo do maršala. Tito je nanjo baje napisal: »Neka to reše drugovi u Sloveniji!«

TRIBUNA: Ste bili kdaj popolnom rehabilitirani?

RANZINGER: Ne. Še danes nisem. Po izpustitvi sem delal v hrastniški Steklarni do leta 1960, ko me je zadel infarkt. Od takrat nisem bil več sposoben za delo. Borci me niso sprejeli medse. Ko sem bil predlagan za neko borčevsko priznanje, so zavzeli negativno stališče zaradi moje povojne neaktivnosti.

O mojem položaju jasno priča dogodek ob pripravi centralne proslave 29. novembra nekega leta v Hrastniku.

Na odru sem s kolegom recitiral Nazorjevo pesem o Titu. Prva vrsta je bila polna republiških in zveznih funkcionarjev, ki izhajajo iz Revirjev. Lidija Šentjerc je k mojemu nastopu pripomnila: »A nimate drugih, da nam arestanti recitirajo za 29. november!«

TRIBUNA: Kaj vas je pri vsem hudem, ki vas je doletelo, najbolj prizadelo?

RANZINGER: To, da so me aretirali, zaprli, mučili in sodili moji bivši sodelavci.

Lahko se je bilo boriti v stari Jugoslaviji, Auschwitzu in Buchenwaldu. Tam si imel pred seboj sovražnika. Tu pa je bil pred menoj tovariš. »Bajagi« tovariš, ki mi je držal nož na grlu in nisem vedel, kdaj bo potegnil rezilo.

TRIBUNA: Ste po prepričanju še vedno komunist, oz. še vedno verjamete v tisto, v kar ste verjeli 1929?

RANZINGER: Še vedno verjamem v idejo združenega delavskega gibanja. Ne morem drugače. Ne morem reči, čeprav je to v modi, da ideja ni dobra. To, kar se je dogajalo po vojni, ni tisto, za kar sem se jaz in moji tovariši borili. Tisti, ki so nam pridigali o komunizmu in marksizmu so nas izdali in gibanje izrodili. Prišli so na oblast pijani zmage. Kdor jim je bil na poti, so ga odstranili! Tudi marsikateri pomor po vojni je bil nepotreben. Zmagovalec ne bi smel soditi s puško, zlasti ne, če je na voljo čas in sodišče. Ukaze so pogosto dajali analfabeti in nešolani ljudje, polni strasti. Še slabši pa je bil tisti, ki je bil izobražen, ki je vedel in kljub temu poveljeval streljanju.

TRIBUNA: Ali ste mnenja, da bi partija morala izključiti tiste, ki so kakorkoli vmešani v povojne procese in pomore?

RANZINGER: Partija bi se morala odreči tistih, ki imajo kakorkoli krvave roke, če bi še hotela biti prava partija.

TRIBUNA: Postavil Vam bom vprašanje, ki ga vedno znova postavljajo obsojencem na političnih procesih po vojni. Ali boste kdaj lahko odpustili krivico, ki vam je bila storjena?

RANZINGER: Tistim, ki so mi uničili tričetrt življenja, ne morem oprostiti, čeprav sem mehkega srca. Nisem maščevalen.

Morda pa bi lahko kakšno malenkost popravili. Moje zdravje je povsem opešalo. Ne zahtevam mnogo, rad bi le, da se mi omogoči enkrat na leto zdravljenje ali vsaj temeljit pregled. Pa tudi tu ne doživim nobenega razumevanja.

TRIBUNA: Kakšni so ljudje, ki so sposobni pripraviti človeku toliko gorja, kot so ga vam?

To so ljudje brez hrbtenice, brez obraza. Gre jim le za njihovo materialno korist. Marsikateri sedanjji človekoljubi so bili v času procesov ovaduh, zasliševalci. Nekateri danes celo vzgajajo mladino. V svojem življenju so večkrat zamenjali barvo. Takšen je njihov karakter.

TRIBUNA: Bi želeli povedati še kaj, kar teži vašo dušo?

RANZINGER: Mi slavimo preteklost in umetnike, ki so ustvarjali nekoč. Sedanjim ustvarjalcem pa ne nudimo ničesar. Ali bo spet moral vsak mlad umetnik, znanstvenik umreti in ne vem kaj še, da ga bomo postavili na piedestal, ki mu pripada. Za njega bo takrat prepozno. Pa tudi za njegovo nadaljnje delo in s tem za nas.

Ko sem se poslavljaj, me je prosil, nam mu zagotovo vrnem zapiske in prepis obtožnice, ter sodbe. Zgodilo se je namreč, da je ostal brez podobnih papirjev. Prav tako je izrazil bojazen, da spet ne bo klican na odgovornost zaradi najinega pogovora.

Vem, da z njim ne bo doživel moralne satisfakcije, ker to enostavno ni mogoče.

Jaz se ne postavljam ne na eno, ne na drugo stran. V najinih pogovorih sem ga dodobra spoznal. Vem, da so me v šoli učili o ljudeh, kot je on. Sedaj vem, na kakšen način so bila nekatera imena izpuščena.

Ivan Ranzinger - Janez je napravil usodno napako - ostal je živ in zvest eni od samega začetka. Ni se znal prilagajati in dvoriti.

Kot argument v obtožnici stoji, da je v taborišču tehtal 90 kilogramov, medtem ko so ostali taboriščniki tehtali štirideset. Če je komu že bilo do resnice, bi ugotovil, da je koščeni Ivan Ranzinger takrat tehtal okrog petdeset kilogramov. Pa to sploh ni bistveno. Pomislite, koliko »debelih trebuhov« bi bilo danes zaradi tega krivih.

Ko se je vračal iz Buchenwalda, so ga njegovi tovariši iz Internacionalnega komiteja, kasnejši voditelji in funkcionarji različnih evropskih držav, vabili s seboj.

Ni hotel z njimi, ker je želel domov. Nazaj v Steklarno, majhen zanemarjen in umazan del Hrastnika. Tam je začel svoj boj.

Še na Dunaju mu je nekdo dejal: »Ostani! Bojim se, da boš razočaran, ko se vrneš domov!«

Ivan ga ni razumel!

Danes ve, kaj je fant na Dunaju mislil.

Pogovarjal se je Leonardo Peklar

BBC v slovenščini na valovih radia Glas Ljubljane Radio Glas Ljubljane je spet enkrat prvi

Medtem, ko nekateri frazarijo o poti v Evropo, smo mi pripeljali Evropo k vam. Od 19. februarja dalje boste lahko vsak delovnik od 12.00 poslušali posebno informativno oddajo BBC-ja v slovenščini. BBC velja v svetu za zelo hitrega in objektivnega poročevalca.

Edino Radio Glas Ljubljane vam torej nudi pluralizem informacij.

P.S.: da pa smo tudi edini, ki predvajamo American TOP 40 na Balkanu, pa tako že veste.

100,2 MHz FM STEREO

radio GLAS ljubljane

KOSOVO NE VERJAME SOLZAM

foto: Bojan Krajnc

...Albanci niti solzivcu, ki jih omamlja, da lahko pijani paranoiki streljajo v nepremične tarče. Verjamejo pa v zmago, v svoja visoko dvignjena prsta, ki v Ghandijevski inačici upora demonstrirata svobodo, enakopravnost in demokracijo. In za to sta pripravljena umreti devetletni vnuk in njegov desetkrat starejši praded Albanec.

Če je Jugoslavija umrla na Kosovu, bo pokazala obdukcija. Bolj kot ta, petkrat preživeta in štirikrat reinkarnirana fraza, s katero si simbolično umivajo zobe mnogoštevilni jugo-anarhisti, pa velja ugotovitev, da prav Kosovo umira v Jugoslaviji - v krempljih Srbije.

Novokomponirana renesansa srbske države pod taktirko prosvetljenega absolutista si je osvajalski Eldorado - po merilu zgodovinsko dokazane resnice kot krvave zibelke lastne identitete - izbrala okolje, ki kljub strategiji in njej podložni zgodovinski resnici - le-to na podlagi etničnih meril izniči. Tako se je pričel igrati (in konca in videti) veliki balkanski poker - s Kosovom kot krvavim jockerjem, v katerem velikosrbski cilj posvečuje sredstva.

S tisočkilometerske distance je kljub nadpovprečno razvitemu nosu težko vohati sod smodnika in še težje objektivno bluziti o neki resnici, pravičnem boju teh ali onih. Zato sva si 3. februarja nabasala nahrbtnik s sendviči (za Srbe) in aspirinom (za Albance) ter jo odkurila proti Prištini: priti na sled resnici in se zdrava vrniti.

LEPA VESNA

V Beogradu sva še zadnjič, preden je kompozicija krenila proti Kosovem Polju, poklicala »vezo« v Prištino. Rendez-vous je bil dogovorjen in veselo sva se spakirala v kupe, v katerem je kot kup (ne)sreče sijala najina sopotnica Vesna, Srbkinja iz Prištine, medicinka na postdiplomskem študiju v Beogradu. Dokaj hitro smo prešli na stvar - in ni ji bilo jasno, čemu se Albanci sploh upirajo, saj so po njenem mnenju ravno Albanci tisti, ki so bili v privilegiranem položaju - na vseh vodilnih odgovornih položajih. Prepričana je v obstoj iredente, ki vodi tudi sedanje nemire in pripravljena nama je bila pomagati pri navezovanju stikov s predstavniki srbskih študentov iz Prištine, vendar pod pogojem, da se ne druživa in pogovarjava z drugo stranjo, Albanci. Zagotovila nama je, da so demonstranti resnično teroristi, čeprav uporabljajo samo kamenje pri svojih obračunih z miličniki. Kot zdravnik pomaga vsaki osebi, potrebni pomoči, ne glede na nacionalnost. Hkrati pa je prepričana, da se v prištinski bolnici porabi mnogo preveč sanitetnega materiala

in zdravil za pomoč ranjenim demonstrantom. Direktor medicinske fakultete je po njenem mnenju - eden od vodij iredente.

Glavni vzrok za sedanje stanje, ki se je začelo pred devetimi leti, vidi v intelektualni inferiornosti Albancev. Zatrjuje, da so Albanci intelektualno na nižji stopnji, saj izven večjih naselij žive v nemogočih razmerah, v enem samem prostoru se v vaških gospodinjstvih stiskajo in hranijo ljudje in živali skupaj. Pravi, da njeno mnenje ni osamljeno med Srbi na Kosovu. Zanika pa kakršnokoli povezavo med njenim prepričanjem in rasizmom. To so samo dejstva.

Rešitev vidi v zakonskih določilih, ki bi natančno zagotavljala posamezne položaje vseh narodov na Kosovu...

Potem sva zaspala in Vesna naju je dvignila tik pred končno postajo. Hvala in adijo. Čakal jo je frajer, naju pa Albanec Mentor, čisto slučajno tudi medicinec in s starim fičkom smo se odcijazili proti prestolnici. Po pikantnem kosilu in obveznem čveku smo se iz relativno toplega zavetja njegovega doma napatili proti

hotelu Kosovski Božur, ki je neprimerno cenejši od svojega velikega brata - Granda. Tam sva stopila v kontakt s tremi novinarskimi kolegi in še preden sva uspela vzeti sobo, smo se zbasali v Rentacarov Golf ljubljanske registracije in jo ucvrli proti Podujevu, češ da se bo tam nekaj dogajalo.

SRBI SO NAM POVEDALI

V Podujevu se ni in ni hotelo ničesar zgoditi. Zato smo se odločili, da na poti proti Prištini obiščemo kakšno srbsko družino. Dobesedno vrgli so nas iz hiš takoj, ko smo jim omenili, od kod prihajamo. In ni nam preostalo drugega, kot da se prelevimo v Hrvate. Po nasvetu naših albanskih spremljevalcev smo vstopili v trgovino, kjer je mrgolelo Srbov....

TRIBUNA: Dober dan. Smo novinarji in bi vam radi zastavili nekaj vprašanj glede položaja na Kosovu in vaših problemih...

ODG.: Če ste iz Slovenije se ne bomo pogovarjali! Niste? Iz Zagreba ste? Dobro, lahko snemate, čeprav tudi vi lažete. Pišite resnico!

TRIBUNA: Ali mi lahko poveste, če v vaši

vasi prihaja do provokacij s strani prebivalcev albanske nacionalnosti?

ODG.: Paa, ne. Pri nas tega, provokacij, ni bilo. Precej provokacij pa se je zgodilo v sosednji vasi...

foto: Bojan Krajnc

- Ni res! Tudi v naši vasi prihaja do provokacij! Ponoči se ustavljajo avtomobili sredi vasi. Prižigajo in ugašajo luči. Dajejo si skrivnostne znake! Neznani ljudje se sprehajajo po vasi. Z belimi kapami na glavi. To nas, jasno, provocira.

TRIBUNA: Vendar kakih resnejših izzivanj ni bilo?

ODG.: Bila so! V sosednji vasi je prišel Albanec v srbsko hišo in maltretiral otroke in ženske. Pravijo, da je nor, a vsi vemo, da ga je poslala iredenta! Zagotovo ni šel sam.

- Jaz vam lahko povem o nasilju Albancev, videl sem na lastne oči! Rojen sem 1930. leta. Med vojno so moji družini Albanci zažgali petindvajset jancev. Skupaj s hlevom. Ali ni to provokacija?

TRIBUNA: Ker so ravnokar vstopili pripadniki zveznih miličniških enot, vas vprašujem ali boste sedaj, ko vam je dana zaščita, razpustili vaše straže, ki ste jih organizirali za obrambo pred albanskimi napadi?

ODG.: Ne. Miličniki bodo odšli, provokacije

Odbor za zaščito človekovih pravic in svobode

PETERICA OŽIGOSANIH

Za razliko od kosovske politične alternative, ki jo sestavljajo Demokratska zveza Kosova, podružnica UJDI-JA in svežeformirani mladinski parlament, se Odbor za zaščito človekovih pravic in svobode kljub splošnemu vtisu, da gre za politično grupacijo, jasno in glasno odpoveduje tovrstnim kvalifikacijam in v isti sapi svoje delovanje etiketira kot humanitarno.

V času navideznega zatišja - po končani policijski ofenzivi, sva v majhni sobici ob cesti, ki pelje proti Vranjencu, obiskala predsedstvo Odbora. Žal sva jih zmotili prav pri seštevanju mrtvih in ranjenih...

ZEKERIA CANA, sekretar Odbora: »Po terenu imamo svoje sodelavce, ki ne le da zbirajo te podatke, ampak jih tudi preverjajo. Nikoli jih namreč ne objavljamo, če nismo prepričani, da so resnični, ker ne želimo, da nas kdo na podlagi tega napada... Vi že veste kdo. Preverjamo pa jih v prištinski kliniki.«

TRIBUNA: So vse osebe umrle v demonstracijah?

CANA: Ne... Blizu Orehovca so bile demonstracije, res, vendar je zanimivo, da je policija najprej vrgla solzilec z veliko dozo plinov, ljudje so izgubili zavest in šele potem se je začel rafal.

TRIBUNA: Torej velja, da ima solzivec, ki ga uporabljajo združeni odredi milice, močnejšo dozo, in da to ni običajen solzilec, ampak bojni strup...

RAMIZ KELMENDI, književnik: Zanesljivo!

TRIBUNA: Slišala sva, da se vsi ranjeni ne zdravijo v bolnišnicah, niti tisti, ki so ga res nastradali...

CANA: Veste, nekateri se bojijo iskati pomoč v bolnišnicah zato, da jih ne bi ulovila policija. Tako se zdravijo doma...

ZENUN CELAJ, Rilindija ... Imajo izkušnje od prej...

CANA: ... Da, tako naš spisek ranjenih ni in nikoli ne bo popoln...

CELAJ: So tudi takšni, ki so se šli zdraviti v Ljubljano...

TRIBUNA: Potem je tudi možno, da je kdo umrl doma, pa se za to sploh ne ve.

CANA: Seveda je mogoče. Poznam primer iz Djakovice, kjer se je ranjen fant zdravil doma in šele, ko se mu je stanje poslabšalo, so zaprosili zdravnika, če lahko diskretno pride na dom in pomaga...

ALI ALIU, univerzitetni profesor, član predsedstva DZK: Poglejte, v času lanskih demonstracij in še prej so bili tudi sorodniki ranjenega drastično kaznovani z zaporom. Da bi se izognili posledicam, sami zdravijo doma. V času štrajka rudarjev so bili kaznovani in ob službo zdravniki, ki so pomagali rudarjem. V obdobju diferenciacije, ki še vedno traja, so kaznovali tudi tiste, ki so za rudarje poslali zdravnika iz ambulanc in prav tako tiste, ki so se na sestanku odločili, da se jim raje pošlje takšna pomoč.

TRIBUNA: Slišati je, da sploh ni zdravil v Prištini...

KELMENDI: Res, ni jih že več mesecev, niti sedaj, ko so najbolj potrebna. Ni jih v porodnišnicah... V teh dneh celo ni infuzije, ne aspirina, andola... Skratka, ni najosnovnejših zdravil, da sploh ne omenjam kakšne antibiotike ali podobno...

CANA: ... Da. In prav danes smo od nealbanskih zdravnikov slišali, da so njihovi kolegi Albanci - separatisti, ker nudijo pomoč ranjen-

pa se bodo nadaljevale. Pa tudi teren poznamo bolje od njih, saj smo tu domačini, oni pa so tu samo začasno.

TRIBUNA: Kakšno je vaše mnenje o prepovedani stranki Vuka Draškoviča »Srbska narodna obnova«?

ODG.: (tišina) Mi smo proti. Če je prepovedana, smo proti! To so četniki, ki z nami nimajo ničesar skupnega.

TRIBUNA: Kdo je po vaše kriv za nastalo situacijo?

ODG.: Slovenija in Hrvaška! Politika obeh vodstev! Poslušajte, nisem rekel Slovenci in Hrvati! Rekel sem vodstvo obeh republik! Ker ne dovolijo spoznati resnice.

TRIBUNA: V kakšnih odnosih ste s svojimi sosedi albanske narodnosti? Se pozdravljate z njimi? Če pride Albanec v to, srbsko, trgovino, ali bo postrežen kot vsaka druga stranka?

ODG.: Da, pozdravljamo se z njimi...

- Ne, ničesar si ne rečemo. Sicer pa je to tudi nemogoče, saj se pri srečanju obrnejo na drugo stran in si potisnejo kapo čez oči.

TRIBUNA: V zadnjih demonstracijah je bilo ubitih precej ljudi. Mnogo jih je ubitih, čeprav niso sodelovali na demonstracijah.

Mislite, da se da z nasiljem rešiti problem Kosova?

ODG.: Vse je to propaganda iredente! Oni se med sabo ubijajo! Pobijajo svoje, da bi potem lahko obtožili sile miru in spodkopali prizadevanja za mir!

- Tisti, ki sodelujejo na demonstracijah so teroristi!

TRIBUNA: Teroristi s kamenjem?

ODG.: Poslušaj me! Če bi tebe nekdo napadel s kamenjem, vrigel bi kamen v tvojo hišo, ti pa bi imel puško - kaj bi naredil? Streljal bi, ne?!

TRIBUNA: Hvala vam za pogovor...

ODG.: Pišite resnico!

Pogovarjati se s Srbi, živečimi na Kosovu, ni nič kaj lahka zadeva. Malo jih je, uradne statistike govore o 15 odstotkih vsega prebivalstva te pokrajine. Večinoma žive v vaseh izven večjih središč. Predvsem pa niso pripravljeni odgovarjati na vprašanja novinarjev iz Slovenije. Sovraštvo do vsega, kar prihaja iz »severne republike«, je prisotno v pogovoru o dogajanjih na Kosovu. Sovraštvo do vseh, ki ne verjamejo njihovi resnici.

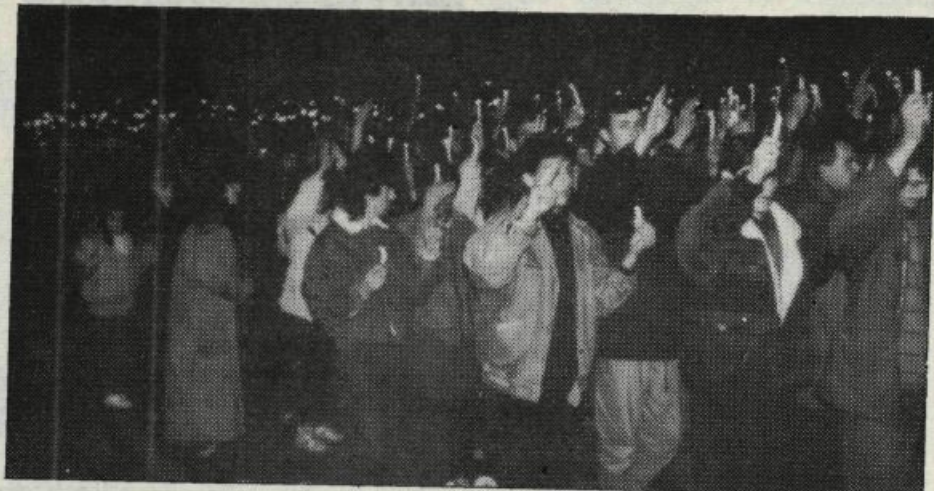

foto: Peter Žnidaršič

PETERICA OŽIGOSANIH

cem. To je nekaj najbolj nehumanega od zdravnikov, ker za njih naj ne bi obstajala narodnost...

TRIBUNA: Ali do sedaj obstajajo primeri umrlih in ranjenih Srbov in Črnogorcev?

ALIU: Do sedaj takšnega primera ni bilo...

KELMENDI: ... Ne poznam primera, da bi enemu Srbu ali Črnogorcu manjkala dlaka na glavi...

ALIU: Po receptu Mojsova: Nikomur ne bo padla dlaka z glave, res...

KELMENDI: To najodgovorneje trdimo, kajti celo kamen, ki je priletel v hišo Srba ali Črnogorca ali pa njihovega psa, se registrira v beograjskem tisku...

ALIU: ... In potem se napravi miting! Verjemite, da pogosto takšne stvari počenljajo sami. Razbijejo steklo in potem razglašajo, da je to storil neznanec albanske narodnosti...

KELMENDI: Tudi posilstva. Poznam primer iz Mitrovice, ko so Srbi posiljevali Srbinje v imenu Albancev. Ali ko so rušili grobove... Samo da bi izzvali sovraštvo med tukaj živečimi ljudmi.

TRIBUNA: Lahko negirate tezo o obstoju albanskega separatističnega gibanja, o nekem ozkem jedru iredente, ki naj bi or-

ganizirala demonstracije?!

KELMENDI: Odgovoril vam bom z vprašanjem: kdo ta narod od 81. leta oziroma že od osvoboditve naprej izziva in sili k prelivanju krvi, zakaj je Albanec pripravljen umreti z dvema dvignjenima prstoma v znak zmage in s parolo: demokracija? Najnevarnejše orožje demonstrantov, ki ste jih te dni videli na Kosovu, je kamen. In od kod zdaj ta pripravljenost umreti? Kaj jih izziva, kaj je tisto nečloveško v njih, da tako cenijo svoja življenja? A veste kaj? Nekoč sem na to vprašanje že odgovoril na zaslišanju v sekretariatu za notranje zadeve. Rekel sem jim, lahko me citirate: politika neenakopravnosti proti albanskemu narodu v Jugoslaviji. To je politika Miloševića!

ALIU: Kot veste je parola Kosovo republika vredna do 10 let zapore in mislim, da sploh ni pomembno - ali bo Kosovo republika ali pokrajina. Mi smo za popolno enakopravnost v federaciji, ker nismo manjšina, saj nas je skoraj 3 milijone in zato ne bomo pristali na ponižujoč status manjšine.

TRIBUNA: Aktualna je opcija - avtonomna pokrajina, a ne v okviru Srbije.

ALIU: To je ena od možnih opcij, ki sem jo zasledil v tujih glasilih. Obstaja pa tudi teza,

podobna Horvatovi, da bi bilo Kosovo kot avtonomna pokrajina direktno povezana s federacijo, ne preko Srbije...

KELMENDI: Če vprašate, kaj narod misli in - ali bi želel biti v okviru Srbije ali ne, vam zagotavljam, da bi na referendumu 90% Albancev...

CELAJ: ...99%!

KELMENDI: ... Dobro, 99% bi jih želelo, da ne bi bili pod Srbijo in to samo zaradi politike, ki jo vrši tukaj.

TRIBUNA: Kje potem vidite rešitev, če se ve, da se bo srbsko vodstvo zelo težko odrekalo takšni politični strategiji?

KELMENDI: To je pad pozicija, vse dokler ena od strani ne popusti. Prepričan sem, da se albanski narod ne bo pomiril, dokler ne dobi pravice, ki pripadajo vsakemu državljanu SFRJ. Največja špekulacija v škodo temu narodu je... in vi ste priča, ne vem koliko časa ste tukaj... toda naj pride le ena priča s kamero ali magnetofonom in dokaže, da je nekdo vpil: hočemo se priključiti Albaniji, živeča Albanija ali živel Enver... To je največja manipulacija proti temu narodu! In te ljudi imenujejo teroriste! Nikjer na svetu ni teroristov, ki se jih pobija v demonstracijah, teroristi so tisti, ki ubijajo! Nihče ne more Albance imenovati

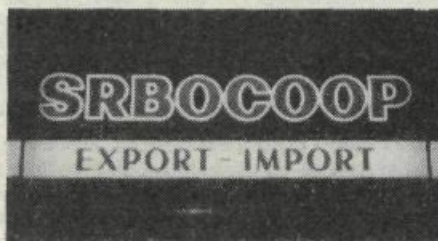

KDO JE UBIL MORINO?

Ko človek prespi in se mu verbalne naplavine dokaj jasno izkristalizirajo, je ne le sposoben graditi naprej na očiščenih, pa čeprav majavih temeljih, ampak si zaželi videti pravo sliko, konkretno akcijo - v živo.

Zgodaj dopoldne smo jo v isti sestavi odpilili do Topanice, vasi, ki je kakšnih deset kilometrov od Kosovske Kamenice, ki je najmanj šestdeset kilometrov od Prištine. Tam je bil pogreb Ismala Morine, ki ga je pred tremi dnevi pokosil rafal (ne)znanih teroristov, ko se je z osebnim avtom švicarske registracije, skupaj še s tremi kolegi, vračal na delo v Švico. Morina je bil na mestu mrtev. Od dveh, ki sta bila ranjena, je eden v zaporu, četrti, ki je s kraja tragedije pobegnil, pa je po vasi razbobnal, da jih je deset minut po odhodu ustavila policijska kontrola, pregledala legitimacije in spustila naprej. Do tod je njegova izjava identična uradni verziji, ki pravi, da je kasneje na njih streljala oborožena skupina razbojnikov. Pobegli pa se »kune u svoje oči« in zatrjuje, da je bila policija. Prava resnica tako kot v mnogih drugih policijsko - vojaških smrdljivih zadevah ne bo nikoli prišla na dan. Na pogrebu se je zbralo kakšnih.... hm?... Pogrebni odbor je butnil cifro

30 tisoč, zanesljivo pa jih ni bilo več kot 10 tisoč. Po opravljeni ceremoniji pred džamijo v Topanici, je bila v zraku dilema, ali kreniti pred občinsko skupščino v Kamenici ali kljub vsemu upoštevati policijsko prepoved pohoda. Ko smo se pripeljali v vas, je bila kilometer stran - na cesti proti Kamenici - policijska zaseda. In ko smo v isti smeri krenili s sprevidom, je

izginila. Ker smo hodili na čelu spreveda (če bo komu zvenelo preveč junaško in premalo skromno, naju ni sram priznati malce krutega dejstva: videti (crash) in ne biti viden (zadet)), smo vseskozi spremljali gibanje policajev, ki so bili prava fatamorgana. Pomikajoč se proti Kamenici so trikrat postavili zasedo in si trikrat premislili. Tik pred ciljem sta nas presenetila dva nadzvočna aviona, ki z namenom ustrahovati množico, trikrat nizko preletela naše glave. Prihod v mesto je bil proti vsem pričakovanjem miren, policaji so se poskrili za

hiše in stolpnice, Srbi za mrežo ob cesti so zapustili svoja delovna mesta in k naelektrnemu vzdušju prispevali z metanjem polglasnih dovtipov. Pogrebni odbor, ki je ljudi usmeril na opustošeno igrišče, se je nekaj prerekal z mestno oblastjo, na koncu pa je vsak izmed njih »postrojeni« množici govoril o terorju, ki ga izvaja država... in tokrat ga res ni. Potem smo se mirno razšli.

ZDRAVLJICA Z BRZOSTRELKO

Potem, ko nas je do Prištine trikrat ustavila policija, dvakrat prometna, enkrat prosvetna - kupili smo bele albanske kapice, nas je mesto sprejelo mirno, kot že dolgo ne. Spet je bilo slišati, da se je nekaj dogajalo v Podujevu, pa da se ni, in da se še bo... Pobrli smo se v hotel in se pred vhomom zaleteli v dva Albanca, ki sta nas spoznala za ... Slovence. Morali smo na liter, in ko smo se priplazili v restavracijo, sta nas ničkaj spodbudno sprejela dva policaja.

Sedela sta za mizo, v eno roki sta držala brzostrelki, v drugi kozarec vina. S pijanim glasom sta nas povabila k svoji mizi in nam naročila steklenico vina. Začuda se njihova prijaznost ni zmanjšala ob ugotovitvi, da prihajamo iz okolja, ki zadnje čase ni nič kaj prijazno ne gleda na njihovo prisotnost v tem delu Jugoslavije. Starejši je odgovarjal na vsa vprašanja o njihovem delu prijateljsko, brez

foto: Peter Žnidaršič

PETERICA OŽIGOSANIH

teroriste, ker ni niti enega ubitega policajca, a kaj šele Srba ali Črnogorca.

CANA: Kje vidimo rešitev, ste vprašali. Odgovoril bom kot zgodovinar in ne kot sekretar Odbora. Edina rešitev je, da se Kosovo iztrga iz krempljev Srbije. V krempljih je... Tako bi postalo aktivni jugoslovanski subjekt v smislu pravnomočne federalne enote... Samo tako se tukaj lahko odpre perspektiva za prihodnost. Če do tega ne bo prišlo, in če bo Kosovo še naprej izpostavljeno srbskemu in državnemu terorju, vam zagotavljam, da tukaj ne bo nikoli miru.

IBRIZ AJETI, akademik, predsednik Odbora: Če bi Srbija dala Albancem vse pravice, da bi bilo Kosovo subjekt v republiki, potem je fraza; da se izkoplje iz njenih krempljev, nepotrebna. Dovolj je, da dobimo pravice, ki jih imajo drugi narodi.

KELMENDI: Z represijo se še nikoli ni ničesar rešilo in tudi tukaj se ne bo. Edina pot k rešitvi je, da se najprej zaustavi teror, potem pa se lahko na enakopravni osnovi pogovorimo in poskušamo najti najboljše rešitve, ki ne bodo v škodo nobenemu narodu. Toda edini ključ pri iskanju teh rešitev je, da se mi v tej državi počutimo kot v svoji hiši, enakopravno z drugimi. Verjemite, nič drugega ne želi Al-

banec. In ne, da moram kot profesor v dnevnik napisati učno temo najprej v srbohrvaščini - v cirilici in šele nato v albanščini. To je samo začetek, tako da jutri morda sploh ne bomo več pisali v albanščini, čez čas pa tudi Univerze ne bo več. Recimo, moje napredovanje se ne odobri na prištinski univerzi, ampak o tem odloča Beograd. Kje smo tu enakopravni...

TRIBUNA: Zakaj potem prihaja do izseljevanja Srbov in Črnogorcev, ki so seveda bolj pompozna kot albanske migracije. Kako tolmačite njihove emocionalne izlive glede genocida, ki ga - kot pravijo - Albanci izvajajo nad njimi?

KELMENDI: Izseljevanja so v svetu normalna stvar. Ljudje se izseljujejo zato, da gredo tja, kjer jim bo bolje. Tako tudi Albanci...

CELAJ: ... Še več...

KELMENDI: ... On ima podatke...

CELAJ: Je to genocid, ko se za srbske otroke predvideva 240 % več mest za srednje šole, ko se na fakulteti lahko vpiše vsak srbski študent, ko je vsem srbskim študentom priskrbljeno mesto v študentskih domovih, ko...

KELMENDI: ... Vsak tretji Srb je zaposlen, vsak drugi Črnogorec in vsak dvanajsti Albanec je zaposlen. Stanovanja...

CELAJ: 40-50 % družbenih stanovanj koristijo Srbi in Črnogorci. Res, da je ta podatek star in kakšen novejši bi bil pravgotovo še bolj v njihovo korist. Od leta 80 se za Albanca ni naredilo prav ničesar. Celo tovarne se odpirajo tam, kjer živijo Srbi in Črnogorci. Vedite, da smo vsi proti njihovem izseljevanju..., a hkrati tudi proti izseljevanju Albancev... toda vsi odhajajo.

TRIBUNA: Odgovorite z da ali ne. Ali Srbi in Črnogorci na Kosovu lažejo, oz. dajejo dezinformacije v svojo korist?

CELAJ: ...Da...

AJETI: ...Da...

KELMENDI: ...Da, čeprav nisem najbolje razumel vprašanja...

TRIBUNA: Dobro. Če to vprašanje postaviva Srbom in Črnogorcem, bodo rekli, da lažete vi. Kdo potem tukaj zakriva resnico?

AJETI: Kaj...

CELAJ: Naj se upoštevajo argumenti. Govori se, da se izseljujejo le Srbi, nihče pa ne reče, da tudi Albanci, ki jih je v zadnjih petnajstih letih zapustilo Jugoslavijo okrog 250 000. Naj se napravi obračun, analiza: kam gredo in zakaj gredo? Jaz sem Albanec iz Črne Gore, a se ne bi rad vrnil domov na Prokletje, na tiste planine,

zavor. Mogoče je to storila pijača ali pa samo želja po pogovoru z nekom, ki ni obremenjen z dogajanjem v taki meri kot so to njihovi sodelavci ali prebivalci pokrajine. Na vprašanje, če policija resnično uporablja močnejši solzilni plin kot prejšnja leta, je zagotovil, da je razlika malenkostna, pa še ta nastaja samo zaradi tega, ker je v tetr dneh uporabljeni plin stal dlje časa v skladiščih.

Na vprašanje o ubitih in ranjenih demonstrantih sta vsa zgrožena zagotavljala, da iz njunih pušk ni bil izstreljen niti en sam naboj. Pa tudi udarila nista nikogar. Mogoče sta vrgla kak solzilec. Pri tem sta mimogrede razložila način delovanja solzilnih bomb, katerih koristna lastnost je, da po aktiviranju deluje toplotno. To pomeni, da so po metu med demonstrante tako vroče, da se v primeru poskusa vrniti bombo ta dobesedno prilepi na roke in potem »nasvidenje roka«. Vendar služba je služba. Saj je vseeno, kje koga pretepaš. Vsi, ki jih preganjaš, so nevarni družbi, sistemu. Ti lumpi, ki demonstrirajo, pa celo ogrožajo enotnost države, ogrožajo najvišjo vrednoto vsakega miličnika - patriota. Vest je več kot pomirjena.

DEMOKRACIJA OB SVEČAH

Po okrogli mizi s policaji smo se spet predali uličnemu vrvenju, ki je bilo tokrat mirno in

spokojno. Bil je dan žalovanja. Tisočglava množica Albancev se je v središču mesta s prižganimi svečami poklonila umrlim v demonstracijah. Slišati je bilo le nekatera imena pokojnikov in besedi: Slava jim. In videti je bilo otožne obraze in dva visoko dvignjena prsta v znak svobode, enakopravnosti, demokracije in ... zmage.

In kje je resnica, ki sva jo iskala te dni?
Kje je pravica, ki jo tako Albanci kot Srbi in Črnogorci iščejo že več let?
Ali pravica in resnica sploh obstajata...?

Bojan Kranjc
Peter Žnidaršič

BITI NOVINAR NA KOSOVU

Novinar na Kosovu ima samo dve alternativni. Biti s Srbi ali z Albanci. In ti dve alternativni nista dani sami po sebi, temveč določeni z novinarjevo pripadnostjo eni od jugoslovanskih republik. Poročevalci iz Beograda so v izjemno redkih primerih zavrnjeni in moteni pri opravljanju svojih dolžnosti. Vodje policijskih enot jim redno dovolijo fotografiranje in spremljanje demonstracij izza hrbtov miličnikov. Naša ekipa je na svoje mnoge prošnje v vseh primerih dobila negativen odgovor. Najpogostejši odgovor na naše prošnje za fotografiranje je bilo nasprotno vprašanje, od kod smo, in čez nekaj trenutkov: »Marš! Gledaj svoj posao! Da te više ne vidim ovde!« Izjeme so samo miličniki Albanci, ki so vedno prijazni - če ni njihovih kolegov iz zveznih enot in ožje Srbije kje v bližini. Pri opravljanju svojih dolžnosti so v zadregi in se pri pri vsakem legitimiranju opravičujejo, da opravljajo svoje poklicne dolžnosti. Pri tem najraje namignejo na vedno prisotne »zvezne«.

Vendar ima dejstvo, da si novinar slovenskega časopisa, tudi svojo svetlo stran. Prijaznost in gostoljubnost pri Albancih ne pozna meja, ko izvedo, da si iz Slovenije ali Hrvatske. Je to dobro preračunana prijaznost z namenom zagotoviti si boljše podobo v očeh javnosti ali resnična tradicionalna gostoljubnost, o kateri smo slišali že prej? Pravi odgovor bo verjetno še dolgo skrivnost. Kot bo skrivnost, ali je tradicionalna albanska gesta z roko na srcu, ko dajejo ali sprejemajo darila, izraz resnične iskrenosti ali zgolj tradicija.

Peter Žnidaršič

PETERICA OŽIGOSANIH

kjer sem živel, ker mi je tam slabše kot v Prištini. In v tem je problem. Nihče izmed Srbov in Črnogorcev ne gre v odročne kraje, ampak v Beograd, Kragujevac in ostala industrijsko razvita središča Srbije.

AJETI: Nikjer v Jugoslaviji ni dražje srbske zemlje kot na Kosovu in nikjer v Jugoslaviji ni cenejše albanske glave kot na Kosovu.

ALIU: Rad bi se vrnil na tisto, kdo laže. Vzemimo zadnjih deset dni: več kot sto ubitih ali ranjenih Albancev, niti enega Srba ali Črnogorca, toda ves boegrajski tisk... mitingi, tribune... in vsi glasno vpijejo, kako Albanci izvajajo teror nad Srbi in Črnogorci. Ali tega ne vidite sami? Ali mogoče postavljate na tehtnico tisto nesrbsko tukaj in nealbansko... pa ne delajte tako, lahko sami vidite...

TRIBUNA: Ali zaradi svojega delovanja trpite kakšne represije?

KELMENDI: Za zdaj ne. Toda, ali obstaja večja represija kot vsak dan poslušati o številu mrtvih in ranjenih, mar to ni neke vrste duševna represija. Če nas trenutno nihče osebno ne napada, še ne pomeni, da nas ne bo jutri.

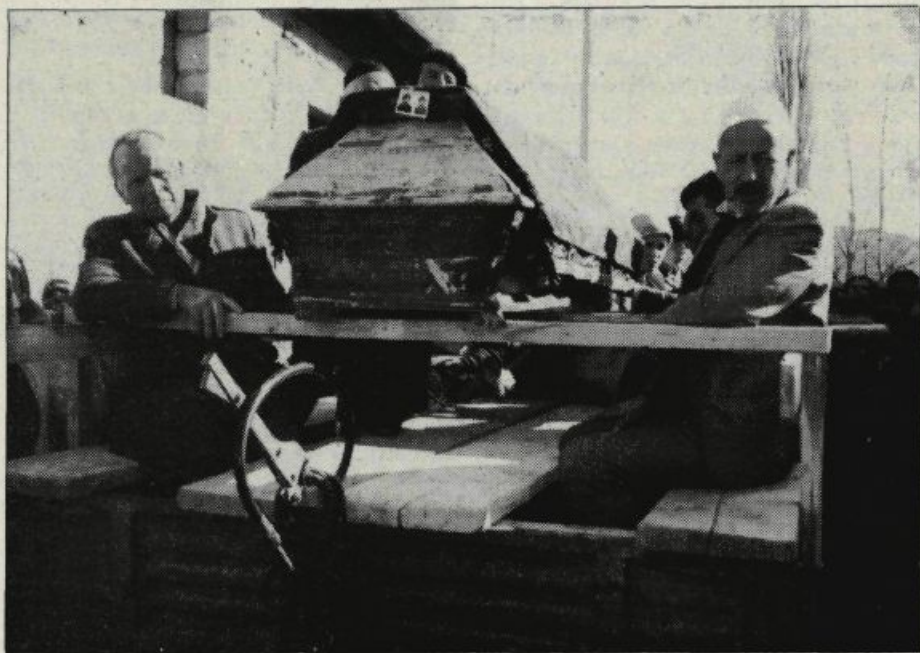
AJETI: Sicer pa smo že tako ali tako izpostavljeni napadom; na vse strani se vpije, kako odbor vodi vse skupaj, da smo največji šovinisti, in da je treba naše delovanje prepovedati...

CELAJ: ... Veste, kaj pravijo za njega (Ajeti)? Bil je član ZK, rektor prištinske Univerze, predsednik Akademije... In sedaj, ko ne morejo v njegovi biografiji najti nobenega madeža, pravijo: na čelu Odbora stoji človek - star nacionalist in separatist, ki je vrsto let učil

tiste, ki se danes borijo z nacionalističnimi in separatističnimi cilji. In tako res ustvarjajo občutek, da gre za sovražnika države št. 1...

AJETI: ... kot tudi naš Odbor...

ALIU: Laž je njihova največja resnica!

BOLNIŠNICA NA KONCU MESTA

Živi in mrtvi na prištinski kliniki

Če pri vходу v prištinski medicinski center naletiš na albanskega zdravnika, ti je pot v notranjost ne le odprta, ampak mnogo manj zapletena. Spremljala naju je sreča v beli zdravniški halji in prispela sva v oddelek intenzivne nege, po katerem smo se sprehodili z dežurnim anesteziologom dr. Špetum Robajem.

ROBAJ: Na intenzivni negi jih je trenutno enajst, eden je takorekoč exmrtvev, brez možnosti...

TRIBUNA: Mislite na tega starejšega...

ROBAJ: ...Da. Zapiral je vrata prodajalne in dobil kroglo od zadaj.

TRIBUNA: Kaj je s fantom, tam v kotu?

ROBAJ: Mladenič bo ostal takšen, če preživi... Tu so še štirje z večkratnimi poškodbami abdominalnih organov. Tudi njihova prognoza je zastrašujoča.

TRIBUNA: Poznate kakšen primer, da bi pomoč iskal Srb ali Črnogorec, ranjen v spopadu z...

ROBAJ: ...Ne. Bila sta le dva policaja s praskami po rokah.

TRIBUNA: Koliko jih je že umrlo na vaši kliniki?

ROBAJ: Le Fatimir Kerleshi, ki je bil zadet v vrat. Od vseh, ki so prišli k nam živi, je on edini, ki je do sedaj umrl.

TRIBUNA: Ali zbirajo miličniki informacije o pacientih?

ROBAJ: Informacije zbirajo iz pokrajinskega sekretariata za notranje zadeve.

TRIBUNA: Kakšna je starostna sestava poškodovanih?

ROBAJ: Od tistih, ki so bili včeraj ranjeni, jih je bilo vsaj 20% pod 18 let.

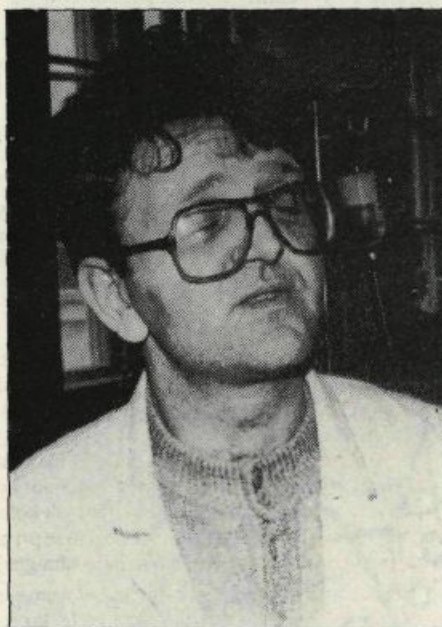
TRIBUNA: Je mogoče tu trenutno kakšen otrok?

ROBAJ: Na intenzivni negi jih ni, dva sta na otroški kirurgiji.

TRIBUNA: Slišala sva za desetletnega dečka, ki je bil pretepen na smrt...

ROBAJ: Da, ta je bil iz Kašanika, če se ne motim. Pri nas je bil dva dni, in ker kirurški poseg ni bil potreben, smo ga poslali domov. Pa tudi prosto posteljo smo potrebovali...

TRIBUNA: Torej je izven življenjske nevarnosti...

ROBAJ: Je, ima pa frakturo baze lobanje, ki se lahko sčasoma zakomplicira z vsemi mogočimi posledicami.

TRIBUNA: Kako je staknil to poškodbo?

ROBAJ: Poškodba lobanje, če ste videli tam na sliki izbuljene oči, je največkrat posledica udarca v predel zatilja...

TRIBUNA: Lahko udarec s pestjo naredi kaj takega?

ROBAJ: Seveda, če močan človek udari otroka s pestjo...

TRIBUNA: In kaj vi menite? Je bil to pendrik, puškino kopito ali kaj podobnega?

ROBAJ: Ne bi se spuščal v to, kar nisem prepričan.

Na spodnjem oddelku intenzivne nege jih je ležalo osem. Ko smo se prestavili nastropje višje, sva zaželela hitro okrevanje še trem...

ROBAJ: Tale je bil ranjen z mitraljezom, kot kaže z vrha tanka.

PACIENT: ...Na dvorišču sem opazoval dogajanje...in iz kakšnih tisoč metrov...

ROBAJ: ...S takšne razdalje ne. Bilo je petsto, šest metrov. Krogla je prebila prsno kost, jetra, debelo črevo na petih mestih in izstopila pri tankem črevesu. Bil je nagnjen naprej, verjetno se je naslonil...in bil zadet s strani.

TRIBUNA: Menite, da so v solzilu močnejši strupi kot leta '81?

ROBAJ: Tega ne vem. Lahko pride do nenadne zastrupitve s temi kemijskimi sredstvi, vendar bi se takšni primeri morali oglasiti pri nas, da bi to lahko ugotovili. Ni bilo niti ene takšne osebe. Treba je poudariti, da prihaja do blokade prevoza poškodovanih. Štiri dni so bile demonstracije na vseh koncih in bilo je mrtvih, vendar naša klinika ni edina na Kosovu, ki je opremljena za zdravljenje težjih bolnikov in ni sprejela niti enega poškodovanca.

TRIBUNA: Je bilo ljudi strah prenašati ranjence ali jim je kdo preprečil?

ROBAJ: Morala je biti blokada poti, kajti prve paciente, ki smo jih dobili iz Uroševca, so pripeljali z osebnimi avtomobili preko travnikov in njiv...

TRIBUNA: Sedemnajstletna Ylfete Humoli, ki jo je pripeljala ekipa sarajevske TV, je umrla...

ROBAJ: Da. Dobila je kroglo v zatilje, ki je izstopila skozi levo oko. Bila je na mestu mrtva in so jo zastonj pripeljali. Ugotovili smo lahko le smrt.

BOJAN KRAJNC

Foto: Edo Einspeiler

Če se sprehodimo skozi novi zakon o volitvah v skupščini, nam površen prelet kar ugaja in morda celo pripomnimo: »No, saj tole je pa kar soliden zakon!«.

V začetnih členih so skozi povojna desetletja mukoma izborjene določbe. Profesorji ustavnega prava bi vedeli marsikaj povedati o argumentih zoper neposredne volitve, ki pa jih sedaj seveda obešajo na velik zvon. Zakon z basovskim glasom v drugem členu pravi: »Volitve v skupščini so neposredne in tajne!« V naslednjem členu globoko dodaja, da se delegati volijo za štiri leta in so lahko največ dvakrat zaporedoma izvoljeni v isto skupščino.

Volili bomo še vedno tisti, ki smo stari osemnajst let in imamo poslovno sposobnost, razen v primerih, ko zakon določa drugače. S tem drugače je mišljen volilec, ki je star petnajst let in sme voliti delegata v Zbor združenega dela in je hkrati »delovni človek«, skratka, zaposlen.

Voljeni pa smo lahko polnoletni poslovno sposobni delovni ljudje in občani, ki imamo stalno prebivališče na območju SR Slovenije.

Pripadnikom italijanske in madžarske narodnosti je omogočen poseben položaj že z Ustavnimi spremembami slovenske ustave: imeli bodo najmanj enega delegata v vsakem skupščinskem zboru SR Slovenije.

Gre za republiško skupščino, da ne bo pomote.

V oddelku z naslovom »Razpis volitev« je poleg splošno proceduralnih in rokovnih zadev najzanimivejša zadnja določba, ki nepričakovano pravi: »Javna volilna propaganda se mora končati najkasneje 24 ur pred dnem glasovanja«.

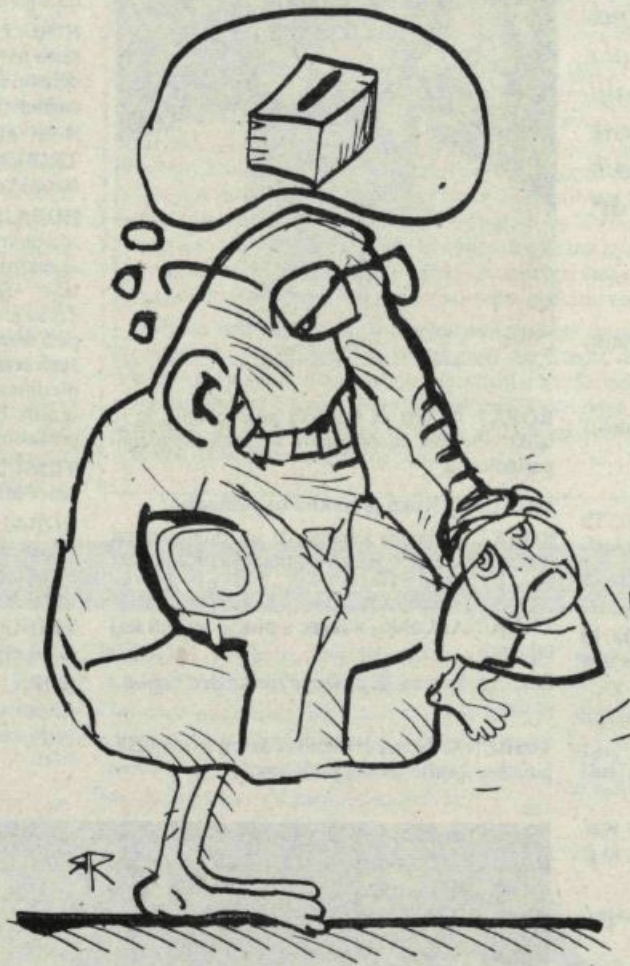
Člen, ki nam kliče, da je s tem zakonom malce drugače.

Za volilca na volitvah najpomembnejši del sliši na ime GLASOVANJE.

Z drugimi besedami, pravice

VOLILNI ZAKON

Zakon o volitvah v skupščini in kaj bi o njem moral vedeti vsak volilec

Zakon o volitvah v skupščini je bil sprejet v slovenski skupščini konec decembra in ga lahko tisti, ki vas podrobneje zanima, če se z njim še niste seznanili, najdete v Uradnem listu SR Slovenije št. 42/1989 z dne 29.12.1989. Omenjena številka Uradnega lista zaradi svoje vsebine gotovo sodi v povprečno zaveden (politično, seveda) slovenski dom. Ob pravilih o volitvah obsega tudi Zakon o političnem združevanju, Zakon o proračunu, Spremembe zakona o javnem obveščanju...

volilca na volišču. No ja, tudi dolžnosti! Glasovati je moč osebno, nihče ne sme glasovati pooblaščenca, kar je bila pogosta praksa referendumskega načina glasovanja.

Glasuje se tajno, z glasovnicami. Nihče prav tako ne sme zahtevati od volilca, naj pove, kako je glasoval (tudi tečni novinarji ne!), oz. nihče ne more biti klican na odgovornost zaradi svojega glasovanja. Volišča bodo odprta, kot pravijo kasnejše določbe zakona, od 7 do 19. ure, možna so tudi pričakovana odstopanja.

Prostor, kjer bomo glasovali mora biti urejen tako, kot določa zakon: zagotovljeno mora biti tajno izpolnjevanje glasovnic, zato ga je treba opremiti s kabinami, boksi, zagrinjali, pregradami ali na kak drug način, ki preprečuje opazovanje volilca pri izpolnjevanju glasovnic. Prepovedana je vsaka agitacija na volišču, t.j. v zgradbi, kjer se glasuje in na njenem dvorišču. Gre seveda za dan glasovanja.

Na volilnih listkih lahko obkrožite NAJVEČ toliko kandidatov, kolikor se voli delegatov, vendar le imena, ki so na glasovnici.

Glasujemo lahko seveda za manj kandidatov.

Zaradi poplave strank in Zakona o političnem združevanju oz. bolj obratno, so lahko pri delu volilnih organov navzoči tudi predstavniki kandidatov oz. list, ki spremljajo potek volilnih opravil. Kandidat ne more biti predstavnik oz. navzoč.

V 29. členu so določeni primeri, v katerih delegatu preneha mandat. Zanimiva je tretja točka, ki pravi, da delegatu preneha mandat, če je s pravnomočno sodbo sodišča obsojen na kazen zavora daljšo od šest mesecev ali na hujšo kazen. No, tukaj ni še ničesar čudnega. Vendar četrti odstavek istega člena pravi, da »delegatu ne preneha mandat iz razloga po 3. točki prvega odstavka tega člena, če zbor, katerega delegat je, sklene, da lahko opravlja

delegatsko funkcijo«. Kaj natančno se skriva za tem odstavkom, bo pokazala prihodnost. Morda gre za važnejša politična vprašanja. Vsekakor dobra odprta vrata!

Študenti smo bili spet vrženi skozi okno Zbora združenega dela. Skupščinska komisija ni upoštevala vsaj dveh argumentiranih predlogov za uvrstitev študentskega poslanca v ZZD. Zakon namreč pravi: »Pri določitvi števila delegatov se ne upoštevajo študentje oziroma učenci«. Študij ni delo, pravijo odločevalci. Morda zato, ker priznanje študija njim ne bi koristilo. Tako je bila zamujena še zadnja priložnost, da se tako pomembna »kasta« kot je študentska, brez politiziranja vključi v parlament. Tako bomo študentje zastopali mnenja različnih strank namesto svojih lastnih, stanovskih, ki bi slovenski skupščini zagotovo bolj prav prišla. Zakaj zadnja priložnost? ZZD bo, kot pravijo strokovnjaki na tem področju, ob prvi priložnosti odfrčal iz skupščine. Kmalu zatem torej, ko se mu podira ideološka baza.

Za predsednika republiške volilne komisije in njegovega namestnika se imenujeta sodnika VRHOVNEGA SODIŠČA Slovenije, predsedniki in namestniki volilnih komisij po volilnih enotah in občinah pa se imenujejo izmed sodnikov temeljnih in višjih sodišč.

Naj vas spomnim, da so bili vsi ti sodniki izvoljeni na svoje položaje v času, ko je še veljala stara ustava, ki je skoraj enačila strokovnost in moralno-politično primerčnost za opravljanje sodniške funkcije. Danes te določbe v ustavih ni več. Koliko bo predsednikov volilnih komisij in njihovih namestnikov, nečlanov ZKS - SDP, si pa odgovorite sami!

Kdo je kandidiral tiste, ki jih bomo volili?

Posamezne delegate VOLILCI NA ZBORIH VOLILCEV ali s PODPISOVANJEM. Liste kandidatov za DPZ pa določajo ORGANIZACIJE DELOVNIH LJUDI IN OBČANOV, ki so REGISTRIRANE KOT POLITIČNE ORGANIZACIJE, z drugimi besedami STRANKE, v skladu z zakonom, DRUGE ORGANIZACIJE DELOVNIH LJUDI IN OBČANOV s PODPISOVANJEM, VOLILCI pa na zbora volilcev ali s podpisovanjem.

Vsak lahko kandidira le v ENI VOLILNI ENOTI in na ENI LISTI KANDIDATOV na volitvah v ISTO SKUPŠČINO.

Nihče ne more biti kandidat za delegata v dveh ali več zbora iste skupščine.

Vsak kandidat mora privoliti v kandidaturo.

Ker roki, ki so pomembni za evidentiranje neusmiljeno tečejo in so za začetne faze že iztečeni (so se že iztekli), vas ne bom moril še s tem. Morda pa vas zanima zanimiv položaj bivše SZDL, sedanje Socialistične zveze, ki se

je iz strankarskega parlamenta spremenila v stranko, ki bo samostojno nastopala na volitvah.

Med drugim je tudi edina, ki ji zakon dopušča sukanje kuharice v volilni kuhinji: »Kandidature oziroma liste kandidatov za DPZ pošlje volilna komisija predsedniku občinske konference SZDL na sedežu volilne enote.« Le ta ima še nekaj pristojnosti, zlasti, kar se tiče razvozljanja problemov v zvezi z ugotavljanjem, na kateri listi se bo pojavil kandidat, ki je naenkrat na več listah. SZDL beleži tudi uro in dan prispetja liste kandidatov. Zakaj naj bi bilo to pomembno? Če se kandidat, ki je na več listah evidentiran v 48 urah po obvestilu predsednika pristojne OK SZDL ne izjasni, na kateri listi želi biti, bo avtomatično pristal na listi, ki ima starejši datum ali uro prispetja.

SZDL določa listo oz. zborna listo v volilni enoti.

SZDL pa je postala SZ po sprejetju Zakona o volitvah v skupščine. Počakala je z izjavo, da bo tudi sama nastopila na volitvah kot stranka. Good move socialists!

Tudi žrebali bomo, če bo potrebno. V primeru, da sta dva kandidata dobila enako število glasov. Gre za ZZD in ZKS v občini. Krupjeja bo zaigrala volilna komisija ob navzočnosti obeh kandidatov oz. njihovih sekundantov.

Še besedico o volitvah za predsednika in člane predsedstva SR Slovenije. Kandidate

predlagajo volilci in organizacije... (STRANKE).

Kandidate DOLOČI kandidacijska konferenca SZDL na podlagi zakonitih predlogov.

Kandidat mora dopolniti osemnajst let, imeti poslovno sposobnost in stalno prebivališče v še vedno socialistični republiki Sloveniji. Dati mora soglasje, seveda pa mora biti državljani SR Slovenije. Torej tudi Krambergerju ne bo moč ničesar oporekati, če bo zbral 5000 glasov, kot je potrebno, da kandidira. Če se bo odločil kandidirati za člana predsedstva, bo potreboval le 2500 glasov. Zveze in stranke lahko predlagajo kandidate za najvišje funkcije le če imajo 2500 ali 5000 članov. Lahko stopijo tudi v koalicio ob postavljanju liste, koalicio pa mora imeti zgoraj omenjeno število članov v svojih vrstah.

Zdaj, ko imamo pravila, lahko pričnemo našo igro in vse bi se lepo izteklo, če bi se igra nato tudi končala kot igra.

Vse skupaj me še najbolj spominja na kratko Buchwaldsko humoresko Neodločni volilec. Stieglitz (Štiglic?), kot je ime volilcu, konča zaradi svoje odločnosti v volilni kabini skupaj s policajem, ki pravi: »Okay, fant, stisni rep v eno od tistih škatel in pritisni na ročico!« Volilec se prestraši in vpraša: »Pritisnem naj ročico? Kako? Gor ali dol?« O tem se odločite prej, ne na volišču!

Leon Peklarič

Z DRUGAČNO ZVE

Največja kazen za lažnivca je, da mu ljudje ne verjamejo niti takrat, kadar govori resnico.

(Talmud)

Zgodilo se je, kar se je moralo zgoditi. Po zgledu madžarskih, vzhodnonemških, bolgarskih in poljskih komunistov so tudi slovenski komunisti spremenili ime svoje stranke ter že prej tudi njene simbole. Slovenski komunisti, ki so svojo organizacijo ustanovili leta 1937 na Čebinah kot KP Slovenije, so tako že drugič v nekaj več kot petdesetletni zgodovini zamenjali njen naziv. Če je bila sprememba leta 1952 rezultat vsejugoslovanske samoupravljalne evforije, navdušenja ob pričakujoči zmagi nad informbirojevsko politiko in spoznanja o preživetosti sovjetskega socialističnega modela, pa gre danes za poskus rešitve tistega, kar se objektivno še rešiti da. Zaenkrat je slovenska partija edina v Jugoslaviji, ki je s tem korakom poskušala ohraniti celo glavo na poti med Scilo in Karibdo novonastajajočih političnih odnosov in razmerij moči. Bila je torej edina, ki se je uspela transformirati iz klasične oblastniške ali vsaj partije na oblasti v stranko, bojujočo se za oblast. ZKS - SDP skuša s poudarjanjem enakopravnih možnosti konkuriranja vseh političnih subjektov in opcij vzbuditi vtis, da je bila pravzaprav sama iniciator vseh sprememb, oziroma, da je prav ona spoznala zgrešenost in zastarelost obstoječega sistema ter da se je v interesu napredka, približevanja Evropi in v korist slovenskega naroda prostovoljno odrekla oblasti in apriorni avantgardni vlogi. Vendar pa ne smemo nasesti na njihove limanice, saj ne gre za nikakršen demokratični preblisk, ki je posijal v jeklena srca poklicnih revolucionarjev. To je le še ena v nizu pragmatičnih potez, katerih cilj je preprečiti ponovitev krvavega ali vsaj za komuniste usodnega scenarija v večini vzhodnoevropskih držav. Komunisti torej niso nič boljši, ampak predvsem bolj zviti in politično modri, kot so bili nekoč. Počasen, a dokaj zanesljiv in temeljit obračun z dogmatskimi silami v ZK Slovenije, ne pomeni samo tega, da je današnje vodstvo bolj liberalno, bližje demokraciji zahodnega tipa - čeprav tudi tega ne

ZDO DO ZVEZD?

gre zanikati - ampak predvsem to, da je bilo sposobno pravčasno pravilno mednarodni in notranjepolitični položaj.

Vedno bolj se tudi zdi, da jugoslovanski komunizem ne more doživeti enake usode kot pri v večini vzhodnoevropskih držav iz preprostega vzroka, ker je Jugoslavija

večnacionalna skupnost. To je voda na mlin komunistom, ki so bili dovolj politično spretni in so uvideli, da je njihova edina možnost v igranju na nacionalistična čustva svojih članov. Tudi v tem, in ne samo v različnih političnih opcijah, gre iskati vzroke za razpad enotne jugoslovanske organizacije. Pravzaprav razbitje partije ustreza večini republiških zvez - še posebej pa seveda srbski in slovenski - saj je medsebojno obtoževanje in zavračanje krivde na drugega pomemben element predvolilnega boja, ki prinaša vsaj del v

svojem okolju kot vsakršno besedičenje o demokraciji, pravni državi, tržnem gospodarstvu in vključevanju v Evropo. Že dolgo je jasno, da Slobodan Milošević potrebuje probleme na Kosovu, iz katerih črpa podporo neostalinistični politiki v svojih republikah. Toda tudi ZKS - SDP potrebuje Miloševićovo politiko za legitimizacijo svojega delovanja. Če pade Milošević, tudi Kučan ne more zmagati, kajti bog vedno potrebuje hudiča, da bi dokazal svojo neizrekljivo dobroto, pravičnost in popolnost. Stvari morajo vsaj izgledati črno-bele, saj je večina ljudi pač barvno slepih.

K ceneni predvolilni samoreklami sodi tudi tisti del volilnega programa slovenskih komunistov, ki govori o poštenem odnosu do preteklosti ter o moralnem in materialnem poravnavanju vseh storjenih krivic. Ironično bi lahko zapisali, da samokritika še naprej ostaja pomembna sestavina njihovega pojmovanja demokracije. Seveda pa ima tako posipavanje s pepelom en sam cilj - da se iz pepela dvigne nov feniks, ki bo poletel vsaj tako visoko kot stari, rdeči, če ne celo više. Volilci bodo seveda odločili, v kolikšni meri lahko herostrateške poteze izvlečejo komunistični voz iz globokega blata. Po zadnjih raziskavah javnega mnenja jim kot stranki ne kaže najbolje. In prav je tako.

Zsms,

podčrtano z rumeno

OD MLADOSLOVENCEV DO LIBERALCEV

Nekoč so bili edini med slovenskimi političnimi organizacijami, ki so se zavzemali za ureditev zveznega zbora po večinskem principu, sedaj pa so se kot zadnji med njimi zavzeli za konfederativno ureditev Jugoslavije, katere članica bi bila tudi samostojna Slovenija. Tu bi imel pripombo, kako je lahko neka država samostojna, če je del druge (!). Prav tako ideja o črtanju besede »socialistična« iz imena naše republike ni iznajdba mladosllovenskih liberalcev, saj so o tej pobudi razpravljali že pred leti v Novi reviji. Glede izbire kandidatov za republiško skupščino in predsedstvo republike pa jim moramo izreči priznanje. Poiskati so znali dovolj znane in ustrezno izobražene ljudi za visoke funkcije. Tudi za sprostitev so »rumeni« dobro poskrbeli, saj so povabili Lačne Franze, ki so v podhodu Maksija zabavali občinstvo.

ZSMS je bila prva slovenska politična organizacija, ki se je zavzela za uvedbo večstrankarskega sistema, parlamentarne demokracije, pravno državo in svobodne volitve, ter prva, ki se je odrekla socialističnemu samodržstvu. To pa je nujno vodilo v spoznanje, da mladinska organizacija (posebno pa socialistična) v tem prostoru nima kaj iskati. Odločiti so se morali med dvema alternativama: sestop s politike ali ustanovitev nove stranke. Na portoroškem kongresu so se odločili, da bodo v politiki ostali in se raje odrekli svoji mladinski bazi. Vodstvo mladinske organizacije je postalo vodstvo stranke svobodno mislečih (kratice so obdržali zaradi prihodkov iz budžeta) in vse tako kaže, da bo iz nje nastala slovenska liberalna stranka.

Zsms se ni odrekla pokroviteljstvu nad mladino, kot se tudi socialisti niso pripravljani

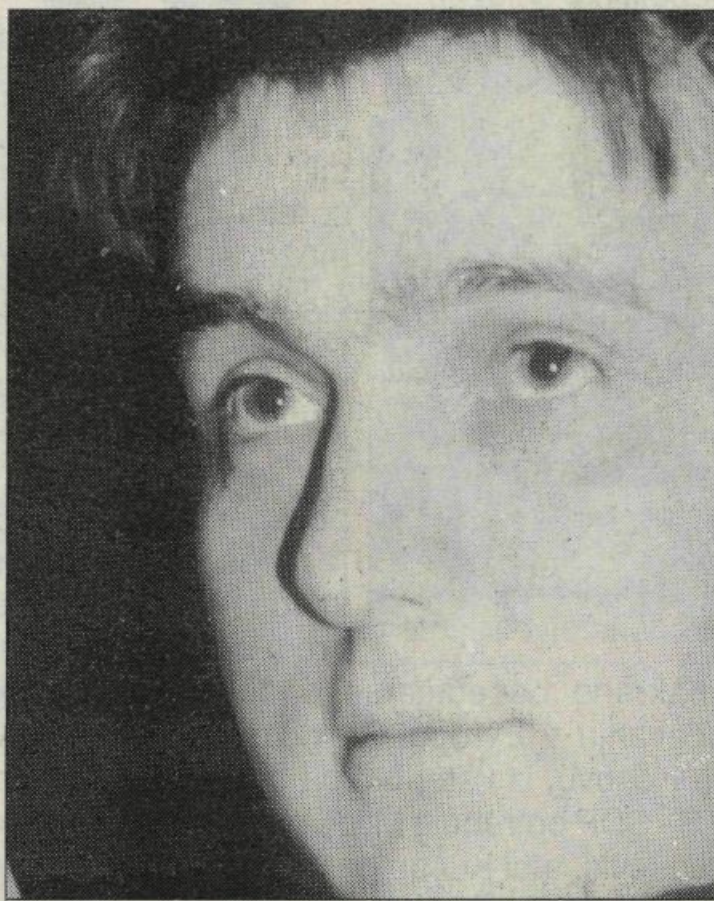
odreči pokroviteljstvu nad narodom (ZSS je še vedno odprta za vsa društva in organizacije). Še vedno obstaja UK ZSMS kot nekakšna paraštudentska zveza (kdo so člani slednje - študentje? - nimam pojma). Zsms si prizadeva tudi za ustanovitev srednješolskega sindikata - Zveze dijakov: ne pozabimo, da so se vse stranke - torej tudi Zsms - odrekle vplivu strank na sindikate. V političnem prostoru vlada anarhija zaradi liberalcev (ti se borijo proti njej), saj večina Slovencev ne ve, kako se ta organizacija imenuje: mladinci - kratica Zsms - parola »Za svobodo mislečega sveta« - ali sedaj po novem liberalci.

Namesto da »Mladi« ali liberalci svoj program predstavljajo v govorici gluhonemih - nameravajo ga prevesti tudi v Brailovo pisavo - naj ga razgrnejo »zdravim« ljudem ter se opredelijo kot liberalna ali kaka druga stranka. Odstopijo naj z monopola nad mladino in prenehajo z ustanavljanjem Mladinskega sveta pod njihovim patronatom. Ker so se odpovedali mladini, naj omogočajo mladim, da sami organizirajo Zvezo mladih na drugačnih temeljih in ustanovijo pluralistični mladinski parlament.

Naslednja dilema pa je liberalizem po imenu. Zsms ima zelo malo skupnega z Haiderjevimi svobodnjaki ali drugimi zahodnimi liberalci, veliko skupnih točk pa ima s komunističnimi liberalci.

Ne more tudi nadaljevati idej predvojnih liberalcev, ki so večinoma v emigraciji. Narodna napredna stranka je nastala iz mladosllovencev, kar je morda res lahko primerjava z Zsms. Zato pa bo težko nova liberalna stranka dobila svoje članstvo v Liberalni internacionali. Po svoji ideologiji prejkone sodi med socialno-liberalne stranke.

Igor Kršinar

Tudi Zsms je dobil nadimek - liberalna stranka. Takšni postulati so zadnji krik slovenske politične mode. Spomnimo se Demosa - združene opozicije, SZS - zveze socialistov ali novoimenovane ZKS - Stranke demokratične prenove. Liberalci, če jih imenujem po novem, so na predvolilni konvenciji predstavili svoj program in svoje kandidate. Novi utemeljitelji slovenskega liberalizma so našli svojo pot v svobodi izbire vsakega posameznika.

K A M E L E O N I

DEMOKRATIČNI FORUM

Demokratični forum ima svoje zamatke v Delovni skupini mlajših komunistov, ki se je lani junija konstituirala z namenom, da bi kritično sodelovala pri nastajanju programskega dokumenta Evropa zdaj. Prvič se je javno profilirala z izjavo ob znamenitem Popitovem pismu, v kateri je poudarila legitimnost različnih konceptov politike znotraj ZKS. O tem, v kolikšni meri so bila dopolnila Delovne skupine k programu Evropa zdaj upoštevana, ne gre razmišljati. Po sprejetju partijskega programa se je Delovna skupina preimenovala v Iniciativno skupino za sklic ustanovne konference Demokratičnega foruma. Takšen je kratek historiat »leve« frakcije SDP.

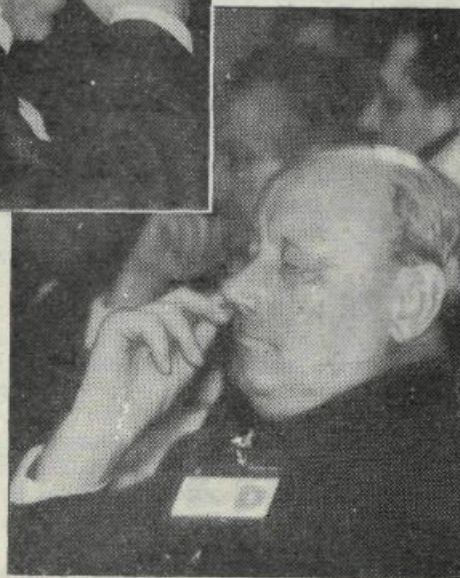
Alfa in omega Demokratičnega foruma je **Borut Pahor**, član predsedstva CK ZKS SDP in kandidat te stranke na aprilskih volitvah. Njemu je zaupan tudi mandat za sestavo kolegija Demokratičnega foruma. Čeprav je ta najbolj radikalni CK-jevec pisal še pred dvema leti, da »položaj mladega komunista ne more biti in tudi ni drugačen od tistega, ki velja za članstvo nasploh«, Demokratični forum legitimizira drugačnost mladih komunistov. Resnici na ljubo, pri delu Demokratičnega foruma sodelujejo tudi nečlani SDP.

Član DF je vsak, ki sprejme njegov program in statut in ki podpiše pristopno izjavo. Demokratični forum je avtonomna organizacija in gibanje, ki deluje na podlagi programa Evropa zdaj v SDP. Forum samostojno določa svojo politiko in enakopravno sodeluje pri oblikovanju njene politike. Ima pravico do ločenega mnenja. Sklepi, ki bi bili v nasprotju s politiko Forum, slednjega ne zavezujejo. Takšna so na kratko pravila igre znotraj Demokratičnega foruma.

Če stvari nekoliko poenostavimo: tisti člani foruma, ki niso člani SDP, bodo delovali na pod-

foto: Tomi Drozg

Je ZKS STRANKO DEMOKRATIČNE PRENOVE zajel val notranjih reform, notranje pluralizacije ali pa so to le začetni simptomi njenega razkroja?

To vprašanje je umestno ob dejstvu, da so se znotraj ZKS Stranke demokratične prenovе vzpostavili vsaj že dve opciji: Kučanova »evropozdajska« in njeno radikalno dopolnilo, Demokratični forum. Gre pa pričakovati, da se bodo po svoje organizirali tudi t.i. zdravosilniki v nekakšnem oddelku ZKJ za Slovenijo. Ker so Kučan in zdravosilniki prisotni veliko preveč v ostalih medijih, tokrat predstavljamo SDP-jevsko radikalno strujo - Demokratični forum.

lagi programa Forum. Njegov program pa je radikalizacija programa Evropa zdaj. Čeprav to diši na skojevsko tradicijo ali szdljevsko marelo, Borut Pahor trdi, da Demokratični forum ni transmisija SDP. Njegove naloge so pospešitev in radikaliziranje reformnih korakov SDP, zlahten politični pragmatizem namesto sanjarjenj o idealnih ljudeh in idealnih družbah, skrb za socialno in politično margino in splošna politična filozofija Evropa 92.

Demokratično forum pričakuje, da bo njihov politični manever prišel do izraza šele po aprilskih volitvah - če seveda bo na volitvah dobila večino SDP - ko bo morala ta stranka predvolilne obljube tudi uresničevati. Šele takrat bo izstopil radikalizem »leve« struje, ki naj bi kot skupina pritiska vplivala na oblastno strukturo.

Če upoštevamo dejstvo, da je v Sloveniji 12.369 članov SDP, ki so stari do 30 let (čeprav za članstvo ne bo starostnega cenzusa) in če bo Demokratični forum uporabil vse razpoložljive institucionalne, ustaljene (podobno kot ZSMS), potem bo »leva« frakcija SDP relativno močna skupina pritiska. No, na vse tovrstne napovedi naj bi odgovorila ustanovna konferenca v začetku marca, ki bo (vsaj ob-ljubljajo tako) medijski dogodek par excellence.

Partijsko moštvo je torej - vsaj zdi se tako - pred aprilskimi volitvami neuigrano: na levem krilu je mladi in poletni Demokratični forum, ki mu srednji napadalec ne dopušča, da bi razvil svojo igro. Na desnem krilu pa igrajo zdrave sile neko svojo igro, ki nima nikakršne zveze s trenerjevo taktiko. Če dodamo še razpoloženje Stranke demokratične prenovе ob zadnji konferenci, ko se je obnašala kot opozicija (opozicija česa), potem je ta igra kaotična. Ali pa v tem kaosu tiči nek red?

Branko Čakarmiš

NEODVISNA TELEVIZIJA; ALI RES?

Pred nekaj dnevi sem z dokajšnjo mero radovednosti in skepse pričakoval na regionalnem kanalu TV Ljubljana del, ki je bil namenjen neodvisni televiziji v ustanavljanju. Kot vsi ostali masovni mediji naj bi tudi televizija med drugim skrbela za čim boljši pretok informacij. V uspešnost te tako imenovane neodvisne TV na tem področju sem podvomil v istem trenutku, ko sem na ekranu zagledal poslovodni organ, kakor je svojo funkcijo lepo opredelila tov. Ingrid Bakše. Vem, dragi bralec, sprašuješ se, čemu moj dvom. Tov. Ingrid Bakše je pred tem opravljala zelo odgovorno delo na RK ZSMS Slovenije, zastopala je Nova-družbena gibanja. Tudi tam bi morala skrbeti za čim boljši pretok informacij med gibanji in odgovornimi osebami RK ZSMS. Iz lastnih, kot tudi drugih izkušenj, vam lahko zatrdim, da je bilo informacij, ki naj bi potovale v obe smeri, bore malo. To je verjetno najbolj občutila ekološka koordinacija, ki je delovala in deluje pri RK ZSMS. Tako je iz koordinacije, ki je aktivno spremljala dogajanja na področju ekologije, nastala koordinacija, ki sedaj lahko samo še pasivno opazuje dogajanje na tem področju. Naj navedem še eno dovolj zgovorno dejstvo. Ko je ta ista tov. zapuščala svoje prejšnje delovno mesto, se ni potrudila niti toliko, da bi gibanjem predstavila nove kandidate za opravljanje te funkcije. Da ne bi kdo pomotoma narobe razumel, tov. Bakše ima kljub temu tudi veliko dobrih lastnosti, kot so: prepričljiv nastop, agresivnost (v pozitivnem smislu), etc. Pa pustimo to in se vrnimo na začetek. Večino časa je beseda tekla o neodvisnosti te nove televizije. Občutek sem imel, da nas imajo nekateri za zelo nore, ali pa so nori sami. Strinjam se, da nekdo mora biti formalni ustanovitelj, vendar pa vsak razumen človek podvomi o neodvisnosti neke uredniške politike, oziroma koncepta delovanja, če je ena izmed odgovornih oseb te nove televizije na plačilnem seznamu ene izmed političnih strank.

Obstaja sicer tudi druga možnost, ki predvideva, da ta politična stranka, kljub vložnemu kapitalu, ne bo zahtevala nikakršnih privilegijev oziroma kontrole (vpliva) nad programom. Če velja slednje, sem povsem pomirjen, saj nismo nori mi, ampak oni, ali pa se kopljejo v denarju. Mogoče bo kdo ta članek razumel kot nasprotovanje. Pa ni res. Sem za ustanovitev nove, konkurenčne televizijske postaje, saj jo slovenski govorni prostor močno potrebuje. Vendar pa sem proti temu, da se neka stvar pomenjuje neodvisna, pa čeprav očitno to ni.

Živela odvisna neodvisnost!

J.R.

SRBI IN MI

SLOVENEK VERSUS VLADA ALIAS AUKCIJA NAIVCEV

Srbska blokada: v Beogradu lov za ženskimi vložki slovenske proizvodnje, v Ljubljani za srbskimi dolgovi.

Izdaja ali omahljivost? Izdaja! Toda ne samo izdaja slovenskega naroda, kar je zelo težko definirati (že rudniški sprehajalec lahko postane državni oz. vsenarodni sovražnik št. 1), temveč tudi izdaja »skrivnosti«, da je amandma LXVI k slovenski ustavi, seveda ne za poslanca, ampak za njihove uradnike - vlado le propagandna mazarija. Toda »Bodi luč in...« ni tako preprosta zadeva, ki bi nam v enem dnevu aktivirala po vojni zakrmele možgane. In prav nič ni smešno, da je imel krapinski pračlovek večjo svobodo mišljenja, kot smo jo imeli mi v dobi največjega razcveta socializma.

Smeh je nalezljiv. Smehljati se dobrotniku Markoviću, mu ob odhodu aktovko napolniti s »cvenkom« in morda domačimi klobasami, ki so jih vrnili iz Beograda, da do Beograda ne bi ostal lačen, ni samo pačenje, temveč očiten dokaz hierarhične fobije. Torej, še enkrat smo se vsi zaňvalili človeku, ki je nesposoben ali nemočen ohranjati enoten jugoslovanski trg.

Je gospod Šinigoj in vsa njegova vlada blazna? Blaznost je namreč zid poznati, pa vendar skočiti na Orient expres. V jugoslovansko Canosso! In tam je Šinigoj patetično odigral prostovoljno sprejeto vlogo Henrika IV.: še bolje kot so scenaristi pričakovali. Bo dobil vsaj Zmajevno nagrado, če mu že Prešernove niso podelili?! Še več, ni samo pretendent na naslov filmska diva, je, to dokazuje v vsakem naslednjem dejanju, tudi teptalec slovenskega ponosa.

Tako je amandma LXVI, ki slovensko vlado obvezuje, da končno in dokončno zakrpa luknjo v vreči brez dna, spet obtičal nekje v blatu na cesti iz Ljubljane v Beograd. In če razlog finančni kolaps ante portas ni dovolj zaskrbljujoč, potem ekonomska blokada, Bulc je sicer jugoslovanskim komunistom poslal moledujoč SOS (Se Slovenija potaplja?), vlade res ne more odvrniti od namere, da bratski Srbiji ne bi darovali novih 1000 milijonov dinarjev.

Dušan je na vojno odgovoril s pogojno vojno, kar je približno tako, kot da namesto topovskih krogel uporabimo fižol-ne možnarje - naše zadnjice. Videti je, da je predan pacifist, kakor je pacifist tudi njegov najboljši minister Ertl (na ljubljanskemu mitingu ni uporabljal dumdumk, naše miličnike je iztrgal iz krempljev kosovske morije). Še enkrat je Dušan z oljčno vejico v roki in udomačenim golobom na rami, Kramberger ima pa opico, odkorakal v gnezdo kraljevega jastreba, kjer še sinove orla na mah raztrgajo. In

golobček bi naj bil tam varen?! O, sancta simplicitas?! Saj je še večji naivec od Josipa Generalića (nima čina). Zamislite si, da bi Šinigoj ostal premier, Kramberger pa postal predsednik predsedstva. Na slavnostnem zasedanju skupščine bi se po dvorani npr. poleg zajca in jelena podila še golob in opica. Kakšna zabava! Sicer pa imamo danes v Ljubljani že dva živalska vrtova. Drugi je seveda v zgradbi ZK, kjer so zaradi finančnih težav uniformiranemu pazniku pred vrati nežno pokazali vrata. Nekdanji nageljni pač postajajo zelena solata (Modra in rumena je Titova zelena!). In če bi Šinigoj pokazal malo več moškosti (oprosite, nisem misli striptiza), bi lahko na podlagi že omenjenega amandmaja uniformirani paznik še vedno vlival mimoidočim zaupanje v pravno državo, ki pa seveda ničesar ne stori, da bi gospoda Šinigoja skupaj z vlado poklicala na odgovornost. Zver pušča sledove, toda ne zato, da bi po njih hodili, temveč da jo zapremo v živalski vrt!

Sicer pa je moje pisanje vredno le toliko, kot da bi zaporniku za rešitev namesto pile poslal ojačano protezo, da pregrizne rešetke. Toda namenjeno je vam, dragi bralci v razmislek, kakšen mora biti vaš odnos do vlade, ki za torte v obraz vrača torte na mizo. Mi moramo delovati obratno. Predvsem v obraz! Pa še nekaj! Če bo Srbija Sloveniji poravnala vse dolgove in prekinila z blokado, bo dobila vsa sredstva za nerazvite in še kaj. Torej na kratko - denarja, ki nam ga bo vrnila, ne bo videl noben učitelj ali zdravnik, vaške poti bodo ostale še naprej blatne, kajti Srbiji ga bomo kratkomalo poslali nazaj (take so pač obveznosti do federacije).

Noben denar ne smrdi, pa tudi srbski ne. Ima ta denar morda napako kot »Zastave«?! Ne! Tu gre preprosto za zahvalo za deblokado! Slovenci smo pa res sami Lackovići, a zaenkrat še ne Kroatie!

Gregor Preac

balkanski marinci

JANIČARJI

Januarja ni v Sloveniji ostal noben domač vojak - nabornik

Sicer pa se je odstotek ostajanja na svoji strani Alp iz leta v leto krčil in po podatkih iz zadnjih štirih let (z izjemo leta '87) prišel na cifro, nad katero bi se - glede na njegovo polpreteklo prisego - zrolalo tudi tovarišu Titu.

Četudi pri vsaki cifri pripišemo kakšno promilo krivde porazni nataliteti ali morda manjšemu zanimanju mladih slovenskih civilov za planinarjenje in alpinizem, ostaja zaskrbljujoče dejstvo pod šifro »Januar '90«.

Podzakonski strogo zaupni akt - Navodilo o spremembah in dopolnitvah navodila za nabor in popolnitev enot JLA v miru - izvedbeni akt zakona o vojaški obveznosti - je 31.7.1989 zvezni sekretariat za ljudsko obrambo poslal vsem republiškim marionetam, ki so tako letošnjo prvo »klaso« ubogljivo pošiljale daleč od doma. Da v Sloveniji ni ostal noben nabornik, so potrdili na RSLO, kjer pa podatkov o spoštovanju navodila v drugih republikah, nimajo. Seveda pa kot v vseh bolj ali manj življenjskih zadevah, tudi famozno navodilo dopušča redke izjeme - vojaško uniformo lahko v matični republiki obleče nekdo, ki ga komisija za napotitev spozna za socialno ogroženega ali pa v primeru, če gre za enega od dvojčkov. Izjemoma tudi zaradi potreb enot JLA.

Na RSLO smo od Božene Ostrovršnik, namestnice republiškega sekretarja, izvedeli, da bo imela ta sprememba navodila kratek rok trajanja.

»Na ta problem, ki povzroča velike težave, ker se pojavlja

leto	1986	1987	1988	1989	januar 1990
odstotek domačih vojakov	9,96%	11,30%	9,20%	8,07%	0%

Konec lanskega julija je bilo spremenjeno določilo navodila o popolnjevanju JLA, po katerem naj ne bi praviloma nihče služil vojsko v matični republiki. In to je bilo - vsaj s strani Slovenije - v januarski napotitvi nabornikov absolutno realizirano.

vrsta delegatskih vprašanj, smo opozarjali zvezni sekretariat in hkrati sugerirali, da bi ga bilo dobro še enkrat oceniti, ker menimo, da določilo ni utemeljeno. Posledica tega je, da smo v petek dobili sporočilo, da je to določilo spremenjeno in trenutno je v veljavi, da naj bi v matični republiki ostajalo od 5 do 10 odstotkov nabornikov.«

Če bo pri tem definitivno ostalo, bo marca v Sloveniji namesto sedmih ostalo stosedem nabornikov.

Kljub vsemu pa ostaja odprto - zakaj se je zvezni sekretariat odločil rezati po lokalnem patriotizmu.

»Teško bi rekla, kaj je bil njihov razlog. Po zakonu o vojaški obveznosti ima zvezni sekretariat zakonsko utemeljeno pravico in možnost, da te stvari določa. Če pa so bili tu kakšni posebni razlogi... v to se ne bi spuščala, ker jih ne poznam.«

Dejstvo je, da ima tutorstvo nad nacionalnim razporejanjem nabornikov še vedno zvezni sekretariat. In razlogi, da niso vsi učni centri v Sloveniji, in da je za posamezne specialnosti treba slovenske fante pošiljati v tisoč kilometrov oddaljeno božjo mater, ter da pri nas ni nobene šole za rezervne oficirje, ne bi smeli biti apriori relevantni. Problem pa se zanesljivo ne bo rešil, dokler bo naborna funkcija RSLO omejena le na dve prazgodovinski fazi: Ugotovitev potreb po specialnostih v republiki in potem, ko jih zvezni sekretariat v skladu s svojo plansko funkcijo odobri, še ustrezna realizacija v skladu z razdelilnikom iz Beograda.

Bojan Kranjc

ZA SVETOVNI SLOVENSKI KONGRES

Ideja o Svetovnem slovenskem kongresu (SSK) je že kar nekaj časa prisotna med Slovenci. Ker smo že v fazi konkretnjših idej med zainteresiranimi ljudmi, naj opozoriva na nekaj situacij, ki bodo ob izvedbi SSK zelo aktualne.

Najprej, če bo prvi shod SSK v Ljubljani, se bodo morali domači soorganizatorji pošteno potruditi, da bo tistim Slovencem, ki se jih daje pod oznako »slovenski politični emigranti«, varnost na kongresu popolnoma zagotovljena. Ni nujno, da jo bodo z lahkoto dosegli, ni pa tudi nobenega oprijemljivega vzroka, da je ne bi.

Pojem »slovenska politična emigracija« in vse, kar pod ta pojem spada, je v zavesti domovinskih Slovencev zelo kompromitiran. Večdesetletna intenzivna negativna indoktrinacija ja pač naradila svoje.

Zato predlagava, naj se pojem »slovenska politična emigracija« izbriše iz uporabe, ker bodo ljudje, ki pod njega spadajo, le na tak način lahko svobodno in »neobremenjeno« potovali v svojo domovino ter postali končno povsem enakovredni sestavni del slovenskega naroda. Vse od svojega odhoda iz domovine do danes, so imeli do svojega naroda samo dolžnosti, ne pa tudi pravic. Čas je, da se jim tudi te povrnejo!

Odnos do tako imenovane »slovenske politične emigracije« se mora torej korenito spremeniti. Sami so raztreseni po celem svetu in ne morejo za to prav ničesar narediti. Vse politične vzvode za spremembo zakonodaje ter nasploh politične klime, ki je bila več kot 40 let naperjena proti »njim«, ima v svojih rokah oblast v Ljubljani. Menda ni potrebno posebej poudarjati, da gre za povsem slovensko zadevo, in da, upajmo, ne bo nobeden pri tem iskal izgovorov v Beogradu. Republiški sekretar za notranje zadeve Tomaž Ertl, je v Delovi anketi o »izobčeni literaturi« takoj po-

hitel ter povedal svoje mnenje, da mora o spremembi zakonodaje o vnosu publikacij v Slovenijo odločati zvezna skupščina(!).

Sedaj pa nekaj besed o mogoče najpomembnejši problematiki. »Slovenska politična emigracija« je do slovenskih oblasti skrajno nezaupljiva. Še nekaj mesecev nazaj se je »slovenska politična emigracija« pojavljala v varnostnopolitični oceni, ki jo je podal slovenski skupščini republiški sekretar za notranje zadeve Tomaž Ertl, z inkriminiranim predznakom. Še vedno skelijo spominjanja, ko so se ljudje iz »slovenske politične emigracije« morali ob svojih obiskih domovine javljati policiji, kjer so se vršili neprijetni »informativni pogovori«. Svež je primer, ko so slovenske oblasti v začetku 80-ih let na meji aretirale »slovenskega političnega emigranta« iz Avstrije, Vinka Teliča, mu nato uprizorile »veličasten« sodni proces, ter ga za dolga leta vtaknile v zapor. Šele po vztrajnih apelih mednarodne javnosti je bil konec leta 1988 izpuščen.

Zato mora slovenska skupščina kot najvišji organ oblasti zagotoviti udeležencem kongresa popolno varnost. Od svojih podrejenih organov varnosti pa mora zahtevati, da takoj spremenijo svoj diskriminatorski odnos do »njih«, ker za to njihovo početje ni nobene osnove.

Še posebej zaskrbljujoča drobtinčarska politika nekaterih vodilnih organizatorjev Svetovnega slovenskega kongresa. Tako je na primer Vlado Habjan v začetku februarja na ljubljanskem radiu izjavil, da mora biti vsem Slovincem po svetu dostop na Svetovni slovenski kongres povsem prost, nakar bi lahko mirno odpotovali nazaj v svoje dežele. Iz te formulacije razberemo, da se zavzema za enkratnost obiska domovine (ob priložnosti organiziranja SSK). S tem seveda Slovenci po svetu nikakor ne bodo zadovoljni. Gre nam za to, da padejo vsi (ideološki) tabuji, s katerimi se

še vedno operira. Tako, da dobijo prav vsi Slovenci po svetu vse naravne pravice do svoje domovine, ki jim, če ne bi bilo te nesečne revolucije, tudi pripadajo.

Vlado Habjan pa se tudi obrača na predsedstvo Slovenije (na Stanovnika), naj le-to objavi spisec »vojnih zločincev«, če seveda ta sploh obstaja. Ob tem Habjanovem spraševanju naj poudariva: če že piše o vojnih hudodelcih, naj piše tudi o tistih v Sloveniji. Poudarjava: če že ne more brez tega! Vsekakor bi bilo zaradi zamolčevanja ene strani konstruktivnejše, če bi se o tem prenehali spraševati.

Med Slovenci po svetu je prav tako prišlo do začudenja ob opozorilu enega izmed organizatorjev SSK, g. Vinkom Ošlakom iz Celovca, ko je opozarjal (koga?), da na Svetovnem slovenskem kongresu ne bo prostora edino za »teroristične organizacije«. Tudi od g. Ošlaka bi se spodobilo, če že mora omenjati nekakšne »terorističen oorganizacije«, da je pri tem bolj konkreten.

Naj tu zaenkrat samo omenima še na dve izvajanja o SSK. Viktor Blažič v Demokraciji (9. januar 1990) v prvem delu svojega članka, še posebej pa Ignac Gregorač (imetnik partizanske spomenice 1941, kot poudarja(?) v Dnevniku (10. februar 1990) v celotnem svojem članku, se ne moreta otresti starih ideoloških komunističnih shem o vzrokih za

razcepitev Slovencev.

Upajmo, da med organiziranjem Svetovnega slovenskega kongresa ali na samem kongresu ne poskuša nobeden tlačiti »slovenskih političnih emigrantov« v stare ideološke kalupe. Slovenci po svetu ne bodo za svojo prisotnost na kongresu pristajali na nobene politikantske pogoje. Na kongresu bodo sodelovali samo, če bodo organizatorji iz Slovenije omogočili povsem enakopravno vzdušje, in da ne bo šlo za nobeno enkratnost obiska domovine, v slogu »sedaj lahko v miru pridete, potem pa spet vse po starem«. Na tak način bi s svojo prisotnostjo le dajali legitimnost neki preživeli miselnosti in politiki, kar pa, upajmo, ni več nobenemu v interesu.

Na to drobtinčarstvo Slovenci po svetu ne morejo pristati in v tem primeru to ne bi bil več Svetovni slovenski kongres, kar bi bilo res velika škoda.

Do sedaj smo slišali samo o organizacijskem odboru iz Kanade. Nič pa še o argentinskih Slovencih, ameriških in avstralskih Slovencih in o Slovencih po Evropi. Ali si lahko kdo predstavlja Svetovni slovenski kongres brez predstavnikov argentinskih Slovencev? Torej tistih, ki so najbolj ohranili narodne in duhovne vrline, kajti njim komunizem ni mogel odvzeti mentalitete. Njihova prisotnost na Svetovnem slovenskem kongresu je neprecenljiva!

Temeljni okvir za Svetovni slovenski kongres, ki ga je podala Spomenka Hribar v Mladini (12. januarja 1990) in v Demokraciji (9. januarja 1990), je za Slovence po svetu izmed vseh tekstov, ki so bili do sedaj publicirani o tej temi, še najbolj pošten in poglobljen. Zato dajeva Spomenki Hribar vso priznanje in podporo.

Ob koncu morava povedati, naj vsi, ki so omenjeni v tem razmišljanju, vzamejo to kot dobrohotno kritiko oziroma dopolnila k njihovim razmišljanjem. Po vsem dosedanem pisanju o Svetovnem slovenskem kongresu sva nujno morala opozoriti na nekaj konkretnih situacij, ki se že, še bolj pa se bodo pojavile ob samem shodu kongresa. Organizatorjem SSK se hkrati zahvaljujema za njihove napore pri tako odgovornem in vzvišenem poslanstvu, kot je organiziranje Svetovnega slovenskega kongresa. Vedno sva pa pripravljena tudi za konkretno sodelovanje. Vse za blagor slovenskega naroda, kjerkoli že je ta raztresen.

Gorica, 10. februarja 1990

Vinko Levstik
Gorica

Ivo Žajdela
Ljubljana

foto: Fotodokumentacija Dela

Predsednik Zelenih, dr. Dušan Plut, je pojasnil, zakaj so Zeleni stopili v Demos in ne v koalicijo z naravnim zaveznikom ZSMS, kot so mnogi pričakovali. V intervjuju za Delo je povedal, da je ZSMS ponujeno sodelovanje zavrnila. ZSMS se torej ne obnaša nič drugače kot ostale režimske stranke. Denarja, v katerem se valja, ne želi deliti z nikomer! Prva naloga protikomunistične koalicije po volitvah bo torej nacionalizacija premoženja režimskih strank in njegova razdelitev med vse politične organizacije.

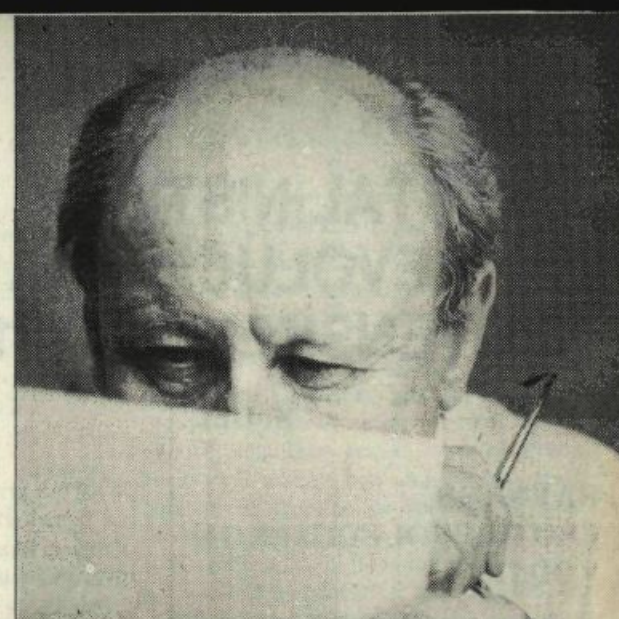
Govori se, da Demokracija (časopis Igorja Bavčarja, Janeza Janše in Bojana Korsika) izgublja bralce in s tem finančno neodvisnost. Z ustanovitvijo časopisa skrbi (baje) celo Izvršni svet SRS, naj bi Magellanu pomagal z večjim kupčkom denarja.

Šlo naj bi za takoimenovani »razvojni dinar«. Ljudje v Halozah in na Kozjanu se posebej pozdravljajo to investicijo saj jim je Bojan Korsika obljubil kioske z vedno svežo Demokracijo, kdaj kasneje pa jim bo mogoče zgradil še cestno napeljal telefon, vaške studence pa opremil z motornimi črpalkami.

P. S.: Pravijo, da Kuki pomaga tudi slovensko gospodarstvo. IMP na primer tako, da mu frankira pisma.

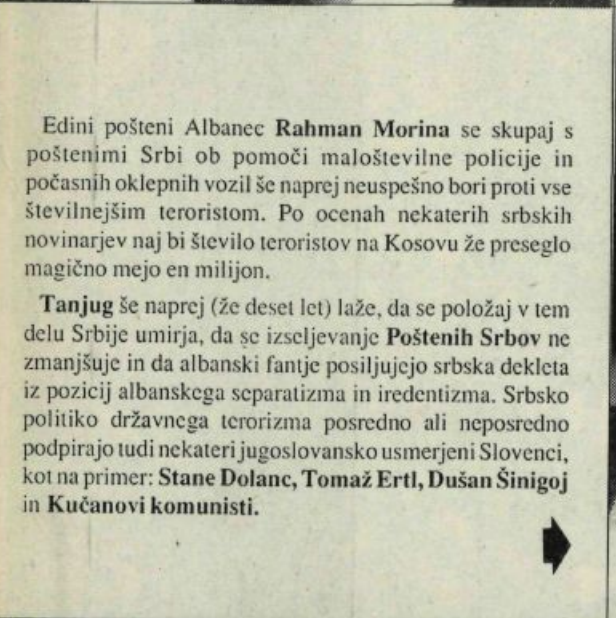
Tako imenovani Režimci (Socialistična zveza, Stranka demokratične prenove in Liberalci) si še naprej veselo izmenjujejo kadre. Tako je Kučan postal kandidat Socialistične zveze, Smole je hkrati član Stranke demokratične prenove in predsednik Socialistične zveze, Anderlič pa še ne ve, kje bo kandidiral. Še posebej kameleonski pa so nekateri ideologi novih strank, ki kar tekmujejo, kdo bo bolj obsodil dosednji enopartijski sistem. Gre za ljudi, ki so vstopali v partijo v časih, ko so tam kraljevali Marinc, Popit in Dolanc, izstopili pa takrat, ko je partija začela izgubljati oblast.

Danilo Slivnik je z nekaj preciznimi topovskimi strelji zadel generalštab JLA. Odgovoril mu je major Žarko Kostić, ki pa Slivnika ni dobro zadel, saj je Slivnik v sobotnem Delu streljal po armadi. Vsekakor bosta morala tako eden kot drugi svoje trditve dokazati. Slivnik je namreč obtožil Jugoslovansko Ljudsko Armado, da je kriva za vsaj eno žrtev kosovske vstaje, in da njeni oficirji pomagajo Miloševiću pri izvozu revolucije v Slovenijo, Kostić pa trdi, da Slivnik laže.

Statut nastajajoče Študentske zveze je neverjetno podoben statutu organizacije, za katero so se študentje odločili, da jo bodo ukiniteli. Gre seveda za UK ZSMS, ki jo je čas povozil. V časih, ko tudi najbolj trdni boljševiki menjujejo barve, je čudno, da prav študentje vztrajajo pri starih in preizkušanih formah organiziranosti. Gre zgolj za nedomiselnost in konservativnost novih generacij študentov ali pa bomo tudi v novi Študentski zvezi gledali iste igralce v novih vlogah?

Edini pošteni Albanc Rahman Morina se skupaj s poštenimi Srbi ob pomoči maloštevilne policije in počasnih oklepnih vozil še naprej neuspešno bori proti vse številnejšim teroristom. Po ocenah nekaterih srbskih novinarjev naj bi število teroristov na Kosovu že preseglo magično mejo en milijon.

Tanjug še naprej (že deset let) laže, da se položaj v tem delu Srbije umirja, da se izseljevanje Poštenih Srbov ne zmanjšuje in da albanski fantje posiljujejo srbska dekleta iz pozicij albanskega separatizma in iredentizma. Srbsko politiko državnega terorizma posredno ali neposredno podpirajo tudi nekateri jugoslovansko usmerjeni Slovenci, kot na primer: Stane Dolanc, Tomaž Ertl, Dušan Šinigoj in Kučanovi komunisti.

Igor Bavčar je baje kandidat na volitvah. Njegova stranka je SDZ, njegovi mlinci pa bralci Demokracije. Ivan Cankar je nekoč zapel: »Politika je kurba.« Očitno se glede tega ni od takrat spremenilo.

Bojan Korsika prejema podporo za brezposelne.

Naklada Demokracije je štatančno 12000 in ne 17000, kot mislita Janez Janša in Igor Bavčar.

Ivan Kramberger - kandidat za predsednika predsedstva Slovenije postaja iz dneva v dan manj nori človek z opico in vedno bolj nevaren nasprotnik Kučana in Pučnika. Tudi »resni politiki« ne morejo več ignorirati njegove izdelane predvolilne kampanje. Na svojih nastopih ponuja ljudem smeh in zabavo, hkrati pa opozarja na težave malih ljudi. Če že drugega ne, mu privoščimo, da bi se uspel registrirati kot kandidat in ostalim konkurentom zasolil predvolilno župo.

STANE KOS

STALINISTIČNA REVOLUCIJA NA SLOVENSKEM 1941–1945

8. DEL

RAVNANJE PROTIREVOLUCIJSKEGA VODSTVA

Angleži so se resno ukvarjali z mislijo, da bi se izkrcali na dalmatinski obali ali celo v Istri. Balkan je bil zanje »najvažnejši cilj v vsej imperialni strategiji ... dajali so mu prednost pred Kanalom, menili so, da bi bilo za njihovo bodočnost koristno, če bi prišli na Balkan pred Rusi«⁴².

Slovensko protikomunistično vodstvo je vse preveč računalo, da se bodo zahodni zavezniki spoprijeli z Nemci prav v Sloveniji, in je pripravljalo svoj načrt na tej domnevi. Tudi revolucionarno vodstvo je računalo z možnostjo izkrcanja zahodnih zaveznikov v Istri in Dalmaciji⁴³. Prav zato so zbrali vse partizanske sile v jugozahodnem delu Dolenjske, od koder je do morja najbližje.

Zakaj do nameravane invazije na Balkan ni prišlo?

»... v Ameriki so temne sile z neverjetno energijo onemogočale vsako tako zahtevo, ki so jo Angleži, da ne omenim naših zastopnikov (v Londonu - op. pisca), trajno ponavljali prav do konca vojne. Vpad zaveznikov na Balkan je izostal kot ena največjih koncesij Stalinu in njegovi tretji internacionali. S tem pa ni bila samo zapečaten usoda Balkana, temveč je bila usoda vse Evrope, da, vsega sveta, položena v roke komunizmu (podčrtal pisec). Tako je komunistična ideologija dobila premoč, namesto da bi nastopilo ravnotežje sil, ki bi ga invazija zapadnih zaveznikov na Balkan gotovo dosegla«⁴⁴.

Podpolk. Peterlin je poleti 1942 s svojim štabom izdelal načrt za združitev vseh vaških straž v gibljive ilegalne enote. Ljubljansko pokrajino je razdelil na pet vojaških področij: 1. Krim in Rakitniška planota, 2. Snežnik in Javornik, 3. Mala gora pri Ribnici, 4. Polhograjski Dolomiti in Hrušica, 5. škočjanski in mirenski hribi. V ta načrt ni bila vključena Bela krajina. 9000 mož (legionarjev, vaških stražarjev in članov Slovenske legije) je razdelil na devet enot po približno 1000 mož⁴⁵. Za poveljnika jim je postavil bivše aktivne oficirje,

ki naj bi v primernem trenutku razglasili enote za jugoslovansko vojsko in razoroževali Italijane. Razen podpolk. Dežmana so vsi aktivni oficirji ostali v Ljubljani.

Vodstvo Slovenske zaveze je ob kapitulaciji Italije preimenovalo vse kontrarevolucijske vojaške enote v kraljevo jugoslovansko vojsko. Podpolk. Peterlin je ukazal, naj odidejo mlajši vaški stražarji z orožjem v gozd in naj ustanavljajo oddelke »slovenskih goščarjev«, ki naj se organizirajo v bataljone Slovenske narodne vojske kot sestavnega dela jugoslovanske armade. S četniki naj sodelujejo, partizanov naj ne napadajo, če bi jih pa ti napadli, naj se odločno branijo. Od italijanskih enot naj dobijo čim več orožja in municije ter oboje poskrrijejo v gozd⁴⁶. Vse to za boj proti Nemcem. Ker večina poveljnikov vaških straž Peterlinovih sporočil ni prejela, pač ob kapitulaciji Italije niso vedeli, kaj storiti. Usoda vaških straž je bila odslej večidel odvisna od iniciative posameznih poveljnikov.

V Rokodelskem domu v Ljubljani so se 9. septembra dopoldne zbrali k posvetu vodstvo SLS, vodstvo Slovenske legije in višji oficirji. (Politiki: Avsenak, Kranjc, Vauhnik, podpolk. Krenner, podpolk. Peterlin, kap. Šturm; duhovnika: Križman, Godina). Govorili so o vaških stražah. Na tem posvetu naj bi Vauhnik povedal, da so se Angleži že izkrcali na Reki in v Trstu, pa da bodo prišli v Ljubljano prej ko Nemci; če pa bi prišli tja prej Nemci, naj gredo vaške straže naproti Angležem⁴⁷. Eden od politikov je vprašal Peterlina, če misli iti na teren vaškim stražam osebno poveljevat, na kar je ta odgovoril, da ne⁴⁸.

42 Ralph Ingersoll, Strogo zaupno, Ljubljana 1947, 77 in 362.

43 Gl. Metod Mikuž, Pregled zgodovine NOB v Sloveniji, knj. 3, Ljubljana 1973, 8. - citiram: Mikuž, NOB III.

44 Vauhnik, Nf, 341-342.

45 Ti računi so bili precej nerealni. Vse vodstvo protikomunističnega tabora se je premalo zavedalo, da vaški stražarji niso bili redna vojska, ampak prostovoljci, ki niso bili oficirjem niti pol toliko na voljo, kot so redni vojaki svojim.

46 Prim. Saje, Bigr, 587.

47 To je povedal Peterlin jeseni 1945 pred sodniki v Ljubljani, kamor je bil nasilno prepeljan.

48 Miloš Stare je povedal konec 1944 v Guberju pri Ljubljani, da je Peterlin odgovoril precej zafikljivo.

Ker zavezniškega izkrcanja ni bilo, se je pri delu vodstva SLS in Slovenske legije vedno bolj krepilo mnenje, da se bo treba pogajati z Nemci, ki so bili že dejanski gospodarji Ljubljane in krajev ob južni železnici do Trsta in Reke. Zato je Slovenska legija vaškim stražam na Vrhniki in v Borovnici svetovala, naj poiščejo z njimi stik.

USODA POSTOJANK VAŠKIH STRAŽ

- NA NOTRANJSKEM

Ob kapitulaciji Italije je bilo na Notranjskem 36 postojank vaških straž z okrog 2000 možmi. Po 9. septembru so se posadke delno zbrale na Vrhniki, v Borovnici in Logatcu. Nekatere so se umaknile v gozdove in čakale, kaj bodo storili Nemci, nekatere so se razšle.

Samo močna posadka v Rovtah, ki je Italijanom zaplenila dva topova, je ostala na svojem mestu. Terenci so se nad njo maščevali tako, da so Nemcem v Logatcu sporočili, da so Rovte zasedli partizani. Nemci so zato postojanko napadli, štiri vaške stražarje ubili, poslopje postojanke zažgali, vse ostale razorožili in odpeljali v Logatec. Končno je župnik iz Rovt Nemce prepričal, da so to protikomunisti. Nemci so fantom vrnilo orožje in jih prepeljali nazaj v Rovte.

Iniciativni so bili tedaj zlasti Šentjoščani. 25 dobro oboroženih mož in fantov je do ustanovitve domobranstva noč in dan manevriralo po hribih okoli Št. Jošta.

V najtežavnejšem položaju so se znašle vaške straže na Notranjskem, ki so bile odrezane od vseh središč. Partizani so napadli postojanko na Blokah, v kateri je bilo 300 vaških stražarjev, saj so se tja zatekle tudi posadke iz Loškega potoka. Šercerjeva brigada je napadala z orožjem, ki ga je pravkar dobila od Italijanov, tudi s topovi, ki so jih upravljali italijanski vojaki pod vodstvom gen. Ceruttija. Po celodnevem boju so se vaški stražarji vdali. Partizani so vse oficirje in vplivne vaške stražarje zvezali, ostale pa delno mobilizirali v svoje enote, delno spustili domov. Zvezane so odpeljali na Kočevsko in jih v Jelendolu, nekatere pa v Mačkocvu, strašno mučili in pobili. Župnika Antona Hrena, ki se jim je javil, so takoj za združnim domom v Novi vasi ustrelili.

Zatem je Šercerjeva brigada napadla v Pudobu moštvo treh postojank Loške doline in posadko iz Grahovega, 70 vaških stražarjev se je partizanom predalo, 55 pa se jih je z bojem prebilo na Rakek k Nemcem.

Posadka iz Begunj je šla 9. septembra v Cerknico in tam pobrala orožje, ki so ga pustili italijanski vojaki. Bila je prisiljena k umiku nazaj v Begunje, kamor je prišla tudi posadka iz Bezuljaka. Vseh vaških stražarjev je bilo 200.

Dva dni so se s partizani bojevali, potem pa se zaradi partizanske premoči v orožju in zaradi njihove obljube amnestije predali. 40 do 50 vaških stražarjev so partizani zvezali, odpeljali v Jelendol in Kočevje ter jih tam postrelili. Likvidirali so tudi večino tistih vaških stražarjev, ki so jih pozneje kje ujeli.

V dneh po kapitulaciji so partizani v okolici Cerknice nasilno zbrali skoraj 3000 mož in jih mobilizirali v svoje enote. Z Rakeka so na Cerknico udarili Nemci (19. spet.) in te nove partizanske enote razbili. Pri tem je padlo čez 100 partizanov. Vas je bila med bojem skoraj docela požgana. Veliko mobilizirancev, zlasti prejšnjih vaških stražarjev, je med spopadom pobegnilo domov⁴⁹.

- V DOLINI MIRNE

Posadke na Rakovniku, v Št. Rupertu in Mokronogu so štele okrog 200 mož. Šentruperčani in Rakovčani so osvobodili iz rok partizanov mokronoško posadko in skupno z njo odšli proti Sv. Križu, čez mejo do Krškega, od tam pa k skupini stot. Vuka Rupnika.

Del posadke na Čatežu so trije partizani z obljubo, da gredo nad Nemce, zvodili ob sodelovanju poveljnika vaških stražarjev v Trebnje, v roke partizanom. Ti so jih razorožili, bolj vidne pri Trebnjem pobili, ostale pa mobilizirali. Drugi del posadke se je prebil na Turjak.

Precej močno posadko vaške straže v Stični so najprej razorožili Italijani. Vaški stražarji so nato s šestimi francoskimi brzostrelkami razorožili vseh 300 Italijanov. Zatem se je stiškim borcev pridružila še posadka iz Temenice. Skupni bataljon je hotel odriniti proti Doberpolju, pa ga je aktivni poročnik Zupanc, ki je bil v bataljonskem štabu, izdal partizanom. Po njegovem obvestilu so se iz Trebnjega pripeljali z oklepnim vlakom partizani in bataljon na stiški postaji in okrog gostilne, kjer je bil štab, obkolili. Večino vaških stražarjev so potisnili v brigade, nekaj pa izpustili, nekaj pa zaprli.

- V BELI KRAJINI

Posadke v Semiču, Metliki, Črnomlju in Dragatušu niso dobile iz Novega mesta nobenega navodila.

Del posadke iz Metlike in posadka iz Dragatuša sta prišli v Črnomelj. Črnomeljski vaški stražarji so se prej delno že razbežali, sedaj so pa spet vzeli orožje v roke. Njihovi poveljniki so se dogovorili z italijanskimi oficirji, da odidejo skupaj proti Trstu. To kolono so pri Kočevski Reki razorožili partizani. V njej so prepoznali vaške stražarje, vidnejše od njih postrelili, večino drugih pa vtaknili v svojo brigado in jih postavili v prvo bojno vrsto. Le 16 belokranjskim vaškim stražarjem se je posrečilo priti do Trsta; tam so

jih prijeli Nemci in jih poslali na delo v Nemčijo.

Drug del metliške posadke je hotel z italijansko skupino z vlakom v Novo mesto. Že pri Gradcu so jih ustavili terenci in partizani. Ker so jim ti najprej obljubili amnestijo, je prišlo do pogajanj, ki jih je zagovarjal tudi poveljnik metliške postojanke. Končno so partizani skupino razorožili. Močna posadka vaških stražarjev v Semiču se je razšla.

TRAGIČNI KONEC ČETNIKOV V GRČARICAH⁵⁰

200 Novakovih četnikov, ki so nastopali kot Jugoslovanska vojska v domovini ali kot Dolenjski oziroma Centralni četniški odred, se je pomaknilo v Grčarice, to je v stransko dolino južno od Ribnice. To skoraj docela zapuščeno kočevsko vas je izbral maj. Novak za stično točko slovenskih in srbskih četnikov Liškega odreda⁵¹, sam pa je ostal v Ljubljani.

Dolenjski četniški odred so sestavljali štirje bataljoni po 50 mož. Skoraj pol moštva je bilo aktivnih oficirjev in podoficirjev, zvečine Slovencev. Ostali so bili legionarji z Dolenjskega in nekaj članov Sokolske legije. Poveljeval je aktivni major Danilo Koprivica-

Borut, po rodu Srb. Njihov kurat je bil Tonček Šinker, kaplan iz Mirne peči. Imeli so orožja, municije in hrane za kakšen mesec. Vas in bližnjo okolico so utrdili z bunkerji.

Boji med temi četniki in partizani so se odvijali v temle časovnem zaporedju:

SREDA (8. sept.)

Partizani Šerčerjeve brigade, ki sta jo ščitili proti severu Tomšičeva, proti jugu pa Gradnikova brigada, so začeli napadati. Zaradi njihove premoči so četniki opustili bunkerje zunaj vasi in se še bolj utrdili v vasi sami, posebno okrog poslopij, v katerih so bili štabi (bivša pošta, gostilna, hiša pri cerkvi). Nekateri so bili mnenja, da bi bilo prav narediti izpad, poveljnik pa je ukazal, da je traba vzdržati, ker je pomoč gotova in se že bliža.

49 Gl. Ferenc, Kapitulacija Italije, 264.

50 Viri za to poglavje: Čb, 104-108. - SVO, 68-76. - Vestnik, Buenos Aires 1963, 186-189 in 256. (Citiram: Vestnik.) - Saje, Bigr, 566-567, 584-586. - Zbornik dokumentov in podatkov o narodnoosvobodilni vojni narodov Jugoslavije, VI/6, dok. 72. (Citiram: Dok VI.) - NOV, 518-520.

51 Še danes je težko razumljivo, da se je četniški odred, v katerem je bilo 30 do 35 aktivnih oficirjev, odločil za to, da se utrdi kot postojanka, namesto da bi ostal gibljiva enota, zlasti še spričo dejstva, da so sami celo leto prej precej upravičeno kritizirali vaške straže, češ da so preveč navezane na postojanke. Poleg tega so bile Grčarice za utrjeno postojanko kaj malo pripravne.

HOPLA

AJA-TUTAJA

Nervozni starši so se pomirili, zibelka se pos-tilja. Na pobudo Iniciativnega odbora je predsedstvo UK ZSMS odprlo javno razpravo o predlogu statuta za študentsko organizacijo - Študentsko zvezo. Javna razprava bo trajala pred-vidoma do 10. 3. in do takrat imamo vsi čas, da pristavimo (ali umaknemo) svoj lonček. Še pred zaključkom javne razprave (ok. 20. 2.) bo sklicana seja IO in juha bo takrat najbolj vroča. Da se ne opečejo, bodo ukajevci sklicali svojo konferenco sredi marca. Še vedno bo vroče v začetku aprila, v času volitev v ZZD, ko bodo po fakultetah vzporedno potekale volitve poslancev v parlament Študentske zveze. Konec aprila se ima zgoditi konstitutivna seja parlamenta in ustanovni ses-tanek SZ in takrat bomo vsi skupaj že vsega siti.

HOPLA

TRAC

V primeru izrednega stanja se prof. dr. B.M. Zupančiču slabo piše. V svoj resume, ki je sicer zelo bogat, za leto 1974-1975 jasno in glasno navaja:

JLA:razvodnik.

Kot kaže, se bi moral pokoravati skoraj vsakemu drugemu študentu iz svoje predavalnice.

HOPLA

IZSEK

Ponedeljek. Seja predsedstva UK ZSMS. Ura je 19.15 min. Prva točka: obravnava prošenj. Študent predstavi prošnjo Iniciativnega odbora za izvedbo referendumu o odcepitvi Slovenije. Prosi za stalni naslov na Kersnikovi, žiro račun in ad-ministrativne usluge. Člani predsedstva se razvzemajo. Ali gre za politično odločitev ali za tehnično vprašanje? Smo avantgardna sila ali dajemo kuverte? Odločamo o referendumu samem ali o možnosti njegove izvedbe? Ali je študentska populacija družbena avantgarda, ali se zaveda političnosti trenutka in svoje vloge... Vprašanja obvisijo v zraku. Predlog za odobritev naslova in žiro računa je dan na glasovanje. 5 za, 3 proti, 3 vzdržani. Sklep ni sprejet. Ura je 20.00. Seja se nadaljuje.

ROLANJE

Novogradnji študentskega bloka sem že pisala. Stvar je v teku. Lokacijsko dovol-jenje ga postavlja v Rožno dolino med trinajsti blok in telovadnico. Malo se bomo stisnili, pa bo že šlo. Načrt gradnje bo izdelan konec meseca, marca naj bi se že kopalo in aprila gradilo. Problem denarja postaja v tem primeru zelo zanimiv. V knjigi Janeza Janše »Na svoji strani« namreč lahko preberemo, da se je funkcionarski dom v Bohinju zgradil iz (namenskih) sredstev za gradnjo in ob-novo študentskih domov. Ojej, kdo vse krade študentom d'nar.

HOPLA

POLITIK-OBLIKOVALEC

Predsedstvo UK ZSMS je evidentiralo študenta v Zbor združenega dela. Zaupanje in čast pripadata Romanu Jakiču. Predstavljal ga bo plakat na A3 formatu, ki ga bo lahko celo sam sokreiral. Oblikovalci so danes dragi.

HOPLA

OZEBLINE

Marmornata kočica ali uradno: prostori Študentski servis - vir mnogih glavobolov. Ampak glava neha bolet, pojavi pa se čir na želodcu, ko se preide na funkcioniranje te družbe z omejeno odgovornostjo. Delavci ŠS si že od 1985. leta poskušajo pridobiti status pravne osebe. Ob posredovanju informacij o zaposlovan-ju, želijo upravljati s presežki, za katere menijo, da jih ustvarijajo oni sami in ne študenti s svojim delom. Predsedstvo študentske organizacije še zmeraj zagovarja logiko, da presežek ustvarjajo študentje in je namenjen za njihove dejavnosti. Ta teden se bodo zopet sestali in upajmo, da se ne bodo pogovarjali samo o denarju, ampak tudi o kvalitetnem delu ŠS.

HOPLA

HOPLA

KDO DA VEČ

Vodstvo študentske organizacije se bo v četrtek pogovarjal s predstavniki DEMOSA o študentskih zadevah političnim or-ganizacijam. Zanima jih tisti program, ki se nanaša na Univerzo, izobraževanje in reševanje študentskih problemov sploh. Sami imajo izoblikovan svoj del zahtev in zanimivo bo, koliko jih bodo spravili pod streho DEMOS-u in koliko vsem drugim strankam, s katerimi nameravajo poklepetai prihodnjič.

HOPLA

KJE STE

Stari očaki govorijo, da se je pred leti v Ljubljani oglašalo mnogo skupin in posameznikov, ki so iskali prostor pod soncem za pripravo norih žurov, ki bi navduševali študentske množice. In obnovil se je klub K4. Programski odbor je objavil razpis in vabil vse zainteresirane za tovrstni biznis. Javil se ni nobeden. Programski odbor tako že ves čas sam skrbi za vsebinsko in največkrat tudi za tehnično stran programa. Peščica ljudi bo počasi izčrpana (kolikor ni že zdavnaj) in klub bo postal to (kar v veliki meri že je), kar nismo hoteli - disco.

HOPLA

ŠE JE DAN

Panika okrog Zakona o univerzi je odveč. Delovna komisija na Univerzi se še zmeraj ukvarja z njim. Pred dnevi so se z vodjo projekta, doc. dr. G. Trpinom, sestali predstavniki študentov in skupaj preživeli nekaj konstruktivnih ur v zatoh-li knjižnici Pravne fakultete. Študenti so se uprli okrnjeni pravici upravljanja, izrazili ogorčenje nad predlaganim dosmrtnim suspenzom opravljanja izpita, izrazili so dvom, da se bo socialni status študentov izboljšal in da se zato lahko poostrijo kriteriji študija ... in še in še. Bili so si enotni, da mnoge osnovne dileme o konceptu visokega šolstva pri nas niso rešene. (Tolažimo se, da zakon ni tisti, ki bi jih lahko rešil. Pomembna je nova teza, ki so jo predlagali študentje. Govori o Študentski zvezi. Nalaga ji polno pravico in obvezo, da pred-laga predstavnike študentov v organe upravljanja na Univerzi in drugod.

Sergeja Šorli

DELEGATSKA KONFERENCA

Imamo novega predsednika delegatske konference ali ne?

Majhna jedilnica študentskega naselja v Rožni dolini je prostor, kjer je 17. 1. 1990 potekala zadnja delegatska konferenca. Po mnenju nekaterih udeležencev je bil to neustrezen prostor in tudi seja ni bila na ravni prejšnjih. Zanimivo, da na seja niso bili člani UK, ker niso prejeli vabil. Pavle Krapež, bivši predsednik delegatske konference pravi, da so bili člani UK na seznamu vabil, se pravi, da so bila vabila odposlana. Vabil pa trije člani UK niso prejeli niti na dom niti na UK v Kersnikovi 4. Verjetno je nesrečno naključje botrovalo, da vabila niso prispela, kajti člani iz UK bi morali sodelovati na seja s svojimi izkušnjami in predlogi. Tako niso bili na seja Sergeja Šorli, delegat v svetu študentskega centra, Miha Škerbine, predsednik aktiva ZSMS delegatske konference, Gorazd Drevnšek, predsednik UK in Kristine Mikec, (bivše) podpredsednice delegatske konference. Majhna jedilnica študentskega naselja ni bila nabito polna, saj je število prisotnih komaj omogočalo sklepčnost seje. Najpomembnejši točki dnevnega reda sta bili izvolitev novega predsedstva delegatske konference in razprava o plačevanju stanarin. Pavle Krapež je bil na seja razrešen svoje funkcije, ker mu je potekel mandat in tudi ni mogel več opravljati delo predsednika. Na seja so bili predlagani štirje delegati za novega predsednika, od katerih sta ostala samo dva; Tomo Vangmüller in Eva Kramberger. Eva je funkcijo predsednika zavrnila, sprejela pa mesto podpredsednice. Na seja ni bilo Toma Vangmüllerja, kar ni motilo direktorja Miklavca, da ga ne bi izvolil za predsednika. Direktor Miklavc je trdil, da se Tomo strinja z mestom predsednika (!?) Delegati so le ohranili treznost in se odločili, da Tomo ostane kandidat za predsednika, ki ga je treba potrditi na naslednji seja delegatske konference. Eva pa bo kot nova podpredsednica sklicala

naslednjo seja. Vprašanje, ki se nam postavlja, je, komu se mudi izvoliti novo predsedstvo brez prisostvovanja članov iz UK. Tomo Vangmüller je predsednik VŠZD in celo nekateri študenti iz njegovega bloka menijo, da ni pravi človek za predsednika delegatske konference.

Druga pomembna točka na seja je bila razprava o plačevanju stanarin. Direktor Miklavc je zelo hitro razložil, kakšen primankljaj je nastal zaradi nizkih stanarin. Pri tem je navedel morje števil, ki jim nihče ni mogel slediti in tudi povedal, da izvršni svet ne more poravnati dolga iz republiških sredstev. Delegati so bili tako seznanjeni o neobhodni podražitvi stanarin in so sprejeli sklep o povečanju stanarin skupaj s štipendijami (podobno kot v Mariboru). Hkrati pa naj bi študentje v domovih plačali tudi poračun za nazaj v dveh obrokih. To je prav gotovo hud udarec za že tako plitek študentski žep. Delegati so vsi glasovali za povišanje stanarin, razen treh, ki so se vzdržali. Predsednik 5. bloka v Rožni dolini pravi, da so bili na seja v glavnem novi delegati, ki še ne poznajo dobro delovanje delegatske konference.

Kaj se da napraviti? Sedaj bo verjetno težko še kaj popraviti, vendar bi študentje morali biti bolj odločni pri sprejemanju odločitev. Nedavno so v Zagrebu študentje s protestom izsilili, da ni prišlo do povišanja stanarin v študentskih domovih. Denar prav gotovo je in prepričan sem, da bi se isto zgodilo v Ljubljani ob večjem protestu študentov. Tako pa ostane le pri pritoževanju, ki je bolj podobno nerganju kot pa pravemu protestu. Najbrž bo držalo, da imajo študentje tako vodstvo kot si ga zaslužijo.

Robert Gostinčar

RADIO STUDENT

UKV stereo 89,3 in 104,3 MHz

Ritmično-politični štab Radia Študent napoveduje izid prve LP plošče Dr.-Voica in njegovih T.R.P.-D.G. Dr.Voice je prvi potencialni šef republike, ki mu v žilah teče rok-enrol. Plošča bo izšla v sklopu njegove predvolilne kampanje še ta mesec, na njej pa bodo med drugim tudi legendarni SLOBOSONGI. Naročila že sprejema RŠ, pripravlja pa se seveda tudi živa promocija plošče.

Dr.Voica lahko slišite vsako nedeljo ob 11.15 na valovih RŠ-a v živo v oddaji POGOVORI S PREDSEDNIKOM.

RADIO ŠTUDENT, REVIIJA LITERATURA IN NAMA

razpisujejo

NATEČAJ ZA RADIJSKO IGRO,

ki mora izpolnjevati naslednje zahteve:

- biti mora radijsko izvedljiva,
- obseg ne sme presegati avtorske pole (16 strani),

- igra mora biti napisana v jeziku enega od jugoslovanskih narodov,
- prednost imajo tematsko in oblikovno nekonvencionalne radijske igre.

Besedila pošljite v dveh izvodih do 31. 3. 1990 na naslov:

**RADIO ŠTUDENT, CESTA 27. APRILA 31,
ŠN - BLOK 8, 61000 LJUBLJANA.**

Izdelke bo ocenjevala komisija, ki jo sestavljata po dva sodelavca Radia Študent in revije Literatura ter slovenski dramatik in režiser.

Zmagovalcu zagotavljamo izvedbo radijske igre na Radiu Študent in objavo v reviji Literatura. Uredništvu si pridržujeta ekskluzivno pravico do objave oziroma izvedbe vseh primernih del.

Denarne nagrade podeljuje **NAMA**, in sicer v vrednosti:

1. nagrada: 4.000.00 din
2. nagrada: 2.000.00 din
3. nagrada: 1.000.00 din.

TRIBUNA: Kaj pomeni biti študent-prodekan?

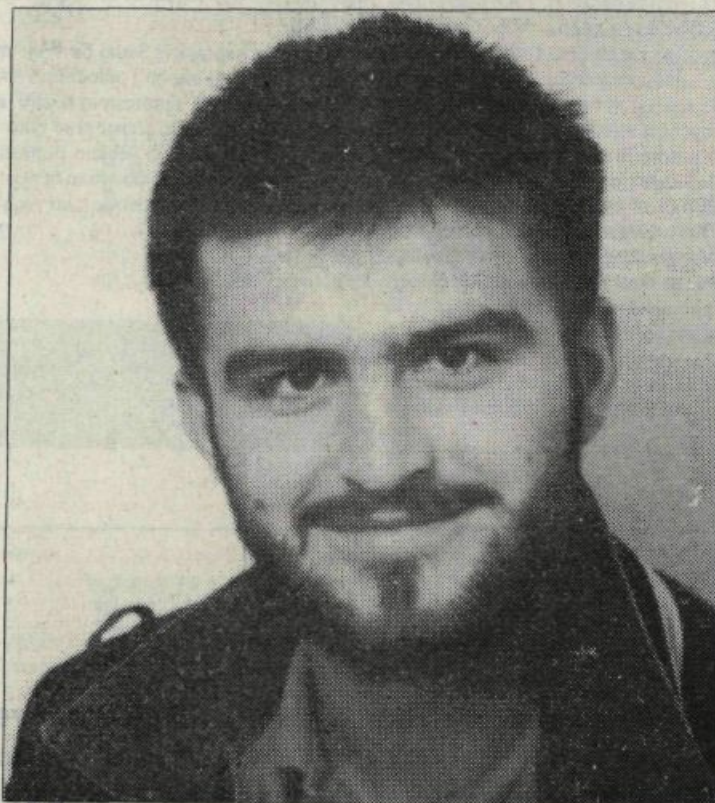
ROMAN J.: Svoje prodekanstvo sem začel opravljati letos v začetku študijskega leta. Osnovna naloga je pomagati pri delu prodekanu za študijske zadeve, pri reševanju študentskih prošelj in opozarjati vodstvo fakultete na probleme, ki se pojavijo v zvezi s študenti. Zadnjih petnajst let (če sploh kdaj), ni noben študent opravljal te funkcije, čeprav jo statut predvideva. Študentska organizacija na FF je predlagala, najse to mesto zapolni, kajti povezava med študenti in organi upravljanja na fakulteti je sicer dobra, med samim vodstvom in študenti pa je skoraj ni. Študent-prodekan je v bistvu funkcija, ki ta stik vzpostavlja. Na dekanovem kolegiju lahko študent sproži določene iniciative, čeprav pa bistvenega vpliva na odločitve nima. Od njega samega je odvisno, če uspe vodstvo prepričati o stališčih, ki so v dobro študentski populaciji na fakulteti in Univerzi.

Največ dela sem imel na začetku leta, ko so se pojavili zapleti ob vpisu. V tem času so se študentje največ obračali name, da bi zagovarjal upravičenost prošelj pri komisiji za študijska vprašanja. Ta namreč obravnava zavrnjene prošnje za vpis in bil sem neke vrste zagovornik vseh tistih, ki so se obrnili na vodstvo študentske organizacije, za pomoč. Uspelo mi je. To so bolj vidni rezultati mojega dela, drugače pa je dovolj pozitivno dejstvo, da sem v dogajanju samem. Razpolagam z veliko več informacijami kot študenti v fakultetnem svetu, ki dobijo v bistvu le neko zaključno poročilo o stvareh, ki se dogajajo in o katerih odločajo.

TRIBUNA: Lansko pomlad je bilo na FF zelo burno. Studentje ste podprli profesorje v njihovi stavki. Kakšno je danes tvoje stališče o tem?

ROMAN J.: Stavka profesorjev je v bistvu sledila študentskemu bojkotu predavanja in je imela tri temeljne zahteve: povišanje plač, sistemsko ureditev financiranja in avtonomijo Univerze. Vzrok, da

ŠTUDENT-PRODEKAN

Študent-prodekan je funkcija, ki jo opredeljuje statut fakultete in Univerze že dolga leta. Nasploh statuti, pravilniki, merila delovanja predvidevajo mesta za študentske predstavnike v raznih komisijah, organih upravljanja, ipd. Mnoga od teh so prazna in redki so, ki jih zaradi tega boli glava. Študentje smo pač dolga obdobja omrtvičena, plazeča se gmota, ki jo kak strupen ugriz vrže v zrak, nato pa za dolga leta ponikne sama vase. Torej: študentska organizacija na Filozofski fakultet se je letos spomnila izkoristiti dano nam možnost in izbrali so kandidata za funkcijo študenta-prodekana. Izbrani se ukvarja tudi z študentsko zvezo, pripravami jugoslovanske filozofijade in ... Tukaj je: **ROMAN JAKIČ.**

smo študentje podprli stavko, je prav v zadnjih dveh zahtevah, ki smo ju izrazili že sami ob našem bojkotu. Stavkovni odbor še deluje, naša vez pa ni več tako močna, saj menimo, da so premalo poudarjali zadnji dve zahtevi in preveč potencirali prvo, na koncu pa niso dosegli skoraj ničesar. Spomladi me je najbolj presenetilo dejstvo, da je bila stavka profesorjev na FF prva po drugi svetovni vojni. Ne precenjujem pomena FF v družbenem prostoru. Mislim pa, da bi morali že prej poseči v razvojno pot Univerze.

TRIBUNA: Morda se delavci FF tega zavedajo, saj je danes njihov vpliv zelo viden. Kaj meniš o predlogu za Zakon o Univerzi, ki ga je predložila vaša fakulteta?

ROMAN J.: Stavkovni odbor igra še zmeraj pomembno vlogo in z njim še zmeraj sodelujemo, čeprav se zavedamo, da nimamo nobenega vpliva na razdelitev sredstev, s čimer se še zmeraj ukvarjajo. Še pred pripravami za Zakon smo sodelovali pri spremembah statuta FF, kjer smo med drugim pometli s klavzulami o družbeno-politični sprejemljivosti profesorjev, ki je omejeval habilitacijski postopek za profesorje, »nezaželjene« na Univerzi, na fakulteti pa so se nam zdeli povsem primerni. V starem statutu je bilo sedemkrat omenjeno »izredno stanje« in nobenkrat »svoboda«; sedaj smo to malce obrnili... Statut je kompatibilen s predlogom o Zakonu Univerze, ki ga je prav tako pripravila delovna skupina pri stavkovnem odboru, ki jo je pooblastil zbor delavcev fakultete. Takrat še nismo vedeli, da bo za to zadolžena komisija pri Univerzi tako »pohitelja«. Dogajanje okrog tega me spominja na oblikovanje nove ustave: skupina pisateljev je izdala svoj predlog in v kratkem času za tem je bil izdan dolgo pričakovani uradni predlog. Zelo podobno je zagledal beli dan uradni predlog za izdajo Zakona na Univerzi in zdi se mi, da ima toliko pomanjkljivosti prav zaradi naglice, v kateri je bil izdan, čeprav smo zaman čakali nanj več kot leto dni.

N A G R A D E

ŠTUDENTJE - PREŠERNOVI NAGRAJENCI

8. FEBRUAR - dan, ko umre PREŠEREN

nan zaklad : Poezije dr. Franceta Prešerna
Teга leta France Prešeren umre prvič.

ČETRTEK

8. februar 1990, ob 11.30 uri :

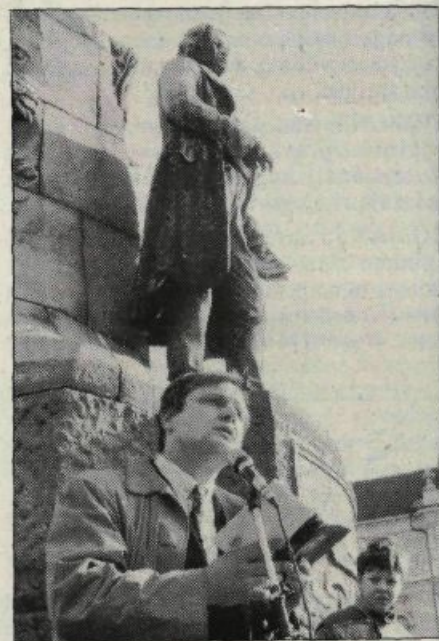
Stoenainštirideset let smrti F. Prešerna. Pesnik je star stodevetinosemdeset let. Nekaj kilometrov od kraja smrti - slovenska prestolnica Ljubljana. Poslopje Univerze. Tudi tam. Kip pred njo. Temno siv. Edvard Kardelj še vedno obrnjen s hrbtom proti njej.

Predprostor pred sobo rektorjev, na vrhu stopnišča desno - zbor nagrajencev. Ja. Letošnjih nagrajencev. Od pol dvanajste do dvanajste ure pridejo gostje, dekani visokošolskih organizacij, rektor, prof.dr. Boris Sket, predsednica odbora za Prešernove nagrade študentom, prof.dr. Breda Pogorelec, in prorektor, prof.dr. Srdjan Bavdek. Zdaj se slovesnost - predstava lahko začne.

ob 12.00 uri :

Zbornična dvorana. Prej naštetih ljudi v njej. Kar naenkrat tišina.

Pevski zbor dvignjen nad njimi : " Žive naj vsi narodi, ki hrepene dočakat' dan, da koder

sonce hodi, prepir iz sveta bo pregnan, da rojak prost bo vsak, ne vrag, le sosed bo mejak...."

Pevci na balkonu utihnejo in rektor Univerze Edvarda Kardelja, prof.dr. Boris Sket, začne slovesnost s pozdravnim govorom in med drugim reče : " Ob našem pesniku bomo danes počastili tudi skupino deklet in fantov, ki niso čakali na uradno dovolilnico ali celo zahtevo po ustvarjalnem delu. To so tisti, ki jih je študijska in delovna vnema že zgodaj zanesla čez meje povprečnosti. Želim, da bi se plamenček genijalnosti, ali vsaj nadarjenosti, ki nedvomno greje plodove njihovega dela, kljub otožnosti našega okolja vzplamtel in naj jim težave, ki jih gotovo čakajo na poti, ne vzamejo korajže ... Dobro ste zastavili, zato vam brez zadržka in iz vsega srca čestitam k nedvomnemu uspehu. Zgodaj ste si tudi prislužili priznanje. Vendar si ne morem kaj, da vas ne bi opozoril na pasti, ki jih takole priznanje rado skriva. Predvsem ga ne vzemite za samoumevnega, saj se boste tako izognili možnim poznejšim razočaranjem. Je prisluženo, a ni samoumevno. Vedite, da se morate tudi ob dokaj številnih kakovostnih predloženih delih nekoliko zahvaliti sreči, da ste bili izbrani tudi vi. Morda se kdo med vami premalo zaveda, kako pomembna je bila pri delu pomoč mentorjev, ki so stali za vami. Tudi, če se vam danes zdi, da ste delali čisto sami..."

foto: Milan Mrčun

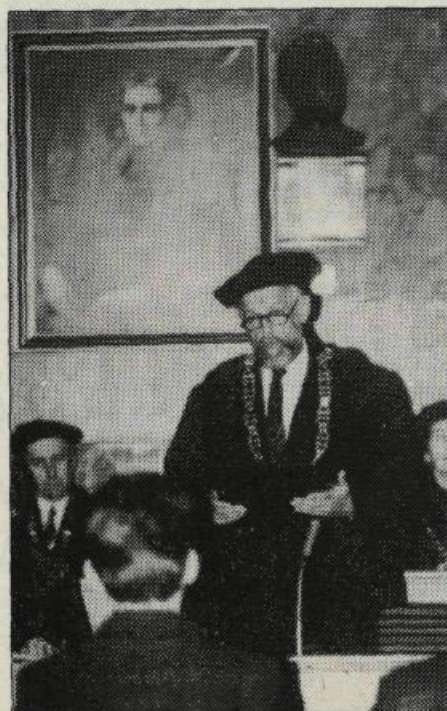
Univerza Edvarda Kardelja v Ljubljani, oziroma njen odbor za podelitev Prešernovih nagrad študentom, vsako leto ob slovenskem kulturnem prazniku - 8. februarju, podeli najboljšim študentom, ki se odzovejo na razpis tem, Prešernovo nagrado za študente. Namen te nagrade je spodbujanje znanstveno raziskovalne in umetniške dejavnosti študentov dodiplomskega študija. Odbor podeli največ 12 nagrad, pri tem pa skrbi, da so med nagrajenimi ustrezno upoštevana predložena dela z vseh področij visokošolskega študija.

ČETRTEK

8.februar 1849, ob 7.30 uri :

Kogar bogovi ljubijo, umrje mlad.

Teга dne je v Kranju Prešeren zatínil svoje trudne oči z boleštnim vzdihom : " Vzdignite me, zadušiti me hoče !" In tedaj so zapeli tudi po Ljubljani mrtvaški zvonovi, narodna straža ga je nesla k pogrebu, in ob krsti so stopali dijaki ljubljanske akademiške legije.Pri vsem tem slavlju in pompu pa niso vedeli, koga polagajo v grob, in ko so ga zagreblili v mrzlo grudo, jim je ostal v rokah nerazrešen, nepoz-

Nihče ne ploska.

Za rektorjem v krajšem nagovoru predsednica odbora za Prešernove nagrade, prof.dr. Breda Pogorelec, predstavi delo odbora in poudari, da so bili pri pregledovanju razprav pozorni na dvoje. Na uporabljeno literaturo in na strokovno znanstveni izraz. Glede literature je pri nekaterih študijah presenečala delna zastarelost posameznih navedenih del. Vprašanje je aktualno za vse stroke brez izjeme, posebej pa seveda za tiste, kjer je ne le razvoj, ampak tudi smiselnost zastavitve posamezne raziskave odvisna od stopnje informiranosti o stanju ustreznih raziskav v svetu. Drugo, nič manj pomembno vprašanje, zadeva jezikovni izraz. Nekatera od predloženih del so letos pokazala ne le primanjkljaj v standardni izrazni kulturi, ki zadeva predvsem pravopis, temveč kar nepoznavanje jezika.

Tako je odbor za Prešernove nagrade študen-

zmožnost), mentor prof.dr. Breda Pogorelec; BRANE NASTRAN s Fakultete za sociologijo, politične vede in novinarstvo za delo Deregulacija in socializacija medijev, mentor prof.dr. Slavko Splichal; JUDITA DACA s Fakultete za naravoslovje in tehnologijo za delo Kemijsorbati p-hidroksi metilbenzota na SiO₂ : možnost uporabe kot "prodrug" principa, mentor doc.dr. Stanko Srčič; ROK HROVATIN s Fakultete za strojništvo za delo Optimizacija parametrov laserskega označevanja, mentor prof.dr. Janez Možina; JURE ŠKARABOT s Fakultete za naravoslovje in tehnologijo za delo Moduli integralnih operatorjev, mentor prof.dr. Matjaž Omladič; JUŠ KOCIJAN s Fakultete za elektrotehniko in računalništvo za delo Računalniško podprta sinteza multivariabilnih regulatorjev, mentor prof.dr. Rihard Karba; ANDREJ TRAMPUŽ z Medicinske fakultete za delo Lokalizacija sestavin motorične ploščice v skeletni mišici v različnih poskusnih razmerah, mentor prof.dr. Janez Sketelj; MARJETKA URBAS z Biotehnične fakultete za delo Kemična sestava tanina kostanja(Castanea sativa Mill), mentor doc.dr. Vesna Tišler; MATEJ DEMŠAR, prav tako z Biotehniške fakultete, za delo Imunohistokemično določanje gastrinskih celic v sluznici želodca prašiča, mentor asist. mag. Polona Junteš; JOŽE SLAK s Fakultete za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo za delo Prenova arhitekturne dediščine, mentor prof.dr. Peter Fister; NATAŠA PAKLAR z Akademije za glasbo za izvedbo Mozartovega koncerta za flavto in orkester v D - duru, mentor prof. Fedja Rupel; ter JANEZ RAKUŠČEK z Akademije za gledališče, radio, film in televizijo za dramatisacijo novele Vladimira Bartola : Don Lorenzo, mentor prof.dr. Andrej Inkret.

Nagrajenci so prejeli plaketo z vgravirano Prešernovo podobo, listino in denarno nagrado

v višini 2.310 dinarjev. Vse to jim je, vsakemu posamezniku posebej, izročil prof.dr. Boris Sket. Dvorana vsakemu posebej zaploska. ob 13.25 uri :

Konec ljubezni do mrtvega. Zbor na balkonu končuje Gaudeamus, ljudje v zbornični dvorani polagoma vstajajo s sedežev in kultivirano odhajajo v malo sejno sobo, v katero jih ob koncu slovesnosti rektor povabi na sprejem. Sedmina! Ampak to je že druga zgodba ali pa vprašanje, zakaj Slovenci tako radi mislimo na vzklik : " Viva la muerte !"

Klemen Zorman

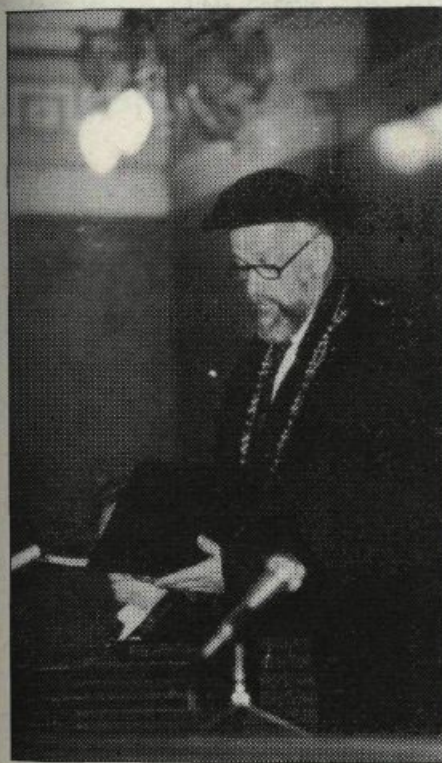

foto: Milan Mrčun

tom na podlagi razpisa 216 tem za raziskave in umetniške stvaritve v letu 1989 sprejel odločitev, da nagradi 12 del od vsega skupaj 19 predloženih.

Univerzitetni Prešernovi nagrajenci za leto 1989 tako postanejo :

ANDREJA GANTAR s Filozofske fakultete za delo Zavest o slovenskem jeziku in jezikovna kultura slovencev (jezikovna zavest in izrazna

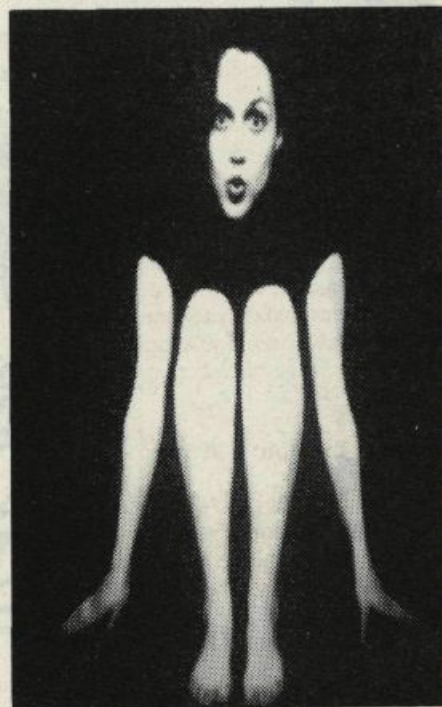

foto: Aleš Debeljak

ŠE O ŠTUDENTSKI ZVEZI

Tole preklanje in ribarjenje v kalnih vodah Študentske zveze je postalo že odiozno - kot je vedno, kadar so vmes osebni interesi. Zato bi rad takoj na začetku povedal, da se ne mislim potegovati za nobeno funkcijo niti prositi za kakršenkoli denar pri novi.

V prejšnji številki Tribune je bil predstavljen en pogled na novo Študentsko zvezo. Kot udeleženec srečanj Izvršilnega odbora za pripravo nove ŠZ bi rad povedal, za kakšno organizacijo si prizadeva večina izmed nas.

1. Namen ustanovitve IO za pripravo nove ŠZ je razviden že iz naziva. Predstavniki skoraj vseh fakultet smo se strinjali, da študentje potrebujemo drugačno organizacijo, kot je sedanja. Na kratko: dovolj nam je kardeljevskega odkrivanja Amerik in mešanja najbolj nemogočih sestavin v istem loncu (kot je npr. stanovskost in političnost,...), zato smo hoteli narediti normalno študentsko organizacijo. Govorjenje o nekakšni legitimnosti, ki jo je P UK s svojo navzočnostjo dalo temu krogu, je nerazumljivo; prej bi namreč veljalo obratno (če pomislimo na nesklepčne konference in na klinično smrt UK-jeve baze, študentov). Predstavniki P UK pa je (verjetno po zakonu inercije) največ pripomogel k temu, da se je v predlog novega statuta vneslo čimveč stare filozofije.

2. Razhajanje v pogledih na ŠZ je res načelne narave. Lahko bi ga primerjali z Baconovo prisposodbo o starih in modernih filozofih ter konjskih zobeh. Nobena skrivnost ni, da sedanja UK nima opore med študenti. Tako so člani izvršilnih organov prisiljeni, da sami ugotavljajo (upam, da ne izmišljajo), kaj študentje potrebujemo in si prizadevajo za uresničitev tega. Koliko so imeli pri tem srečno roko, naj vsak sam presodi. Bojim pa se, da je (bilo) ravno spogledovanje 'študentskih voditeljev' s politiko velika ovira pri tem, da bi bila UK res študentska organizacija. Vse do zadnjega leta je bil sistem tisti, ki je hotel politizirati vsako organizacijo, da bi pač imel oblast nad njo. Toda vztrajati danes pri tej filozofiji, to pa je že anahronizem. Zato vidim - in ne le jaz - rešitev le v tem, da se ŠZ definira kot organizacija, ki se zavzema za

- vsebinsko kakovosten študij,
- dostojne življenjske razmere študentov in
- možnost za vsestransko osebno udejstvovanje študentov.

3. Gotovo si nihče ne dela utvar, da bo s sprejetjem novega statuta kar naenkrat vse lepo in prav. Edino, kar je v zvezi s statutom res nujno urediti, je dosledna ločitev ŠZ od profesionalne politike. O najpomembnejših stvareh pa bomo odločali študentje sami, s tem, komu bomo zaupali, da razpolaga z našim denarjem in dela v našem imenu. Osebo sem precej nezaupljiv do tega, da bi bilo šivanje novih zaplat na staro obleko (in obratno) uspešno. Navsezadnje je vedno odločilen človek. Če si sposodim zelo slikovito primerko: trabant, pa četudi reformiran, ostane trabant in ne bo nikoli mercedes.

Peter Lah

Prišli Slovencem bi že zdavnaj zlati časi
ak'klasik bil bi vsak, kdor nam kaj kvasi.
(F. Prešeren)

KLJIČI M ZA BOJKOT

Jeseni je obstajala realna možnost, da študentov na fakultetah ne bi več morili s staro vsebino predmeta SLO in DS.

Vsi upi, da se bo zadevo dalo konstruktivno rešiti, so se izkazali kot utopični.

24. 10. 1989 je bilo na konferenci študentske organizacije odločeno, da bo odločitev o bojkotu predmeta prepuščena študentom posameznih fakultet.

Zaradi tega vabimo vse študentske organizacije in posameznike, ki bodo v drugem semestru bojkotirali predavanja tega predmeta, naj pokličejo 318 850 (Miha Škerbinc in Marko Gospodarič).

Predsedstvo študentske organizacije vam bo nudilo strokovno in organizacijsko pomoč.

V zadnjih mesecih se postavlja vprašanje, kakšen vpliv naj imajo študentje na Univerzi. Morda ne bi bilo napačno, če bi posvetili nekaj pozornosti vprašanju, kakšni profesorji nas učijo.

Pričujoči odlomki so iz pisma vrhunskega strokovnjaka in univerzitetnega profesorja, ki so ga imeli komunisti preveč radi, da bi ga pustili pri miru - in si je raje izbral mimejše delovno mesto pod ekvatorjem.

"Pred mesecem sem kupil mrežo 8 krat 60 m. Prvi lov je bil v Aligator Creeku. Res enkratno. Ko sem zvečer molil rožni venec, sem ugotovil, da je to res blagoslovljena dežela. Ribe vseh barv in velikosti in seveda velika luknja na mreži - verjetno je izvor v imenu reke."

* * *

"...Iz domovine prihajajo čudne novice. Ko se zmešajo s tropskimi cikloni, so še bolj čudne. Toda vseeno gre naprej. Red gods are falling down, F. Šetinc baje končuje knjigo 'Največja laž človeške zgodovine', doma pod oknom že dolgo ni opaziti špicljev, eden od največjih partijskih funkcionarjev organizacije YU univerz mi je poslal božično čestitko, srp in kladivo na zastavi bodo baje zamenjali s kombajnom in še in še."

* * *

"Tu je na videz vse mirno. Sosednji otok je v vojni. Vlada s sposojenimi helikopterji siplje bombe pa vseh 'at random'. Narod tam trpi."

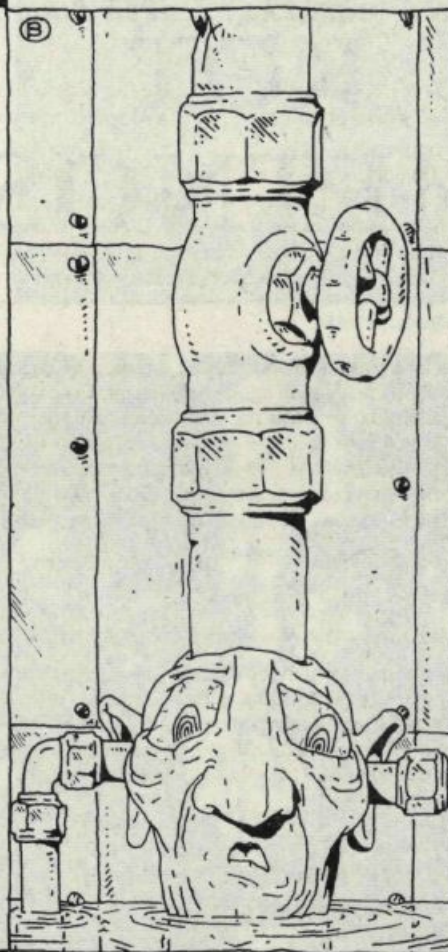
* * *

"Ljudje so tu bolni od napisov. Vsaka majica mora imeti napis. V Vaikavi je eden nosil velik napis na hrbtu: YOU DON'T USE WATER? YOU SMELL LIKE COMMUNIST! Mislim sem si: 'Ta bi v YU težko odnesel celo kožo, vsaj pred leti.'"

* * *

"Lep pozdrav vsem. Sedaj opazujte, kako bodo začeli ljudje obračati plašč po vetru. Kakšna pokvarjenost in hinavščina. To smo pač Slovenci."

PISMO IZ DRUGEGA SVETA

NEVARNO JE BITI IZVOLJENO LJUDSTVO

Goldstein, star dvaindevetdeset let, je doživel pogrome na Poljskem, koncentracijska taborišča v Nemčiji in vrsto drugih preganjanj Judov.

"O Gospod!" je rekel. "Ali ne drži, da smo tvoje izvoljeno ljudstvo?"

Nebeški glas je odgovoril: "Da. Goldstein, Judje ste moje izvoljeno ljudstvo."

"Ali ne bi bil že čas, da bi si izbral kakšno drugo?"

Anthony de Mello, Žabja molitev

NA STRANSKEM TIRU

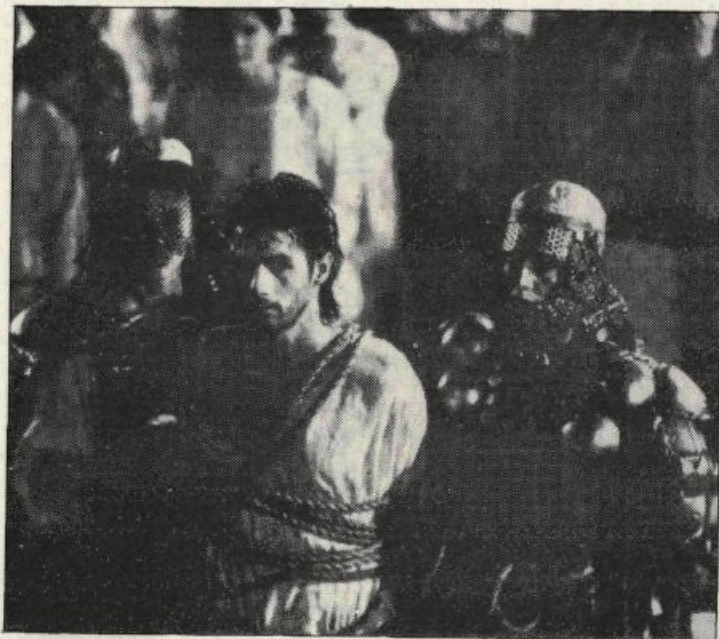
Spisek filmov, ki naj bi jih v Ljubljani prikazali, se je vsak drugi dan spreminjal. Na koncu smo pristali pri številki sedem, saj so šestim najavljenim filmom dodali še angleškega **Razdvojeni svet** Chrisa Mengesa. Prvi vtisi dajo vedeti, da gre za cvetober letošnjega FESTA. Zaenkrat lahko obžalujemo le to, da ne bomo videli (v prvi inačici predvidenega) madžarskega filma **Eldorado** Geze Bereményija, za katerega je režiser dobil nagrado Felix (za režijo). Hkrati pa lahko upamo, da to pomeni, da bo film vendarle odkupljen in pravzaprav na to mini-prireditev za to tudi ne sodi.

Letošnji FEST je otvoril kanadski film **Jezus iz Montreala** režiserja in scenarista **Denyisa Arcanda**. Film je v lanskem letu obkrožil večino svetovnih festivalov in pobral kar nekaj nagrad (nagrado žirije v Cannesu, nagradi občinstva v Torontu in Chicagu) in si zato prislužil čast, ki so jo pred njim med drugimi imeli Marmornati človek, Kagemusha, Svinčeni časi, Fanny in Alexander, Misijon, čisto na začetku pa M.A.S.H., Vrt Finzi-Continijevih in Andrej Rubljov. Spodobilo bi se, da bi film videli tudi v Ljubljani.

Arcand je navdušil že s svojim prejšnjim filmom **Propad ameriškega cesarstva** (Le Déclin de l'empire Américain, kjer s prikazom močnih in sočnih besednih dvobojev intelektualcev, ki kar naprej razpravljajo o spolnosti, ironično govori o moderni družbi in jo razkrinkuje. V filmu **Jezus iz Montreala** gre za podobno razgaljanje družbe in posameznikov. Zgodba govori o mladem igralcu Danielu, najboljšem v generaciji, ki od župnika montrealške cerkve dobi nalogo, da aktualizira znameniti tekst o Kristusu in v predstavi, ki jo tradicionalno vsako leto igrajo v dvorišču in posesti cerkve, odigra naslovno vlogo. Pri preučevanju kristusologije in modernega zgo-

Post - Festum (prvič)

FILM KOT UMETNOST

Jezus iz Montreala

Dvajseta ponovitev beograjskega filmskega festivala je mimo. FEST se je znova potrudil pokazati marsikaj, predvsem pa je poskušal vrniti gledalce v kino. Zdaj že tradicionalna ljubljanska obfestovska prireditev »Fest Post-Festum«, ki jo vsako leto prireja Cankarjev dom, pa ima predvsem namen pokazati filmske stvaritve, ki jih po drugi poti skoraj ni mogoče videti. Že dolgo je namreč tako, da naše distributerje razen ameriškega filma ne zanima čisto nič. Zato je vsakoletna reklamna parola »Post-Festuma« »neodkupljeni filmi« za ljubitelje sedme umetnosti znak za akcijo. Letos so v CD obljubili še več - »najboljše neodkupljene filme«. Ker tisto »najboljše«, če lahko sodimo po prvem tednu projekcij, kar drži, sploh ne bomo jezni, če bo kateri od sedmih tu prikazanih filmov kasneje le odkupljen za redno predvajanje, kot se je v preteklih letih z »neodkupljenimi« filmi že dogajalo.

dovinopisja pride Daniel do novih odkritij o Kristusovem življenju in nad tem je prevzet. S še šestimi kolegi odigra predstavo. Občinstvo je navdušeno, cerkvena oblast pa ogorčena nad novo podobo odrešenika. Nadaljni potek dogodkov prepelje do prepovedi predstave. Ker jo igralci vseeno poskušajo odigrati, reagirajo varnostniki in po naključju pride do tragedije. Daniel pade pod križem in je smrtno ranjen. V predsmrtni agoniji ima na postaji podzemne železnice še zadnji govor. Sledi razburljiv in odrešujoč finale.

Sarkastičen humor in satira sta glavna elementa tega odličnega filma. S tem orožjem gre Arcand v boj s človeško dvoiličnostjo in s konformizmom potrošniške družbe. Ob tem pa v glavni zgodbi, tisti o Kristusu, daje še eno videnje njegovega življenja in poslanstva in z njim uspešno napada verske predsodke. Tudi tu je dosleden in duhovit. Čeprav se zgodba odvija danes, film ves čas spremlja legendo. S tem režiser odlično poda primerjavo med usodo človeka nekoč in danes, med razčlovečenjem Kristusovega in Danielovega telesa... Zakaj je za temo filma izbral prav Jezusa? V filmu duhovito odgovarja, da je zdaj pač zelo moderen in gre v promet, a najbrž je dobro vedeti, da so vzroki globlji. Podobno kot pri Buñuelu in njegovem obračunu s cerkvijo, gre tudi pri Arcandu za velik vpliv vzgoje in šole (bil je dijak jezuitske šole) in o tem je sam rekel: »Zame je Evangelij past, iz katere se nikoli ne bom rešil«.

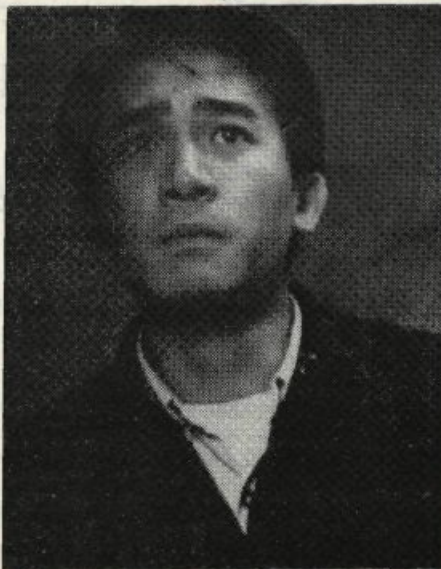
Ena od središčnih točk filma je tudi prikaz življenja oz. dela igralca. Biti igralec pomeni: prodajati svoje telo v vseh ozirih, še posebej po kosih pri snemanju reklam, razdajati svoj glas na sinhronizacijah porno filmov (po možnosti za več vlog hkrati)... Tudi tu je režiserjeva satira odkrita in močna. V drobcih, ki jih je treba brati skorajda med vrsticami, pa je avtor

natresel še mnogo pikrih misli o tem in onem. O umetnosti, odnosu kulturnega centra in kulturne province, odnosih med spoloma, predvsem pa je pokazal dovolj veliko razgledanost in tudi aktualnost (Bergman, Fellini, Kundera...). Ta odlični film, ki je tudi vrhunska zabava, je odlično posnel **Guy Dufaux**, nosilne vloge pa zelo dobro odigrali **Lothaire Bluteau** (Daniel), **Catherine Wilkening**, **Johanne-Marie Tremblay**, **Remy Girard**, **Robert Lepage** in **Gilles Pelletier**.

Poljski režiser **Krzysztof Kieslowski** je zdaj zvezda. Čeprav snema že od leta 1969, pa ima njegov prvi igrani celovečerec *Maska* (Blizna) letnico 1976. Po tem filmu jih je posnel še nekaj (Kinoamater, Brez konca), zaslovel pa je s *Kratkim filmom o ubijanju*, ki je bil proglašen za najboljši evropski film leta 1988. Vsi že vedo, da sta bila tako ta kot tu prikazani **Kratki film o ljubezni** (Krotki film o milosti) posneta v okviru televizijskega projekta desetih filmov o desetih božjih zapovedih. Dekalog Kieslowskega je bil prikazan na festivalu v Benetkah, letos pa v okviru programa Film in televizija tudi na FESTu. Kratka filma o ubijanju in ljubezni sta torej razširjeni, celovečerni verziji dveh zgodb, zapovedi iz tega ciklusa.

V svoji novi zgodbi Kieslowski zopet preprosto in učinkovito pove nekaj misli, popelje gledalca na prijetno potovanje. Zgodba filma je nemara znana že tudi tistim, ki ga še niso videli. Tomek je mladostnik, zaposlen na pošti, ki skrivoma in z neverjetno natančnostjo s teleskopom opazuje privlačno »sosedo« srednjih let v bloku nasproti. Idejo za to in tudi opremo mu je pustil prijatelj, pri katerem stanuje in zdaj ga je Tomek pravzaprav nadomestil pri »delu«. Zaradi očaranosti nad žensko začne delati tudi večje neumnosti. Pošilja ji poštna obvestila, češ da je zanjo prispela denarna pošiljka, krade njena pisma in začne raznašati mleko po hišah - vse le zato, da bi bil bliže njej in da bi jo vse bolj pogosto videl. Ker se stvar preveč zaplete, se mora razkrinkati. Izpove ji svojo ljubezen, a ga ona »pouči«, da ljubezni tako ni, obstajala naj bi le spolnost. V vrhuncu filma (odlično odigranem prizoru) ga zaradi »ejaculatio precox« posmehljivo pošlje v kopalnico in s tem poniža do take mere, da fant naredi samomor. Rezanje žil na rokah pa preživi in vlogi se zamenjata. Zdaj ga želi ona na vsak način videti, se mu opravičiti. Tomekova skrbnica (mati prijatelja, ki je odpotoval in mu predal štafeto opazovanj) odkrije zadevo in zato ne dovoli njenih stikov. Na koncu »predmetu poželenja« le uspe obiskati spečega Tomeka. Ko sedi ob njem, pogleda skozi teloskop in vidi... nekaj, kar bi lahko bilo, pa ni, nekaj, kar bi želela, da bi bilo ali nekaj, kar morda bo? Prizor je sanjski in odprt, a se sam ne nagibam k ugotovitvi (v Tribuni pred letom dni), da gre za »happy end«. Vse v filmu

Mesto žalosti

daje slutiti, da bo prej narobe. A to je stvar posameznika - ustvarite si konec po svoji podobi.

Kratki film o ljubezni je mali, komorni film čudovito ustvarjene atmosfere, z res presenetljivo poudarjenimi čustvenimi trenutki (glede na to, da je pravzaprav narejen zelo hladno, objektivno). Gre za vzdušje, ki se ga gledalec hitro nalezje, in ko je ujet, ga film seveda ne izpusti do konca. Za vrhunec mojstrstva ocenjujem doseganje takšne erotične napetosti kot je v tem filmu in to brez »goliš« ali »akcijskih« prizorov. Takšen film bi lahko veljal za recept slovenski kinematografiji - kaj in kako snemati? Poceni, preprosto, iskreno in zapomnljivo. Mi pa bomo najbrž imeli prej posneta znanstveno-fantastični film v vesolju ali pa kar musical kot pa kaj takega. Film je dobil na festivalu v Sao Paolu Veliko nagrado festivala. Glavni igralci **Grazyna Szapolowska**, **Olaf Lubaszenko**, **Stefania Iwinska** in **Piotr Machalica** so odlični, to pa velja tudi za fotografijo in predvsem za neverjetno enostavno, a zelo učinkovito glasbo. O Kieslowskem je bilo povedano že veliko, mi lahko le še enkrat dodamo - mož je dober in ta film velja vsekakor videti.

Prvi teden Post-festuma je zaključil tajvanski film **Mesto žalosti** (Beiqing chengshi, 1989) režiserja **Hou Hsiao-hsiena**. To je že deseti film nam doslej neznanega režiserja (letnik 1947) in zanj je prejel na lanskem beneškem festivalu Zlatega leva. Gre za zgodovinski film, prikazan v obliki družinske kronike. V ospredju je družina štirih bratov, ki jih je usoda vodila po različnih poteh. Eden od njih je izgubil v bojih na Filipinih in se v filmu sploh ne pojavlja, najstarejši je v ospredju dogajanja, saj skrbi za dom in številno družino, tretjega je družina poslala v Šanghaj za prevajalca, kjer se speča s

kriminalci (tihotapci), četrti, okrog katerega se tudi suče dober del filma, pa je gluhi od osmega leta starosti in se z ljudmi sporazumeva pisno. Čas dogajanja je obdobje med 1945 in 1949, kraj seveda Tajvan. Namen filma je bil prikazati del zgodovine tajvanskega naroda, ki je bil v mnogočem vedno odvisen od tuje oblasti. Do leta 1945 je bil namreč Tajvan že več kot 50 let pod japonsko okupacijo. Sedaj so prišli pod oblast »matere domovine« (Kitajska) in občutili še hujše pomanjkanje kot pod okupatorjem. Času, ki je dosegel višek v uporu leta 1949 (in njegovem krvavem zatiranju) je posvečen ta film.

Posnet je v počasnem ritmu, v obliki iz drobnih, komajda povezanih prizorov, sestavljenih v mozaik. Kamera je skoraj ves čas statična, ponavadi zajema ves prostor dogajanja in tam se brez montažnih rezov v enem dihu odigrajo prizori iz življenja. Režiser je povedal, da je bilo to narejeno zato, ker je hotel izpostaviti vtis dokumentiranja nečesa iz strani, brez komentarja, kot opazovalec vsega tega. Gre pa tudi za omejenost z lokacijami snemanja. Vse omenjeno daje vtis filmanega gledališča in je z močnimi prizori in vrhunskim likovnim slogom (fotografija, kostumografija, scenografija) prava paša za oči. Kot je režiser sam poudaril, je film izraz subjektivnih občutkov do tega časa, poskus simuliranja atmosfere tistega obdobja. Lahko rečemo, da je narejen zelo dobro, da pa je za spremljanje skoraj obvezno neko predznanje o temi, ki jo obravnava. Tega se je zavedel tudi režiser in je v uvod »za laike« dal dolgo besedilo, ki razlaga zemljepisne in zgodovinske podatke Tajvana. Vtis gledališkosti pa je avtor vsakič še povečal, ko je očitno zelo obsežno snov romana (prvotno je bil v načrtu šest ur dolg film - azijsko Dvajseto stoletje) podajal v zgoščeni obliki pri raznih pogovorih ob mizah. Ti bliskoviti pogovori so zelo težki (ali pa kar nemogoči) za spremljanje in to je za gledalca škoda. Režiser je bil neprizanesljiv in to mu lahko očitao, saj je težave naredil gledalcem po vsem svetu, najbrž celo domačim. V filmu govorijo mešanico mnogih dialektov, kar je bil v tistem času eden večjih problemov Tajvancev - sporazumevanje namreč. Film odlikuje ob omenjenem še odlična glasba in nekaj dobrih igralcev, predvsem **Liang Chao Wei** kot gluhonemi brat.

Kljub dobro opravljenem delu in nadpovprečnem izdelku je za mnoge dodelitev ugledne nagrade **Mestu žalosti** uganka. Večina nagiba k temu, da je poteza politična, njen namen pa odmik od evropske in ameriške produkcije in opozoritev gledalcev na »druge« filme. Če je tako, mu jo posebej privoščimo.

Miran Koritnik

Opomba: O filmih **Sedmi kontinent**, **Konec starih časov**, **Neslana šala** in **Razdvojeni svet** poročamo prihodnjič.

**SPORED
LJUBLJANSKE
KINOTEKE**

Torek, 20. 2. 90

LJUBIMCA IZ TERUELA (LES AMANTS DE TERUEL), Francija, 1962. Režija: Raymond Rouleau. Glasba: Mikis Theodorakis, Henri Sauguet. Glav. vl.: Ludmila Tcherina, Milko Šparemblek, Rene- Louis Lafrogue, Antoine Marin (v barvah).

Sreda, 21. 2. 90

KRVAVILOV (THE HUNTING PARTY), ZDA, 1971. Režija: Don Medford. Glav. vl.: Gene Hackman, Candice Bergen, Oliver Reed (v barvah).

SEDEMNAJSTI VZPOREDNIK (DIXSEPTIME PARALELE), Francija, 1968. Scenarij in režija: Joris Ivens. Dokumentarni film (v barvah).

Četrtek, 22. 2. 90

TRJE KONDORJEVI DNEVI (THREE DAYS OF CONDOR), ZDA, 1975. Režija: Sydney Pollack. Glav. vl.: Robert Redford, Faye Dunaway, Cliff Robertson, Max von Sydow, John Houseman, Walter McGinn (v barvah).

Petek, 23. 2. 90

BONNIE IN CLYDE (BONNIE AND CLYDE), ZDA, 1967. Režija: Arthur Penn. Glav. vl.: Warren Beatty, Faye Dunaway, Gene Hackman, Estelle Parsons, Michael J. Pollard, Dub Taylor, Denver Pyle, Gene Wilder (v barvah).

Sobota, 24. 2. 90

KRINKA (THE FRONT), ZDA, 1976. Režija: Martin Ritt. Glav. vl.: Woody Allen, Zero Mostel, Herschel Bernardi, Michael Murphy, Andrea Marcovicci, Lloyd Gough (v barvah).

Nedelja, 25. 2. 90

PADALCI PRIHAJAJO (THE GYPSY MOTHS), ZDA, 1969. Režija: John Frankenheimer. Glav. vl.: Burt Lancaster, Gene Hackman, Deborah Kerr, Scott Wilson, Bonnie Bedelia, Sheree North (v barvah).

Ponedeljek, 26. 2. 90

NOČNI PORTIR (THE NIGHT PORTER), Italija, 1973. Režija: Liliana Cavani. Glav. vl.: Dirk Bogarde, Charlotte Rampling, Philippe Leroy, Gabriele Ferzetti, Isa Miranda (v barvah).

Torek, 27. 2. 90

NA RAZPOTJU (NOW VOYAGER), ZDA, 1942. Režija: Irving

BISERI ZA OGRILICO

MALLE IN »NOVI VAL«

Sreda, 28. 2. 1990

DVIGALO NA MORIŠČE (Ascenseur pour l'échafaud, 1957) (glej spored)

Francoski režiser **Louis Malle** (letnik 1932) je v orbito svetovnega filma »priletel« kot asistent (korežiser) Jeana- Jacquesa Cousteauja pri slovitim filmu **Svet tišine**, dobitniku Zlate palme leta 1956 in še vedno edinem dokumentarnem filmu, ki je zmagal na Canneskem festivalu. **Dvigalo na morišče** je njegov prvi samostojni celovečerni film in, hkrati po dolgem času, debut kakšnega mladega avtorja v Franciji.

Če je že po vsebini »klasična« psihološka kriminalka v tradiciji filma Ne dotikaj se denarja, pa je po obliki, načinu snemanja nov, svež. Skoraj vsak kader v filmu je bil preračunano narejen tako, da se ustvari nek absurden in tuj svet, v katerem se junaki gibljejo kot preganjani in odvrženi. Vsebinsko? Julien se z ljubico Florence dogovori, da se znebita njenega moža. Izpelje »popoln« zločin, žrtev ubije tako, da daje vse slutiti, da gre za samomor. Pri pobegu pa se zatakne - običi v dvigalu med dvema nadstropjema. Florence ga zaman čaka. Medtem pa dva mlada zaljubljenca ukradeta njegov avto in zbežita v pustolovščine. Ker sta zasačena kot avtomobilska tatova, mladenič z revolverjem, ki ga najde v avtu, ubije nemška turista, ki ju presenetita. Ko Julien zjutraj le uspe priti iz dvigala, ga pred vrati pisarne že čaka policija. Obtožen je zločina, ki ga ni zagrešil, a kako se ubraniti obtožb, ne da bi razkril »popolnega«...?

Uspešen Malleov prvenec (nagrada Louis Deluc) je bil pravzaprav uvod v t.i. francoski novi val (Truffaut, Godard, Resnais, Rivette...) in tudi začetek zanimive kariere, ki je dala žanrovsko neverjetno raznolike filme (in zato tudi ne vedno enako uspešne): prek **Ljubimcev**, **Privatnega življenja**, **Viva Marie!** in **Lopova do Lacomba Luciena**, **Lepe punčke**, **Atlantic Cityja** in vrnitve v Francijo s filmom **Na svidenje, otroci** (Zlati lev, Benetke 87).

M.K.

Jeanne Moreau (prizor iz filma)

Rapper. Glav. vl.: Bette Davis, Claude Rains, Paul Henreid, Gladys Cooper, John Loder.

Sreda, 28. 9. 90

DVIGALO ZA MORIŠČE (ASCENSEUR POUR L'ECHAFAUD), Francija, 1958. Scenarij: L. Malle, Roger Nimier po romanu Noela Calefa. Režija: Louis Malle. Glasba: Miles Davis. Glav. vl.: Jeanne Moreau, Maurice Ronet, Georges Poujouly, Jean Wall, Lino Ventura, Yori Bertin.

DNEVI SLAVE (GIORNI DI GLORIA), Italija, 1945. Režija: Marcello Pagliero, Luchino Visconti. Dokumentarne posnetke je snemala skupina snemalcev iz Filmskih novic. Montaža: Mario Serandrei, Giuseppe De Santis. Glasba: Constantino Ferri.

Četrtek, 1. 3. 90

STRAHOTE BELE ZORE (THE WHITE DAWN), ZDA, 1974. Režija: Philip Kaufman. Glav. vl.: Warren Oates, Timothy Bottoms, Lou Gossett, Simonie Kopapik (v barvah).

Petek, 2. 3. 90

STRAŠILO (SCARECROW), ZDA, 1973. Režija: Jerry Schatzberg. Glav. vl.: Gene Hackman, Al Pacino, Dorothy Tristan, Ann Wedgeworth, Richard Lynch, Eileen Brennan (v barvah).

Sobota, 3. 3. 90

ZAPRTI DRUŽINSKI KROG (GRUPPO DI FAMIGLIA IN UN INTERNO), Italija-Francija, 1974. Režija: Luchino Visconti. Glav. vl.: Burt Lancaster, Silvana Mangano, Helmut Berger, Claudia Marsani, Stefano Patrizi (v barvah).

Nedelja, 4. 3. 90

NAPAD (ATTACK), ZDA, 1956. Režija: Robert Aldrich. Glav. vl.: Jack Palance, Eddie Albert, Lee Marvin, Robert Strauss.

Ponedeljek, 5. 3. 90

BILLY BUD, Vel. Britanija, 1962. Režija: Peter Ustinov. Glav. vl.: Terence Stamp, Peter Ustinov, Robert Ryan, Melvyn Douglas, David McCallum, Paul Rogers.

Prosimo občinstvo, da ne zamuja predstav. Kinoteka si pridruže pravico do spremembe programa.

Ki No Vice

● Takoj na začetku naj popravimo spodrslijaz iz prejšnje številke: pravi avtor knjige Coca Cola Art je **Bogdan Tirnanić** in ne Munitić, kot je bilo pomotoma navedeno. Vsem prizadetim in zavednim se opravičujemo. Knjigo velja prebrati ne glede na avtorja, zato tokrat še cena: 100 din.

● V januarju je svet filma ostal prikrajšan za kar lepo število znanih in manj znanih imen. Med drugim so umrli: angleški igralec **Terry-Thomas**, človek, ki je bil zaradi velike luknje med gomjima sekalca razpoznaven na daleč. Odlikoval se je v vlogah pokvarjenecv iz visoke družbe in pa v komičnih, najbolj pa si ga bomo zapomnili iz filmov »Pogumni možje v letečih škatlah«, »Dobro mi je, Jack«, »Ta nori, nori svet« in »Velika pustolovščina«, kjer je Tea For Two prepeval skupaj z Bourvilom in Luisom De Funesom. Umrli je tudi **Arthur Kennedy**, ameriški zvezdnik, ki so mu rekli »človek brez obraza«. Zaradi tako intenzivno odigranih vlog so ga ljudje zasebno komaj prepoznali. Večje vloge je odigral v filmih »Steklena menažarija«, »Elmer Gantry« in »Lawrence Arabski«. Komaj 40 let je dočkal drug angleški igralec - **Ian Charleson**, saj je umrl za aidsom. Spomnimo se ga po odlično odigrani vlogi v filmu Ognjene kočije, ko je upodobil Erica Liddela, šprinterja, ki se zaradi vere (posvečenega dne) odpove teku (in s tem najbrž tudi zmagi) na Olimpijskih igrah. V 82-em letu starosti je umrla tudi filmska in televizijska igralka **Barbara Stanwyck**, trikratna dobitnica nagrade Emmy (za TV vloge) in častnega oskarja za življensko delo. Ni več francoske igralkice in režiserke **Juliet Berto**, ki je umrla pri 42-ih. Igrala je v Godardovih filmih »Dve ali tri stvari, ki jih vem o njej«, »Kitajka« in »Weekend«, pa v Loseyevem »Gospodu Kleinu«, kot režiserka pa je debitirala s filmom Sneg. Po uspehu tega je kasneje posnela še nekaj filmov. Umrli sta tudi škotski igralec **Gordon Jackson** (med njegovimi najbolj znanimi filmi so Upor

na ladji Bounty, Veliki pobeg, Pomlad gospe Jean Brodie in Profesionalci) in italijanski novinar, slikar in režiser **Mino Guerrini**, avtor preko dvajset filmov (Ljubezen ima štiri dimenzije, Tretje oko, Sončni udar). Najbolj slavni sta nemara naslednji hollywoodski legendi, umrli v januarju: **Lyle Wheeler** in **Ava Gardner**. Wheeler, »zadnji veliki scenograf« mesta sanj, je dobil za svoje delo pet oskarjev (V vrtincu, Anna in siamski kralj, Obleka, Kralj in jaz, Dnevnik Anne Frank). Ava Gardner, slovita Bosonoga grofica, je bila nekaj časa simbol lepe, usodne ženske v hollywoodskih filmih. Najbrž je bil njen talent zelo podcenjen, saj je šele v zrelejših letih pokazala »nekaj več« (Noč Iguane, Mayerling, Svečenik ljubezni). Gledalci se je še dobro spomnijo iz filmov Gola Maja, Sneg na Kilimandžaru...

● Januarja je svojevrstno premiero doživel tudi (srednjemetražni) slovenski film **Silicijev horizont**. Film je znanstveno-fantastični, z nekaj posebnimi efekti, ki jih do zdaj nismo preveč poznali v slovenskem filmu. Izdelek je pravzaprav razširjeni študijski film, ima več scenaristov, več snemalcev in več producentov, scenografija in režija pa sta delo **Manufakture sa arhitekturo in film** (najbrž spet več ljudi). Nameni so očitno lepi, a je prvi vtis boji tak - veliko babic... Ljubljanske projekcije v Mini kinu Union pa so vzbudile precej zanimanja (najbrž zaradi dobro zastavljene reklame), saj si je film na petih projekcijah ogledalo 294 gledalcev.

● Mnogo slabše se je godilo skupnemu paketu Studia 37 (kratki film Nekoč je bilo in celovečerni Nekdo drug). V sedmih dneh je kino Vič obiskalo 635 gledalcev, kar je za Ljubljano porazna številka.

● Vse več pokazateljv kaže, da se gledalci vračajo v kino, kar je res zelo lepo. Ni pa še jasno, kaj je temu vzrok. Filmi, ki trenutno najbolj vlečejo in so za naše pojme že prave uspešnice, so vsi dosegljivi na video kasetah (Brezno, Indiana Jones in zadnji križarski pohod, Kdo je potunkal Rogerja Zajca...). Kaj pa, če tista teza, na katero so se vsi tako zvesto obešali, ne drži preveč? Tista namreč, da videopiratstvo odžira kinom publiko. Če se bo stvar nadaljevala, kot se je začela, teza propada. Mi pa v jok, he, he!

● Še dve predpustni - povzeti po Delu! Tomaž Domicelj se v svoji redni (?) rubriki Pop rock šok »z vročimi vestmi iz Londona« oglašva vsak teden. V časniku z datumom 25.1.1990 je med drugim napisal: »Odlikovanje za zasluge na področju umetnosti (podelila mu ga je francoska vlada) je dobil LALO SCHIFRIN. Lalo je po rodu iz Brazilije, najbolj pa je zaslovel s filmsko glasbo »Moški in ženska« (konec citata). Naš komentar: Ne vemo sicer natančno, katerega »moškega in ženskega« je imel Tomaž v mislih (ker poleg ni originalnega naslova filma), a če je mislil na film Claudea Leloucha s tem naslovom (Un homme et une femme, 1966), mu sporočamo, da je glasbo zanj napisal (in tudi slovel po njej) **Francis Lai**.

V Petkovem tednu (teden dni kasneje) pa smo našli še en biser. V predstavitivi filmov, ki se bodo vrteli v Kinoteki, ob Hazarderju s Paulom Newmanom, piše: »Zgodba je sila preprosta: poklicni igralec biljarda se zalubi in začne izgubljeni v igri.« (konec citata) Naš komentar: Sila preprosta obnova filma, še posebej zato, ker sploh ne ustreza dogodkom v filmu. Vsi, ki so ga videli, to vedo, zato enako priporočamo tistim, ki o tem pišejo.

Kdo pravi, da Slovenci nimamo smisla za humor. Za pusta vam želimo še veliko takih informacij!

M.K.

VIDEOTEKA

GALERIJA ŠKUC Stani trg 21 Ljubljano
pon - sob 10 - 21 tel: 216 540

AND GOD CREATED WOMAN

Režija: Roger Vadim

Gl. vl. Rebecca De Mornay, Vincent Spano, Frank Langella, Donovan Leitch.

Mlado, privlačno dekle hoče na vsak način iz zapore, kamor je prispelo po tuji krivdi - ker je pomagalo prijatelju v težavah. Pripravljena je storiti marsikaj in to tudi stori. Poroči se s prvim moškim, ki ga v zaporu pač lahko sreča, ker le tako lahko pride »pogojno« na prostost. Čeprav gre v začetku vse narobe, se zakonca po sili le vzljubita.

Film je nekakšna mešanica med pustolovskim filmom in melodramo, predvsem pa je to modernizirana verzija slovitega istoimenskega filma (Et Dieu crea la femme, 1956) z Brigitte Bardot - istega režiserja. Gledljiv, a povprečen izdelek iz nekaj pop-rock glasbe in dobro odmerjenimi erotičnimi prizori. Vadim je to vedno znal.

HAPPY NEW YEAR

Režija: John g. Avildsen.

Gl. vl.: Peter Falk, Charles Durning, Wendy Hughes, Tom Courtenay.

Prefinjen ropar si ne more kaj, da s kolegom ne bi poskušal oropati skrbno zastraženo in »neprebojno« draguljarno. Priča smo psihološkemu podvigu stletja. Ker je v tej kriminalki zaposleja predvsem um in manj orožje in ker je tudi polna humorja, si za spremembo lahko avtorji privoščijo srečen konec - za roparje.

Gre za še eno ameriško inačico francoskega filma - tokrat za film »La bonne année« Claudea Leloucha. Dobra fotografija in glasba, zelo dobri igralci - predvsem Falk v trojni vlogi in standardno solidna režija Avildsenja (Rocky, Karate Kid) so dali zabavno miniaturu. Če ste za nekaj lahkega, je to film za vas.

RUNNING ON EMPTY

Režija: Sidney Lumet.

Gl. vl.: Christine Lahti, River Phoenix, Judd Hirsch, Martha Plimpton.

Ameriška zakonca z dvema otrokoma že štirinajst let bežita pred agenti FBI. V času vietnamske vojne sta namreč podministrala laboratorij, v katerem so delali napalm, misleč, da bosta s svojo gesto ustavila vojno.

Skozi to zgodbo s političnim ozadnjem je režiser naredil predvsem film o ljubezni - mladostni, zreli, ljubezni otrok do staršev, ljubezni do umetnosti in predvsem starševski. Čeprav film na koncu zvoeden v klasično melodramo s (pogojno) srečnim koncem, je Lumet pokazal, da tudi iz take snovi lahko naredi dober film. Največ zahvale gre igralcem - predvsem Hirschu (psiholog v Navadnih ljudeh) in Lahtijevi (»ženska v belem« v filmu Zakaj ste me obsodili na življenje?). Sicer pa se pri Lumetu (Dvanajst porotnikov, Grič izgubljenih, Utva, Equus, Umor v Orient Expressu, Pasje popoldne, TV mreža, Obsodba...) filmi delijo na dobre in še boljše.

M.K.

Zakon neke ameriške zvezne države vsebuje člen, po katerem policija ne sme aretirati sumljive osebe, dokler ta jé. Zabeležen je primer, ko je nek kriminalec jedel pred policaji, da bi se rešil, vendar se je prenajedel in umrl.

Prav to je moto Hrvatineve predstave Kanon. Za kaj gre? Kanon, pisan bodisi z veliko, bodisi z malo začetnico, je neprekršljiva cerkvena norma in struktura glasbene kompozicije. V našem primeru gre za prvo, torej cerkveno načelo, ki ga zastopa skupina Fratres, skupina enako oblečenih ljudi. Ti, sicer brezosebni ljudje, se predajajo vsakodnevnim opravilom. Cilj Fratres je sebi podrediti tri osebe, ki pa jih gledalec ne vidi, ker se vsa predstava dogaja hkrati v treh prostorih:

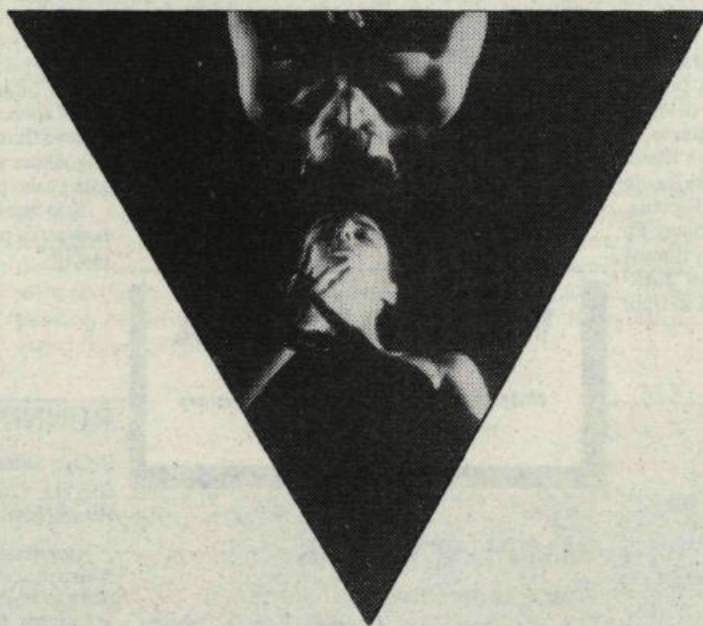
a) subjektivni prostor, v katerem se nahaja Ženska, ki neprestano govori. Njen realni lik je našim očem pravzaprav skrit, ker je vidno polje omejeno s trikotnimi cevmi, usmerjenimi v na tleh ležeče ogledalo. Ženska govori o odnosu do skupine Fratres, o tem, da ne želi postati njihov član. Ta neprekinjeni govor ji hkrati omogoča obrambo pred njihovimi nenehnimi napadi;

b) objektivni prostor, kjer se pred gledalčevimi očmi odvija nikoli začeta in nikoli končana partija šaha. Čeprav se vidi, da gre za remi, pa igralca (Marcel Duchamp in model - gre za rekonstrukcijo prizora z Duchampove izložbe iz leta 1932) igra kljub vsemu nadaljnjeta, s čimer ostaneta neodvisna od skupine Fratres;

c) absolutni prostor kot sinteza subjektivnega in objektivnega prostora. Od tod vse izhaja in se vrača. Torej je nepisana zakonodaja skupina Fratres podobna tisti pisani določene ameriške zvezne države. Neprestano govorjenje in igranje šaha sta edina načina rešitve pred represijami skupine.

V vsakem prostoru se dejanje odvija dvajset minut. Po koncu enega turnusa, ki se ponovi še

TEATER MED SEDANJOSTJO IN PRIHODNOSTJO

dvakrat, se gledalci preselijo v drug prostor. V enem prostoru je prostora za sedem ljudi - vsega skupaj torej enaindvajset. Tako vsi vidijo predstavo. To je končna varianta predstave. Druga varianta pa je tista, ki sovpada v samo fabulo, v kolikor sploh ta obstaja. To je neskončna varianta, kjer se gledalci premeščajo iz prostora v prostor na podlagi žreba. Tako se lahko zgodi, da nek gledalec vidi predstavo v enem prostoru tudi dvakrat, trikrat, sedemkrat, nešteto krat. Lahko se odloči tudi za pavziranje ali pa enostavno odide... Predstava se konča, ko dvorano zapusti zadnji gledalec. Teoretično lahko traja zelo, zelo dolgo, morda celo neskončno dolgo.

Bogatejši smo za še en produkt abstraktnega gledališča (spogledovanje s Krstom pod Triglavom), ali vsaj s poskusom le-to biti. Od klasičnega abstraktnega gledališča Kanon ločuje čvrsta fabulativna struktura. Emil Hrvatini se naslanja na tradicijo vizualnega gledališča osemdesetih. Izraz predstave je skrajno redukcionalističen. Abstraktna forma gledališča se nahaja v konstruiranju fiktivnega časa. Osnovni princip je igra, ki nas vodi v abstrakcijo, v neskončnost...

Skratka, gre za predstavo, ki si jo je treba ogledati, pa čeprav v tisti drugi, neskončni varianti.

T.Č.

Emila Hrvatina poznamo bolj kot gledališkega kritika, esejista in teoretika gledališča. Tokrat se nam predstavlja kot režiser avantgardnega gledališča. Gre za predstavo Kanon, katere premiera bo v ponedelje, 19. februarja v Klubu B-51. Prostor oziroma dvorana ni izbrana po naključju, temveč gre za možnost predstave v atomskem zaklonišču. Poleg tega poteka predstava hkrati v treh zvočno izoliranih prostorih, za katere pa je Klub B-51 najprimernejši. Poleg tega je Klub tudi koproducent.

BEŽIM

Bežim, bežim,
 sam ne vem pred čim.
 Slutim, da si to ti,
 usoda, ki ne obstoji.
 Blatni so rovi, povsod so uši,
 tu sem jaz in tam si ti.
 Ne, ne morem verjeti,
 da tu polja in tam kri.
 Okrog naju reka šumi,
 tu stok je in tam ti.
 Za ideale medle trpiva,
 tu ideali in tam ti.
 Jok in stok, bolečina povsod,
 tu je sovraštvo in tam si ti.
 Bledeča slika pred očmi
 krvava prizma, ki se vrti.
 Meglica pred očmi, a v njej ti.
 Življenje usiha,
 o Bog, kje si ti?

Matjaž Rozman

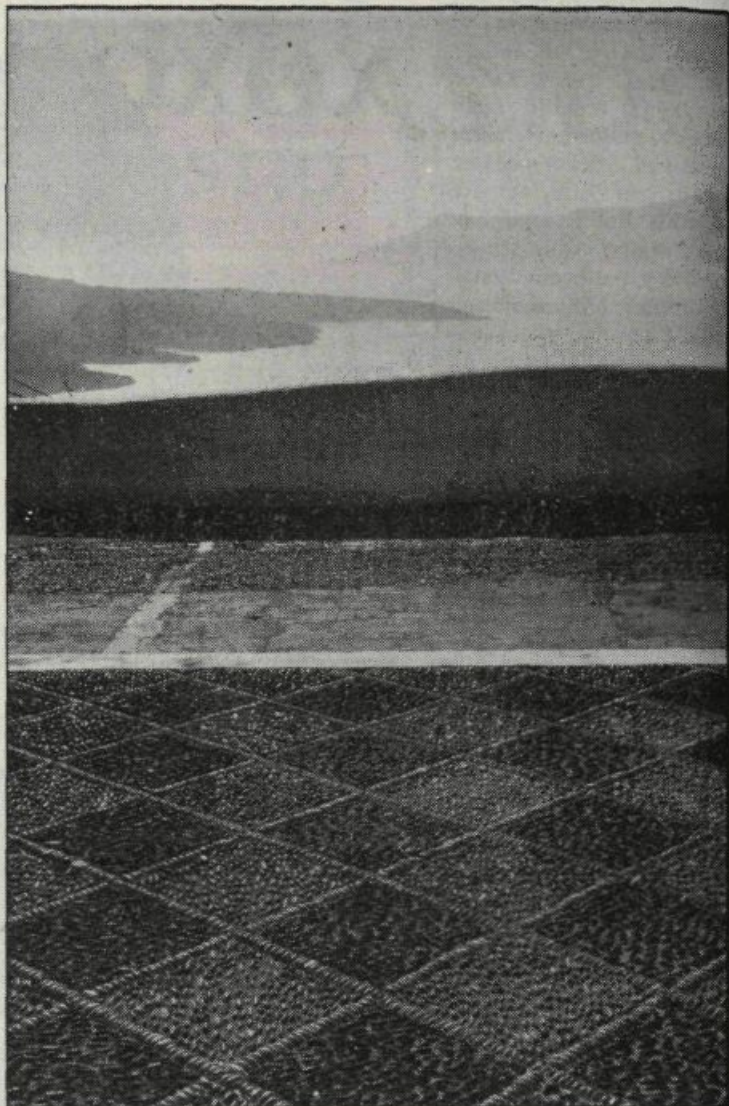

Foto: Miha Dobrin

DIGGIN' OUT AMERICA I.

LET'S GO USA

je tudi naslov priložnika, ki vam utegne koristiti, če se boste kdaj znašli onstran Atlantika. Ponuja veliko informacij o tem in onem, vendar, roko na srce, najboljše priložnike pišejo spontana izkušnja in pisatelj Jack Keruac kalibra.

Verjetno se čudite, za kaj neki reklamiram odkrivanje Amerike revnim Slovencem, ko pa je jasno, da je le-ta prav toliko ljubljena, kot je našim žepom tudi nedosegljiva. Motite se, ker že od lani temu ni več tako. Takrat je namreč Erazem postal posrednik med vami in Camp Americo, o kateri moram nemudoma reči par besed.

Camp America je organizacija, ki nabira mlade po Evropi za devettedensko delo v kampih (nekakšna varianta naše kolonije).

Na izbiro je: a) pozicija varuha manjše skupine otrok;

b) opravljanje različnih del v kampu (vzdrževanje, kuhinja, pralnica ipd.).

Lahko se greste tudi »baby-sitting« pri individualni družini.

V zameno dobite povratno karto (London-New York-London), »pocket-money« v znesku 300 do 350 USD in kup nepotrebne dokumentacije, ki vam jo bodo do odhoda vztrajno pošiljali.

Za tiste, ki jim je že vroče, še nekaj namigov: ko se boste prijavljali; zberite čim več priporočil (športne diplome, potrdila o udeleževanju, pohvale) in če se odločite, potem vztrajajte. Če še niste zabredli v kriminal, z vizo ne bo problemov.

Ostali pogoji so vredni omembe: solidno znanje angleščine, ustrezna mentalna in fizična kondicija in vplačilo 169 USD (kasneje vam jih povrnejo). Na voljo morate biti od konca junija dalje.

Če mislite, da bi šlo, pišite na spodnji naslov za Camp America Application Form. Sicer pa na vsa vprašanja odgovarja Erazem (Kersnikova 4). Čakajo vas ljudje, ki so v kampih že delali. Pa ne, da bi bili kakšni neutrudni garači. Bolj mikavno je namreč potepanje po USA, ki si ga po končanem delu lahko privoščite tudi vi.

Naslov za tiste, ki bi hoteli brošuro (brochure) in formular za prijavo (application form): Camp America, DEPT RN0005, 37a Queens Gate, London SW7 5HR

See ya!

TATJANA PIKOVNIK

DO ZADNJE APPLJE!

Normalno. Minuli teden je bil naporen. In drag. Iti vsak drugi dan na koncert ali kaj podobnega, zahteva zdrav športni duh v zdravem športnem telesu + veliko treninga. Kljub izpolnjevanju vseh treh pogojev je tekoči račun Garyja Graya kolapsiral. Začelo pa se je, kot vsak teden, v ponedeljek.

V ponedeljek se je v Ljubljano prirolal po razpadu kapeja oziroma zekaja najbolj aktualen jugo-cirkus teenen - Top lista nadrealista. To seveda ni bil zaresen rock koncert, čeprav so organizatorji napovedovali benda Zabranjeno pušenje in Bombaj štampa. Izkazalo se je, da so kot nastopi bendov nišljeni štirje štiklci, ki sta jih Nele in Đuro, vodilna Nadrealista in v prostem času pevca omenjenih bendov, zapela ob spremljavi skupine, ki bi jo najboljše poimenovali Nadrealno pušenje. Poleg tega so fantje pripeljali s seboj najmanjše ozvočenje, kar sem ga imel priložnost videti v Hali Tivoli in se tako vpisali v Guinnessovo knjigo rekordov. Rockanja je bilo torej v Tivoliju bolj malo. Je pa bilo polno ljudi. Pravzaprav je bila hala povsem razprodana. Resda so bili tudi v parterju oštevilčeni(!) stoli, ampak za eno humoristično-estradno prireditev je to O.K. Ljubljanski rock menađerji pa so zmajevali z glavami, češ, kako jim je uspelo privabiti toliko folka in preračunavali dobičke organizatorja. Folk pa se je v glavnem smejal. Nadrealisti so se norčevali iz komunistov, Bosancev in iz samih sebe, ter zraven prodali še ducat starih vicev. Največji problem pri celem projektu je bil, kako iz televizije narediti teater in vse skupaj prodati v formi rock spektakla, ki najbolj ustreza dvoranam, po katerih so nastopali. Dvojna transvestija jim je še kar uspela, čeprav bi zlobneži lahko zatrjevali, da sedaj ni nobene razlike med kakšnim Moped šovom in

Nadrealisti. Pa je. Moped šov je tipičen kabare realnega socializma, ki danes ni sposoben producirati ničesar, razen stupidnih skečev o Janezu in Slobodanu in songov o višanju cen. Top lista nadrealista pa je vezana na razpadajoči socializem; ko bo dokončno razpadel, Nadrealisti ne bodo več zanimivi. S tega stališča upam, da je bila to njihova zadnja turneja.

Sreda. Splitski revival rockerji s peklenskim imenom Đavoli so gostovali v črnuškem klubu Black Jack. V zvezi s klubom je treba poudariti, da je arhitekta, ki ga je projektiral, treba giljotinirati, skupaj z njegovimi kolegi, ki so projektirali ostale ljubljanske klube. Vsi si namreč zamišljajo klube kot prazne prostore brez obiskovalcev in kot taki odlično

funcionirajo. Problem je, da se že prvih deset obiskovalcev le s težavo prebija po klubu; tudi v Črnem Jacku so pomembni prehodi blokirani s stebri, stopnicami in cvetličnimi koriti, do šanka pa se je skoraj nemogoče prebiti.

No, v tem okolju sem poslušal Đavole, šlo pa je takole: najprej me je Šeki (Veliki Menađer) častil na Jakata Danielčiča. Potem so Đavoli igrali kakih dvajset minut in nas poslali do šanka. Tam sem spil še nekaj Jackov. Potem so spet začeli igrati Đavoli, ampak počila jim je struna in šel sem spet do šanka. Potem so spet malo igrali in sledila je polurna pavza... Pri tretji rundi Đavolov (in deseti rundi Jacka) sem bil že precej razposajen in sem se ob mega sentišu *Dolgo toplo poletje* zasukal z eno simpatično mladoletnico, zaradi česar so mi moji sodelavci naslednji dan očitali nekaj v zvezi z mojimi moralnimi kvalitetai.

Kljub naporni noči sem se v četrtek zvečer odrolal v K 4, kjer so Jacka pocenili na 30 konvertibilnih din in kjer so igrali Partibrejkers. Partibrejkers so, kot vas Gary Gray prepričuje, že vsaj leto in pol zelo zelo odlični. To je očitno jasno tudi vam, saj je bil koncert razprodan in cel kup vas je ostalo pred vrati. Pa drugič. Da so Partibrejkers totalno *in*, je pokazala tudi nenavadno visoka udeležba pomembnih fac, od Marjana Ogrinca do Botterija in Zavrla. Manjkali so samo predstavniki Demosa, bržkone zato, ker Partibrejkers niso nastopili s podnapisi in niso podpisali peticije za prepoved pornografije, abortusa, izvenzakonske skupnosti, Toplega Kaja in nemorale vobče. Ampak Partibrejkers bodo to pomlad vseeno top-mega-bend v LJ. Če ne verjamete, naj vam izdam, da PBC za konec marca pripravlja njihov koncert v Hali Tivoli. Predskupina bodo neki Motorhead.

Gary Gray

oni o nas · oni o nas · oni o nas

ONI

O

NAS

Predsednika izvršnih svetov Slovenije in Srbije sta se sestala in se baje dogovorila, da bosta državi obnovili gospodarske, politične, kulturne in druge odnose. Vse v funkciji integralnega jugoslovanskega tržišča, bi dodal njen pater, Ante Marković. Čeprav je bilo Šinigojevo poročanje o »beograjskem vrhu« skopo in pitijsko, da še sam verjetno ne ve, kaj so se pravzaprav v Beogradu dogovorili, ne gre pričakovati, da se bodo nasilno prekinjeni gospodarski odnosi čez noč obnovili. Še zmeraj bodo ostale blokade v glavah. In do tovrstnih blokad prihaja zaradi pomanjkljivega, napačnega in demagoškega poročanja. Informiranje o pisanju srbskih mladinskih in študentskih časopisov je naš žulj. Uredništvo Tribune namreč iz (ne)znanih vzrokov ne prejema več teh časopisov, tako da smo vsi skupaj prikrajšani za informacijo. Današnja rubrika bo torej brez izvlečkov iz srbskega časopisja. Bo pač manj »napadov na pridobitve slovenske pomladi«.

Vladislav Pavlič, predsednik hrvaške Stranke zmerne napredka v mejah absurda v POLETU govori o članstvu te stranke: »Res je. Po novem (po denominaciji op.p.) imamo dva člana. Po starem pa je to dva milijona ljudi in tega ne gre pozabiti, ko govorite o naši politični moči«.

V Zagrebu je bilo pred mesecem dni ustanovljeno albansko študentsko kulturno-umetniško društvo Shkendia (Iskra), ki se bo zavzemalo za »demokratsko, socialistično, federativno Jugoslavijo, za svobodno civilno družbo, človekove svoboščine, večstrankarski pluralizem in spoštovanje pravnih norm ter konvencij, ki jih je podpisala SFRJ in za kulturno emancipacijo Albancev.«

Marko Hren, alfa in omega pacifizma na Slovenskem, v intervjuju za POLET: »Naš današnji cilj ni zapreti eno vojašnico, temveč odpreti tista vrata v človekovemu umu, ki so bila do sedaj zaprta. Ljudje so brez pomisleka sprejemali status quo - da vojska je in mora biti. Ko odpremo ta vrata, bo zaprtih veliko vojašnic.«

Medijski nastopi akterjev aprilskih volitev v Sloveniji se vrstijo tudi v časopisih izven Slovenije. Tako je Dimitrij Rupel v intervjuju za reški VAL ožigosal volilnega tekmeča: »ZSMS je v preteklosti naredila veliko dobrih stvari, bila je avantgarda Partije. Hkrati je napadala disidente, intelektualce, itd. Naredila je veliko dobrih stvari, hkrati pa je srala na nas... Tako pa je Dimitrij Rupel komentiral problem konvertitov v DEMOSU: »Ivan Oman (Kmečka zveza) nikoli ni bil član partije. Za predsednika Krščanskih demokratov Miklavčiča ne vem. Mi drugi pa smo bili. Sam sem bil v Partiji od 1964. do 1973. leta, ko so me iz Partije vrgli. Torej sem bil partijec v obdobju liberalizma. Sprejeli so me, ko sem bil na Mladinski delovni akciji udarnik. Vsi udarniki smo morali v Partijo. Takrat sem imel 18 let. In še nekaj. Šestdesete so bile obdobje levičarstva, leta konstelacije in mi smo razumeli, da je Partija opozicija tradicionalnemu, konzervativnemu načinu življenja. Menil sem, da je Partija prostor, kjer so prisotni ideali in da se lahko nekaj spremeni. Prav zaradi tega sem imel veliko težav. Bil sem nekakšen disident v tisti Partiji in sem končal tako, da so me vrgli ven zaradi »proameriških« stališč leta 1973.«

V zagrebškem STUDENTSKOM LISTU lahko preberete intervju z dr. Brankom Smerdelom, profesorjem na zagrebški Pravni fakulteti, sicer strokovnjakom za ustavno pravo. Smerdel je tudi član delovne skupine pri hrvaškem Saboru, ki je pripravila Načrt novega volilnega zakona. V skupini so še Branko Horvat, Žarko Puhovski in Smiljko Sokol. Ko govori o razlikah med volilnima modeloma Slovenije in Hrvaške, Smerdel poudarja, da »je temeljna razlika v tem, da bodo v Sloveniji za volitve v družbenopolitični zbor uporabili princip proporcionalnega predstavnštva, medtem ko bo pri nas večinski princip z zahtevano absolutno večino v prvem krogu. To praktično pomeni volitve v dveh krogih. V drugem krogu bo potrebna samo relativna večina. Vprašanje večinskega ali proporcionalnega sistema je hkrati tudi temeljna točka razprave in nasprotovanj pred skorajšnjimi volitvami na Hrvaškem.«

Rasim Kadić, predsednik bosanske mladine in enfant terrible BiH-ovske politične scene: »Če se bo ta nasilniška in vsiljena opcija jugoslovanstva še vedno uresničevala, potem bo Jugoslavija zmeraj bolj propadala. To pa pomeni verjetno tudi tretji AVNOJ. Kot je nekdo rekel, lahko je tudi na Niagari, če je treba. Zaradi moči, namreč!«

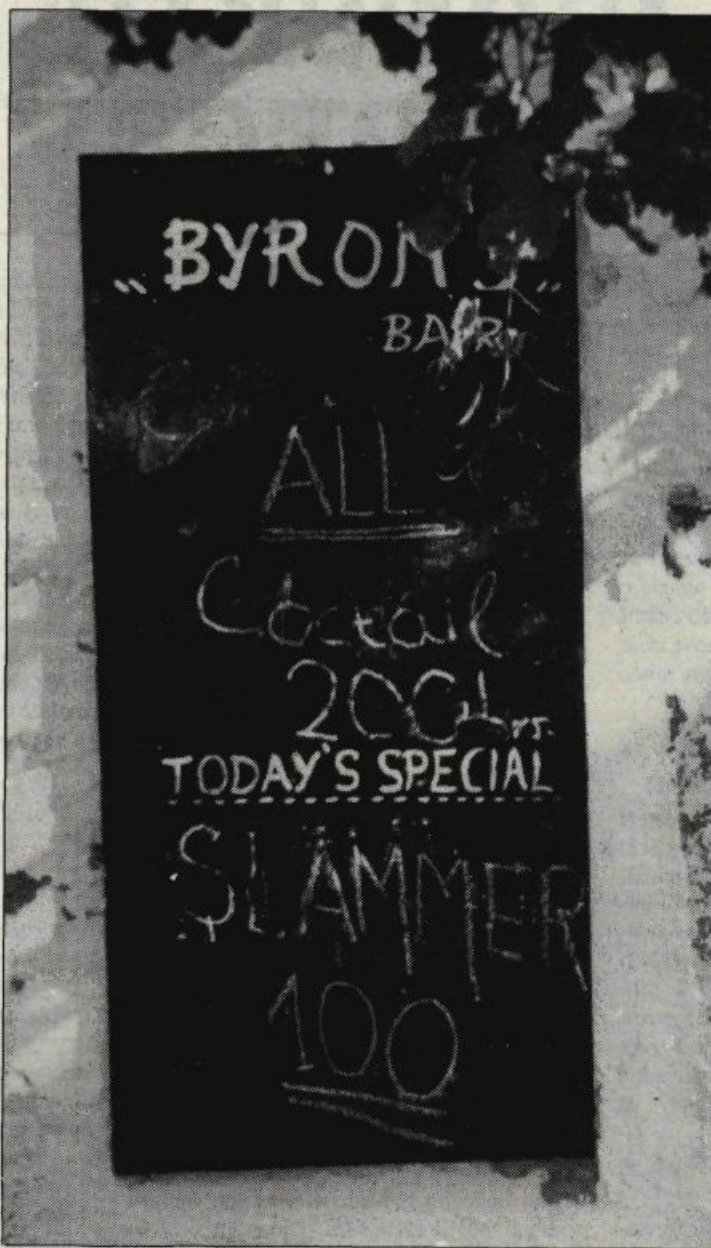
Na koncu še kratek komentar ob kosovski dram, sposojen iz Studentskega lista: »Teza, po kateri so za kosovsko dramo krivi slovenski partijski delegati, krivi smrti ubitih in masakriranih Albancev, ima zelo jasen cilj. Če Albanci in severozahodnjaki zahtevajo isto (demokracijo), potem morajo to tudi dobiti. Kroglo v glavo in mirna Bosna.«

Branko Čakarmiš

JORDANIJA

MONARHIJA NA BLIŽNJEM VZHODU

Pred dolgočasnim carinikom smo se prestopali le trije popotniki. Na srečo je bil egipčanskim gastarbajterjem, ki so se usuli iz odprtega trebuha belega trajekta, namenjen poseben izhod... Ob kupu umazanih cunj na vrhu prvega nahrbtnika je brkati uradnik dvignil nos in opustil vsako mišl nadaljnem raziskovanju.

Pred malim poslopjem so postopali zdolgočaseni taksisti in se kot jata mrhovinarjev v trenutku spustili na obetajoči se plen. Seveda so morali takoj izvedeti, od kod smo, kdo je s kom in zakaj uboga sopotnica še ni poročena. Šele ko mi je nekdo pojasnil, da je potrebno za poroko oz. nevesto odšteti najmanj 3000 jordanskih dinarjev, malo bolj razumem, da jih dekle, za povrh še celo neporočeno, malo bolj bega. Kljub sveži devalvaciji je bilo potrebno takrat še vedno odšteti kar dva zelena dolarčka za jordanski dinar. Skratka, nevesta tudi v Jordaniji ni poceni...

Aqaba, nenadejana trofeja Lawrenca Arabskega, nas je sprejela z urejenostjo tipičnega letoviškega mesteca. Če ne bi na Sinaju že davno pozabil na lepo založene trgovine, bi me bogate izložbe gotovo na smrt dolgočasile. Tako pa sem se po nekajtedenski suši lahko spet navduševal nad že skoraj pozabljenimi oblinami hladne pločevinke piva...

V puščavi in njenih oazah tedne nisem pogrešal prav ničesar. Nikoli mi ni bilo dovolj barvitih sončnih zahodov, obrisov dateljniovih palm na obzorju, neskončnih peščenih sipin, nezemskih kamnitih pokrajin, jezerc sredi pustinje in prijaznih prebivalcev večjih in manjših oaz. Čutil sem, da sem končno le ubežal hitremu utripu in tegobam modernega življenja. Toda to je bil le kratek beg... tu, v Aqabi, so zopet izbruhnile na dan prav vse slabosti in privzgojene potrebe po dobrinah civilizacije.

»Petra? Minibus odpelje okoli osmih, devetih ali desetih,« nas neprizadeto odpravi uniformiranec pred nekakšno avtobusno postajo. »No ja, danes je petek, torej muslimanski praznik pa ga morebiti tudi ne bo,« nas še malo potolaži. Opoldne nam je bilo vsega dovolj. Preleni za štopanje, smo končno popustili pred zagorelim šoferjem, ki nas je bil voljan peljati do Petre, seveda za »extra price«. Še danes ga sumim, da je bil pretkanec tako ali tako namenjen tja.

Cesta, ki se iz Aquabe hitro vzpenja, se mi je zdela prava mora, saj so se v obe smeri valile nepretrgane kolone težkih kamionov. V krhkem minibusu sem se počutil na moč ogroženega pred velikimi zverinami, s katerimi so divjaško razpoloženi

šoferji uveljavljali pravico močnejšega na razgretem asfaltne traku. Sem in tja so kupi zveržene ali zoglenele pločevine pričali, da se hazarderska prehitevanja nemalokrat končajo tudi tragično. Kar oddahnil sem si, ko smo končno zapustili Desert highway in se usmerili med pusto, enolično grmičevje.

Ob prvem jutranjem svitu smo že hiteli proti soteski, ki vodi v dolino starodavnega nabatejskega mesta. V ozki razpoki, katere stene se dvigujejo do dvesto metrov visoko, je bilo slišati le odmev korakov in komaj slišno sopenje. Mislil sem, da soteske ne bo nikoli konec, ko se je pred nami naenkrat odprl pogled na eno najlepših zgradb Petre - Khazneh. V rdečkasto skalo vklesana grobnica se je bleščala v prvih žarkih jutranjega sonca in se razdajala očem v vsej svoji lepoti. Srečni, da nam je uspelo priti v skrivnostno dolino še pred trumami turistov, smo begali od ene do druge zgradbe skalnega mesta. Čas za predah smo našli šele pri žrtvenem oltarju na enem izmed vrhov, ki se stmo dvigujejo nad mojstrovinami skrivnosne nabatejske civilizacije. Redki beduini, ki še vedno žive v okoliških votlinah, so šele začeli postavljati stojnice za radovedne turiste, ki naj bi vsak čas na konjskih ali kameljih hrbtih prihrumeli skozi temačno sotesko. Hiteli smo naprej, saj nas je vabilo še toliko skalnih bivališč in grobnic. Šele mrak nas je pregnal iz poslednje votline. Prah za turističnim stapedom se je že polegel, ko sem si pred vhomom v dolgo sotesko skušal še poslednji vtisniti v spomin podobo Khazneha.

Šele v vasi na hribu me je obšla živalska utrujenost, katere posledice sem čutil še skoraj cel naslednji teden.

Kljub razbolelim nogam sem že naslednje jutro z dvignjenim palcem preizkušal jordanske voznike. S prvim sem se peljal le dober kilometer, ker se nikakor nisem hotel sprijazniti s plačilom za vožnjo. Če že štopam, se res hočem peljati zastoj! Odslej sem moral vsakogar spraševati, če res ne pričakuje plačila. Ko mi je ustavil taxi, sem se prav nezaupljivo zbasal na zadnji sedež starega mercedesa. »No money, mister!« mi še enkrat zatrdi voznik Omar in začel se je naudobnejši kos poti skozi Jordanijo.

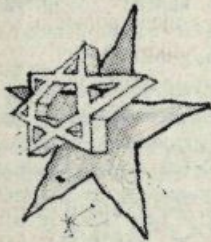
Igor Fabjan

Foto: Miha Dobrin

FELJTON

PROTOKOLI
SIONSKIH
MODRECEV

Igre in javne hiše (9)

Zato, da se ne bi preveč ukvarjali z umskimi zadevami in zato, da se ne bi navadili na delo, smo zanje organizirali raznovrstne zabave (10), ki jih radi obiskujejo, baje zato, da pač vse preizkusijo. Kmalu bomo s pomočjo tiska sprožili pobudo za umetniška in športna tekmovanja ter razpise za izume. Tako jih bomo končno odvrnili od razprav o vprašanih, ki naj bi bila izključno naše področje. Ljudje, ki se bodo vse bolj odvadili, da bi imeli o socialnih vprašanih neodvisna mišljenja, se bodo z nami strinjali, saj bomo mi edini prenašali nove ideje in to s posredovanjem tistih, o katerih se misli, da nimajo z nami istega mišljenja.

Nove teorije za GOIME. Edina resnica za ŽIDE (11)

Ko bo naša oblast priznana in se vzpostavi internacionalna vlada, bo vloga utopistov (12) končana. Vendar so nam za zdaj še koristni, saj oni usmerjajo duhove k fantastičnim tako imenovanim naprednim teorijam in s tem od stvarnosti. Uspelo nam je, da smo vse obnoreli (13) z idejo napredka. Med GOIMI ni bilo nobenega, ki bi bil spodoben dojeti, da je resnica le ena in da kot taka ne more napredovati; da je napredek oddaljevanje od resnice vedno takrat, kadar ne gre za materialne iznajdbe, da

- (1) 15. zapisnik francoskega rokopisa; 13. in delno 14. seje pri NILUSU.
- (2) Poljsko: Potreba vsakdanjega kruha. Italijansko: Jarem kruha (suženjstvo zaradi nuje vsakdanjega dela).
- (3) NILUS: Tisti pogani, ki jih bomo zaposlili v našem tisku, bodo razpravljali po naši direktivi o stvareh, za katere bomo smatrali, da ne bi bile primerne za razprave v našem uradnem tisku.
- (4) NILUS: ...za tisk.
- (5) NILUS: ...da olajša delo našega stroja.
- (6) Poljsko in italijansko: Industrijski problemi.
- (7) NILUS: ...bomo ljudi zaposlili z drugimi problemi.
- (8) NILUS: Spodbudili smo ljudi k sodelovanju v politiki in zagotoviti podpore proti poganskim vladam.
- (9) Poljsko in italijansko: Igre in javne hiše.
- (10) NILUS: ...igre, zabave, strasti, javne hiše.

je napredek sredstvo za prikrivanje resnice, da je razen nas - Božjih izbrancev, nihče ne bi spoznal, ker smo stražarji resnice o skrivnosti človeških odnosov in njihove blaginje, tiste resnice, ki jo bomo ohranjali skrito do naše končne zmage in miroljubne osvojitve sveta.

Veliki problemi, ki so ŽIDOM podvrgli svet (14).

Ko bomo imeli oblast, bodo naši govorniki razpravljali (15) o problemu resnice in o problemih režimskih vlad s posebnim poudarkom na napake GOIMSKIH vlad, katerim smo zagotovili blagostanje z našo vlado. Le kdo bo potem posumil, da smo vse te napake skovali mi s svojim vzgojnim programom, političnim načrtom, katerega so naredili naši modreci s Salomonom na čelu, da bi na miroljubni način osvojili svet za našo krono, to je za hišo kralja Davida?

Rušenje ver, razen Mojzesove (16).

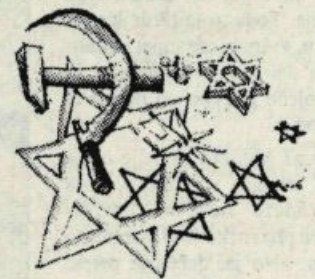
Ne bo nam všeč, če bi obstajala kakršnakoli druga vera razen naše, ki časti enega samega Boga, s katerim je povezana naša usoda in z njo usoda vsega sveta, ker smo mi, po naši veri izbrano Božje ljudstvo. Zaradi tega se moramo potruditi, da do tistega dne izbrišemo iz obličja zemlje vse druge vere. Če bodo ta naša prizadevanja rojevala brezverneže, nam bodo ti služili kot prehodni element za našo vero in nam ne bodo mogli škodovati, temveč bodo vzgled bodočim generacijam, ki jim bomo pridigali Mojzesovo vero. Ohranjali bomo njeno mistično višino, ki je bila tako močna, da je skozi stoletja pripeljala vse narode pod našo nadvlado.

DEVETNAJSTA SEJA (1)

Židomasonska sprememba šolstva (2)

Ko bomo imeli naše kraljestvo, bomo z namenom, da zrušimo vse kolektivne sile, razen naše, uničili univerze, ki so prva stopnja

kolektivizma. Njihovo osebje bomo vzgojili v novem duhu. Upravitelje in profesorje bomo vzgajali po tajnem in popolnem programu akcije, od katerega ne bodo smeli odstopati brez kazni. Izbirali jih bomo posebno skrbno in popolnoma bodo odvisni od vlade. Iz programa bomo izbrisali učenje civilnega prava, kakor tudi vsega, kar se nanaša na politična vprašanja. Te stvari se bodo učile v posebnih šolah le kakšne desetine oseb, ki bodo dokončale visokošolsko šolanje in se odlikovale s posebnimi sposobnostmi. Samo ti bodo deležni zaupanja. Ne bo potrebe, da bi iz visokih šol prihajali mlečnozobci, ki ustvarjajo ustave, tako kot delajo komedije in tragedije s tem, da se mešajo v politiko, o kateri niti njihovi očetje niso imeli pojma.

Slabo vodeno preučevanje tako imenovanih političnih vprašanj v večini primerov ustvarja utopiste in povprečne državljane, kot lahko to sodite po rezultatih, ki jih dobivamo na univerzah splošnega šolstva, ki jih imajo GOIMI. V njihov znanstveni sistem moramo uvesti vsa načela, ki bodo lahko porušila njihov socialni

- (11) Poljsko: Resnica je ena. Italijansko: zmeta GOIMOV - židovska resnica.
- (12) NILUS: ...liberalnih idealistov.
- (13) NILUS: ...poganske glave brez možganov s socializmom.
- (14) Poljsko in italijansko: Veliki problemi.
- (15) NILUS: ...o velikih problemih, ki so vznemirjali človeštvo, ki ga bomo končno pripeljali pod naš blagoslovljeni jarem.
- (16) Poljsko: Vera bodočnosti. Italijansko: Edina vera.

red (3). Tako imenovano politično znanje, ki ga imajo mase, je predvsem pripomoglo k temu, da se tak red skali.

Ko bomo na oblasti, bomo iz pouka odstranili vse stvari, ki bi razburjale duhove, iz mladine bomo naredili otroke - ki poslušajo voditelje in ljubijo svojega suverena - in so glavna opora, ki zagotavlja mir in red. Učenje klasikov in stare zgodovine, v kateri je več slabih kot dobrih zgledov, bomo zamenjali s proučevanjem sedanjih in bodočih problemov. Iz človeškega uma bomo izbrisali vse dogodke preteklih dob, ki nam niso po volji in ohranili le tiste, iz katerih so vidne napake GOIMSKIH vlad. Na čelo našega vzgojnega programa bomo postavili preučevanje praktičnega življenja, obveznega socialnega reda, nujnost, da se izognemo vsem načinom egoizma, ki lahko povzročijo zlo; nazadnje pa tudi razna pedagoška vprašanja (4). Ta program bo sestavljen po posebnem načrtu, za vsak poklic in se ne bo smel nikoli izroditi v sistem splošnega pouka. To vprašanje je najbolj bistveno.

Šole kast (5)

Vsak »razred« mora biti vzgojen po strogo omejenem programu z ozirom na naravo in položaj njegovega dela. Naključni geniji so vedno znali prodreti v višji razred; vendar zaradi teh redkih izjem ne smemo odpreti pristopa v višje kroge nesposobnim in jih postaviti v stan, ki ne odgovarja njihovem položaju, ki

jim je določen ob rojstvu. To bi pomenilo, kot bi se reklo, kolo stroja usmeriti v krivo smer in to bi zavrlo tok vsega socialnega mehanizma. Veste že, kako se je končala izkušnja GOIMOV, ki so hoteli zrušiti od boga vzpostavljen red in dati vsem enake pravice, oziroma vse pravice deliti po mili volji, kar seveda ne more ostati nekaznovano.

Šola v službi našega svetovnega suverena (6)

Suverenova priljubljenost mora biti v času njegovega kraljevanja globoko vkoreninjena v srcih in dušah podložnikov, zato mora biti ljudstvo obveščeno o vseh njegovih dejanjih, v katerih mora biti podčrtana njihova važnost in dobrohotnost namena vseh njegovih dejanj v korist ljudstev in človeštva.

Odpravljena svoboda pouka.

Odpravili bomo vse vrste svobodnega pouka. Vsi viri pouka bodo osredotočeni v vladinih rokah. Dovoljene bodo konference, navidezno

svobodne, ob svečanih dneh v šolah in tam bodo učenci, skupaj s svojimi starši lahko prisostvovali, kot v društvih in s svojimi profesorji izmenjavali mnenja o filozofski plati medsebojnih človeških odnosov, o nujnosti ohranjanja svojega stalnega položaja v družabnem življenju, o zakonih zgledov in maščevanja, ki jih povzročajo nevestni ljudje, o pravilih, ki naj vzpostavijo družabne odnose med ljudmi.

Židovska vera postane verska dogma (7).

Ta predavanja bodo slednjič razložila nove teorije (8), ki še niso predrle v svet in jih bomo proglasili za verske dogme. Uporabili jih bomo kot prehod, po katerem bomo ljudispravili v našo vero. Temelje teh teorij vam bom razložil, ko vas bom seznanil z našim programom (9) za prihodnost.

Zrušiti svobodo misli (10)

Na kratko: Iz izkušenj vemo, da ljudi lahko vodimo z idejami in teorijami in da se jim te vcepljajo z vzgojo. Vzgoja je lahko ob vsakem času enako uspešna, če se poslužujemo različnih sistemov, s katerimi pridemo do teh sugestij. Znali bomo vpiti in izkoristiti zadnje sledi svobodne človeške misli, katero že skozi več stoletij usmerjamo nam v prid.

Površna vzgoja. Lekcije bistva.

Z metodo vidne vzgoje bomo končno podjarmili misel. S to metodo bomo GOIME onesposobili, da bi mislili, in napravili iz njih pokorne živali. Zahtevali bomo, da se neka misel dokaže, še preden se bodo potrudili, da bi jo razumeli. Eden naših najboljših agentov v Franciji, Bourgeois, je že najavil (11) nov sistem intuitivne vzgoje. Zdaj, ko smo pri moči, ne potrebujemo GOIMSKIH učenjakov, ampak delavce, te požrešne materialiste, pohlepne potrošnike vseh zemeljskih dobrin.

DVAJSETA SEJA (1)

Svetovni policijski ukrepi (2)

Če bo v času našega kraljevanja potrebno pooprstiti sredstva zaščite naše oblasti (3), bomo

- (1) 16. zapisnik francoskega rokopisa; 16. seja pri NILUSU.
- (2) Poljsko: Univerza postane neškodljiva. Italijansko: Univerze - ni več klasikov.
- (3) NILUS: ...tako, da smo do tega prišli.
- (4) NILUS: ...kamor ne vstopa rezoniranje.
- (5) Poljsko in italijansko: Vzgoja in razredi.
- (6) Poljsko: Pritožba proti avtoriteti "Poglarjarja" v šoli. Italijansko: Šole v službi politike.
- (7) Poljsko in italijansko: Nove teorije.
- (8) NILUS: ...filozofske.
- (9) NILUS: ...za sedanjost...
- (10) Poljsko: Neodvisnost misli. Italijansko: Ni svobodne misli.
- (11) NILUS: ...vpeljal v svoji državi.

v posameznih grupacijah izzvali navidezno nezadovoljstvo (4). To nezadovoljstvo bodo izražali spretni govorniki, katerim bodo sledile ovce človeške črede. Tako bomo lahko upravičili naše preiskave 95), imeli pa bomo tudi opravičilo za nadzor GOIMSKE policije, dejansko pa se bomo z njeno pomočjo, saj je naša, osvobodili nasprotnikov pod pretvezo, da so razkrinkani kot agenti - provokatorji.

Nadzor nad uporniki (6)

Večina upornikov je to samo iz ljubezni do skrivnosti (7) in brbljavosti. Njih se ne bomo lotevali vse dokler ne bodo začeli delovati proti nam. Do tedaj pa se bomo omejili na to, da jim določimo nadzorovalce (8).

Ne smemo pozabiti, da ugled oblasti slabi, če se javnosti razkrije atentate, ki se snujejo proti njej. Odkrivanje pogostih zarot lahko pripelje do verovanja, da oblast nima prav, ali pa, da je slaba. Vse to lahko nezadovoljneže navede na upor. Kot vam je znano, smo ugled GOIMSKIH suverenov zmanjšali s pogostimi atentati, ki so jih proti njim organizirali naši agenti. Te je bilo z mnogimi frazami lahko spodbuditi, za politične zločine. S silo smo GOIMSKE suverene prisilili in z intrigami navedli, da priznajo svojo slabost in se javno obdajo s tajno policijo (10), da bi se zavarovali.

- (1) 22. zapisnik francoskega rokopisa; 18. in 19. seja pri NILUSU
- (2) Poljsko: Sredstva obrambe; italijansko: Policija na delu.
- (3) NILUS: Ko pride naš čas, da uporabimo posebne policijske ukrepe, s tem, da se poslužimo sedanjega ruskega sistema OHRANE (najbolj smirten strup, ki lahko prizadene ugled države)...
- (4) NILUS: ... v imenu ljudstva.
- (5) NILUS: ... in naložiti ljudem omejitve, po služabnikih, ki jih imamo v GOIMSKI policiji.
- (6) Poljsko: Javnost sredstev varnosti - rušenje oblasti; italijansko: Uporniki in nižja policija.
- (7) NILUS: ... tajnosti.
- (8) NILUS: ... ovajati.
- (9) NILUS: ... našega odbora.
- (10) NILUS: ... s posebno kot OHEANA in tako bomo omajali njihove oblasti.
- (11) Ta odlomek se pri NILUSU začenja takole: »Naš suveren bo popolnoma zaščiten s tajno stražo, ker ne bomo dovolili, da bi se lahko mislilo, da ne bi mogel on sam zadušiti kakršnekoli zarote, skovane proti njemu in bi bil prisiljen, da se pred njo skriva. Če bi dopustili, da prevlada takšno mišljenje, kot prevladuje pri Poganih, bi s tem podpisali smrtno obdobje našemu suverenu ali pa vsaj njegovi dinastiji.

Na ta način ga bodo njegovi podložniki častili in ščitili oblast, kateri se bodo klanjali, zavedajoč se, da je rešitev države povezava z obstojem takšne oblasti, ki zagotavlja javni red.

Če bi kralja javno stražili, bi to pomenilo priznati slabost njegove oblasti.

Naš poglarjar bo vedno med svojim ljudstvom, videvalo se ga bo, obkroženega z možmi, ženami in tako dalje.

SLOVENC

Pred Vami je nova stranka, ki bo izpolnila Vaša pričakovanja:

Zveza komunistov na slovenskem – socialistična zveza delovnih ljudi

ali
ZKS-SZDLJ

njene programske usmeritve so jasne: sestop z oblasti in nadaljevanje tradicije svojih predhodnic

zato

izpolnite pristopno izjavo, ker tudi ZKS-SZDLJ potrebuje petsto pristopnih izjav za svojo kandidaturo na skupščinskih volitvah

pod geslom: vsi za enega – Jože za vse

pristopno izjavo izpolnite in pošljite: TRIBUNA, Kersnikova 4, 61000 Ljubljana s pripisom za ZKS-SZDLJ

tovariški pozdrav
Jože Smole j
predsednik ZKS-SZDLJ

SPODAJ PODPISANI

VSTOPAM V SPREJEMAM STATUT ZKS - SZDLJ

V , DNE

PODPIS:

IME IN PRIIMEK:

DATUM ROJSTVA:

ULICA:

KRAJ:

POŠTNA ŠTEVILKA:

OBČINA:

ZAPOSLOITEV:

IZOBRAZBA:

TELEFON doma: v službi:

